

Biblioteca Științifică a Academiei de Studii Economice din Moldova

**MANAGEMENTUL RESURSELOR ELECTRONICE
ÎN BIBLIOTECILE DIN MOLDOVA**

A IV-A CONFERINȚĂ INTERNAȚIONALĂ

**Secțiune în cadrul Conferinței Științifice Internaționale
„Dezvoltarea durabilă a României și Republicii Moldova în context european și
mondial”**

21-23 septembrie 2006, Chișinău

BIBLIOTECA UNIVERSITARĂ - ÎNTRE CLASIC ȘI MODERN

Liviu Bogdan Vlad, Elena Mihăilă, Gabriela Baicea, Dragoș Vlăsceanu, Biblioteca Centrală ASE București

ACCESUL DESCHIS: INIȚIATIVE INTERNAȚIONALE

Nelly Turcan, dr. conferențiar universitar, USM

BIBLIOTECA ȘTIINȚIFICĂ A ASEM LA 15 ANI DE ACTIVITATE

Dr. Silvia Ghinculov, Biblioteca Științifică a ASEM

ACTIVITĂȚI SPECIFICE MANAGEMENTULUI CUNOAȘTERII LA DEPARTAMENTUL INFORMAȚIONAL- BIBLIOTECONOMIC ULIM: CONCEPTUALIZĂRI ȘI IMPLEMENTĂRI

Ludmila Corghenci, Departamentul Informațional Biblioteconomic, ULIM

BIBLIOTECA ÎN FORMAREA INFRASTRUCTURII INTELLECTUALE ȘI INFORMAȚIONALE

Elena Harconiță, Biblioteca Științifică a Universității de Stat din Bălți „A. Russo”

POLITICA ÎN DOMENIUL BIBLIOTECILOR ÎN CONDIȚIILE TRANZIȚIEI DEMOCRATICE. REFLECȚII ASUPRA PROGRAMELOR NAȚIONALE

Mariana Harjevschi, Biblioteca Publică de Drept

INFLUENȚA CULTURII ORGANIZAȚIONALE ASUPRA ADAPTĂRII PROFESIONALE A BIBLIOTECARILOR

dr. Angela Zelenschi, Natalia Cheradi, ASEM

EVOLUȚIA VIRTUALULUI: REPERE PRIVIND GLOBALIZAREA INFORMAȚIEI

Tatiana Coșeri, Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”

MODERNIZAREA SERVICIILOR DE INFORMARE ÎN BIBLIOTECA UNIVERSITĂȚII PEDAGOGICE DE STAT „ION CREANGĂ”

Ecaterina Scherlet, Biblioteca Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă”

EVOLUȚIA INFORMATIZĂRII BIBLIOTECII ȘTIINȚIFICE A UNIVERSITĂȚII DE STAT “ALECU RUSSO” DIN BĂLȚI

Igor Afatin, Biblioteca Științifică a Universității de Stat „A.Russo”, Bălți

EXTINDEREA E-SERVICIILOR ÎN BIBLIOTECA UNIVERSITARĂ: CONCEPTE ȘI EXPERIENȚE LA DEPARTAMENTUL INFORMAȚIONAL BIBLIOTECONOMIC ULIM

Angela Amorțitu, Departamentul Informațional Biblioteconomic, ULIM

CULTURA INFORMAȚIONALĂ – UN FENOMEN GLOBAL SAU O NECESITATE INDIVIDUALĂ

Eugenia Căldare, Biblioteca Științifică a ASEM

PROMOVAREA SERVICIILOR DE BIBLIOTECĂ PRIN INTERMEDIUL WEB SITE-URILOR

Natalia Cheradi, Biblioteca Științifică a ASEM

SCHIMBĂRILE CATALOGULUI BIBLIOTECII ÎN SOCIETATEA INFORMAȚIONALĂ

Ludmila Pânzari, Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”

UTILIZATORII RESURSELOR INFORMAȚIONALE ELECTRONICE: ASPECTE DE COMPORTAMENT

Silvia Ciubrei, Biblioteca Științifică Medicală, USMF „Nicolae Testemițanu”

VIITORUL BIBLIOTECII ASEM ÎN CONTEXTUL EVOLUȚIEI TEHNOLOGIILOR INFORMAȚIONALE

Ana Gudima, Biblioteca Științifică a ASEM

REPERE FRANCOFONE ÎN PROCESUL DE INFORMARE A UTILIZATORULUI MEDICAL

Ludmila Lipcanu, Biblioteca Științifică a Universității de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”

**REFLECTAREA DOCUMENTELOR DE PROFIL AGRAR ÎN BAZA DE DATE AGRIS:
ASPECTE TEHNOLOGICE**

Ecaterina Madan, Viorica Lupu, Biblioteca Științifică Agricolă a Universității Agrare de Stat din Moldova

RETROCONVERSIA ȘI BARCODAREA DOCUMENTELOR: PREMISELE APLICĂRII MODULULUI DE CIRCULAȚIE

Dora Caduc, Elena Stratan, Biblioteca Științifică a Universității de Stat din Bălți „Alec Russo”

КОНФЛИКТ КАК ИНСТРУМЕНТ РАЗВИТИЯ: ГЕНДЕРНЫЙ ПОДХОД В ПРАКТИКЕ МЕНЕДЖМЕНТА

Наталья Сувак, Научная Библиотека МЭА

ANALIZA DOCUMENTARĂ ȘI INDEXAREA ÎN BIBLIOTECA ȘTIINȚIFICĂ A ASEM

Tamara Nistor, Biblioteca Științifică a ASEM

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ИННОВАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ КАК РЕАКЦИЯ БИБЛИОТЕК НА ИЗМЕНЕНИЕ ИНФОРМАЦИОННЫХ ПОТРЕБНОСТЕЙ ПОЛЬЗОВАТЕЛЕЙ

Лидия Митницкая, доц. др., МЭА, Елена Райлян, Научная Библиотека МЭА

REALIZAREA PROCESULUI INOVAȚIONAL ÎN BIBLIOTECĂ: TENDINȚE SPRE O DEZVOLTARE DURABILĂ

Violeta Scorpan, Biblioteca Științifică a ASEM

BIBLIOTECA UNIVERSITARĂ, PARTICIPANT ACTIV LA PROCESELE ACADEMICE ȘI LA ACTIVITĂȚILE CURICULARE

Ala Susarenco, Biblioteca Științifică a ASEM

TEHNOLOGII NOI ÎN SERVIREA UTILIZATORILOR BIBLIOTECII

Stela Ursu, Valentina Mașcovțev, Biblioteca Științifică a ASEM

FORMAREA DOCUMENTARĂ – COMPONENTĂ A CULTURII INFORMAȚIONALE

Maria Vătămanu, Biblioteca Științifică a ASEM

BIBLIOTECA UNIVERSITARĂ - ÎNTRE CLASIC ȘI MODERN

Liviu Bogdan Vlad, Elena Mihăilă, Gabriela Baicea, Dragoș Vlăsceanu,
Biblioteca Centrală ASE București

The paper describes the history of creation, structure, technology and development of the informational products of the Library of Academy of Economic Studies, Bucuresti. Authors discuss the principles of creating an independent comprehensive digital information system to accumulate the information and bibliographic potential of the university area.

Rolul Bibliotecii Academiei de Studii Economice din București, în viața cetății academice și în cadrul universului cunoașterii individuale este de a configura o nouă pedagogie adaptată contemporaneității. Societatea în care trăim este o societate a informației. Inițiativa Comisiei Uniunii Europene lansată încă de la sfârșitul anului 1999, numită e-Europe și continuată cu e-Europe+ are ca principale obiective strategice de acțiune integrarea cetățenilor în era digitală (*e-learning*), desfășurarea activităților într-un mediu bazat pe cunoaștere (*e-working*), participarea universală la resurse (*e-accessibility*) și includerea tuturor în era digitală indiferent de poziția socială, rasă, sex sau posibilități financiare (*e-inclusion*). Așadar, serviciile oferite de biblioteca universitară trebuie să se înscrie în actualitatea societății, dezvoltându-se în interiorul limitelor care despart, dar și unesc biblioteca tradițională de cea virtuală.

Stabilirea serviciilor destinate utilizatorilor se bazează înainte de toate pe misiunea Bibliotecii Centrale ASE, și anume de a răspunde cerințelor de informare, studiu și cercetare ale cadrelor didactice, studenților, cercetătorilor și altor categorii socio-profesionale din mediul universitar prin valorificarea și comunicarea tuturor surselor de informații accesibile local sau la distanță, și prin preservarea și dezvoltarea colecțiilor proprii. Serviciile oferite de Biblioteca Centrală ASE sunt în directă relație cu modul de desfășurare a fluxului de lucru în bibliotecă. Fluxul de activități vizează derularea coerentă, rapidă și eficientă a tuturor operațiilor prin care se realizează achiziția, prelucrarea documentelor și stocarea informației, în vederea comunicării acesteia către utilizatori.

Principalele activități ale fluxului de lucru sunt: Dezvoltarea colecțiilor; Prelucrarea documentelor – respectiv Evidență, Catalogare și Indexare; Conservarea publicațiilor; Comunicarea colecțiilor.

Dezvoltarea colecțiilor. Dezvoltarea colecțiilor promovează un nou model de achiziții, care are trei componente: achiziția documentelor tradiționale prin procedura de cumpărare, achiziția documentelor electronice prin procedura de licențiere și crearea de documente electronice proprii.

Achiziția tradițională prin procedura de cumpărare se referă atât la documentele tipărite (cărți și publicații periodice), cât și la cele pe suport electronic (CD-ROM, DVD, Video, etc.). Pentru aceasta, compartimentul de achiziții colaborează cu birourile de catalogare-indexare și referințe bibliografice, în vederea alcătuirii la începutul fiecărui an a unui catalog de precomenzi, structurat pe domenii mari, pentru creșterea eficienței în acest sector. Pentru creșterea procentului de acoperire cu publicații a bibliografiei obligatorii și facultative, ca și pentru introducerea în bibliotecă a celor mai noi apariții editoriale în domeniile de interes, biblioteca dezvoltă o relație strânsă cu toate catedrele Academiei de Studii Economice. În acest scop, Biblioteca Virtuală a dezvoltat un soft pentru optimizarea achiziției de publicații. Acest soft permite cadrelor didactice și studenților ASE să propună achiziționarea în timp util a unor publicații pe care ei le consideră utile bibliotecii.

Achiziția documentelor electronice prin procedura de licențiere se referă la achiziția licențelor pentru accesul online în bazele de date full-text oferite de marile companii furnizoare de informații. Astfel, biblioteca pune la dispoziția utilizatorilor săi acces online la următoarele baze de date :

1. **PROQUESTABI/INFORM** Dateline, ABI/INFORM Global și ABI/INFORM Trade & Industry cu un număr de 2783 de publicații științifice și comerciale din care 1023 publicații full text și cca. 2700 rezumate;

2. **JOURNAL STORAGE** Business Collection – cu 47 publicații periodice de specialitate full text (nu sunt curente);

3. **SpringerLink eBooks** - cu 3235 titluri de cărți electronice full-text, acoperind domenii variate, cum ar fi: afaceri, agricultură, economie, drept, biblioteconomie, educație, filosofie, management, matematică, telecomunicații, turism etc.

De asemenea, în paralel cu abonamentul clasic (pe hârtie) la periodicele străine s-a achiziționat și dreptul de acces online la un număr de titluri din cadrul revistelor abonate.

Dezvoltarea colecțiilor prin creare de conținut se referă la digitizarea documentelor din colecția proprie, organizarea lor într-o bază de date localizată în rețeaua proprie a bibliotecii și furnizarea accesului în mediul Intranet și Internet. Astfel, Biblioteca Centrală ASE oferă acces online nelimitat la peste 2.500 capitole full-text din tezele de doctorat susținute în cadrul Academiei, peste 200 de capitole full-text din colecția de carte veche și peste 800 articole full-text din revistele editate de Academia de Studii Economice : Amfiteatru Economic, Dialogos, Informatică Economică, Administrație și Management Public, Contabilitate și Informatică de Gestiune, Economia. Colecțiile sunt în

continuă creștere, în cadrul departamentului Bibliotecă Virtuală existând un serviciu pentru îmbogățirea continuă a bazei de date digitale.

Evidența documentelor. Evidența documentelor tradiționale și electronice se realizează la Biblioteca Centrală ASE utilizând sistemul integrat de bibliotecă L4U (*Library 4 Universal*), pe baza numerelor de barcod atribuite și prin înregistrarea în baza de date a tuturor resurselor în conformitate cu standardele în vigoare. Biblioteca Centrală ASE utilizează un sistem de barcodare propriu, în care numărul codului de bare este același cu numărul de inventar. În urma experienței acumulate în cursul acestui an, se va putea renunța la registrul inventar clasic și se va utiliza numai înregistrarea electronică a numerelor de inventar, urmând ca la sfârșitul anului să se editeze un registru pe hârtie, care va fi certificat de serviciul financiar-contabil al ASE.

Catalogarea și indexarea. Biroul de Catalogare-Indexare are ca scop prelucrarea electronică a publicațiilor care intră în patrimoniul Bibliotecii A.S.E., precum și gestionarea catalogului on-line. Activitatea de catalogare și indexare este una dintre activitățile cele mai complexe și mai consumatoare de timp, depinzând direct de: modul de descriere a documentului – catalogarea descriptivă, conform standardelor în vigoare: standardul ISBD, standardele de prescurtări, standardele de transliterării, coduri de limbi și țări; modul de construire a fișierelor de autoritate și a relațiilor; modul în care se realizează analiza de conținut pentru a atribui documentului cuvintele-cheie adecvate, preluate dintr-un tezaur, precum și indicele de clasificare.

Biblioteca Centrală ASE realizează activitatea de catalogare-indexare pe baza standardelor în vigoare, prin intermediul sistemului integrat de bibliotecă L4U Platinum, produs de compania canadiană Kelowna Software Ltd., baza de date numărând la începutul lunii septembrie 2006 peste 114.000 înregistrări bibliografice, realizate prin catalogare curentă și retrospectivă.

Sistemul integrat L4U Platinum este un program complex, structurat pe module ce corespund principalelor activități din bibliotecă, caracteristicile de bază fiind: integrabilitatea; independența de platforma hardware; funcționarea atât pe platformă Windows, cât și Macintosh; interfață grafică prietenoasă cu utilizatorul; catalogarea în timp real; format MARC 21; crearea automată a înregistrărilor duplicat din înregistrarea master pentru circulație; construirea automată a indexelor; generarea automată a fișierelor de autoritate

Vizualizarea înregistrărilor din baza de date se face într-un format de catalog pe fișe în OPAC, pe interfața web, fiind accesibil atât din campusul A.S.E. pentru utilizatorii proprii, cât și din exterior, via Internet.

Analiza de conținut a documentelor se realizează pe baza indicelui de clasificare Dewey, stabilit conform DDC (Dewey Decimal Classification), ediția 22 și pe baza cuvintelor-cheie atribuite în baza Tezaurului OECD de termeni economici, tezaur tradus și constituit într-o bază de date de colectivul biroului de Catalogare-Indexare, și începând din acest an în baza Tezaurului EUROVOC, ediția 4.2 în limba română, 2006.

În afara bazei de date principale, biroul de Catalogare-Indexare a construit o bază de date care cuprinde în prezent 5000 de articole din periodicele de specialitate, bază de date gestionată de programul CDS-ISIS versiune WINISIS 2000 și accesibilă online.

Biblioteca Centrală ASE dispune de un bogat fond de carte veche, de aprox. 40.000 de volume, în special din domeniul economic. Începând din acest an, a început o operațiune de descriere și clasificare conform normelor actuale, a cărților cuprinse în acest fond. Această operațiune se va finaliza prin construirea unei baze de date bibliografice, care va fi pusă la dispoziția utilizatorilor bibliotecii online.

Comunicarea colecțiilor. Biblioteca Centrală ASE se constituie astăzi într-un forum de documentare și consolidare a cunoștințelor individuale prin resursele pe care le pune la dispoziție unui număr de aproximativ 40.000 de utilizatori. Biblioteca Centrală ASE conservă, administrează și pune la dispoziția utilizatorilor importante colecții constând din peste 1.250 lucrări de referință (tratate, lexicoane, dicționare, enciclopedii, anuare) majoritatea achiziționate în decursul ultimilor 5 ani; un fond de publicații de 749.846 de volume, care acoperă, prioritar, domeniul științelor economice și social-politice, precum și pe cel al științelor exacte și umaniste; peste o sută de titluri periodice române și străine; baze de date pentru bibliografia procesului de învățământ; baze de date pe CD; 350 de periodice de limbă engleză cu informație economică.

De la sfârșitul lunii mai, a anului 2006, a intrat în circuitul bibliotecii cea mai modernă sală de lectură a bibliotecii ASE, sala „Victor Slăvescu”, situată în clădirea „Ion Angelescu” (clădirea din str. Căderea Bastiliei). În această sală se conturează un destin aparte în spațiul cultural al Academiei, prin prezența celor două picturi murale, pe care noi le considerăm emblematice spiritului intelectual din Academia de Studii Economice de la începutul mileniului III, purtând semnătura maestrului Sabin Bălașa, continuându-se, astfel, tradiția interbelică ilustrată prin fresca semnată de Cecilia Cuțescu-Storck (din Aula Magna).

Sala de lectură „Victor Slăvescu” oferă cititorilor condiții optime de studiu și informare, prin cele aproximativ 100 de locuri în sală, tehnică modernă de regăsire a informației, peste 20.000 de publicații cu acces liber la raft din domeniile informatică, finanțe, comerț, economie, filosofie, religie, relații economice internaționale, drept, administrație publică, lingvistică, dicționare și enciclopedii, sistem de împrumut informatizat, rezervarea și fotocopierea publicațiilor. Colecțiile sunt securizate, iar sala este supravegheată prin intermediul unui sistem video performant.

Începând cu acest an universitar (2006 – 2007), Biblioteca Centrală va oferi utilizatorilor o nouă sală de lectură modernă, sala „Ion Răducanu”, ce va conține publicații seriale, cu acces liber la raft din domeniul economic (marketing, comerț și relații economice internaționale), baze de date pentru periodice cu conținut economic.

De asemenea, se află în stadiu de finalizare, încă o sală de lectură cu acces liber la raft, definind astfel, marele proiect de reorganizare funcțională și estetică a bibliotecii noastre. În această sală, cititorii vor dispune de: aproximativ 100 de locuri, tehnică modernă de regăsire a informației, publicații din domeniile marketing, management, contabilitate, geografie, istorie și matematică, un sistem de împrumut informatizat, fotocopierea și rezervarea publicațiilor.

Principală preocupare a bibliotecii noastre este aceea de apropiere de standardele existente în bibliotecile Uniunii Europene. Aceasta se reflectă atât în dezvoltarea colecțiilor acesteia, cât și în condițiile și serviciile oferite utilizatorilor ei, din acest punct de vedere, existând o tendință de pionierat în evoluția bibliotecilor similare din țară.

În același timp, studenții Academiei de Studii Economice beneficiază de acces gratuit din campus la bazele de date abonate de bibliotecă.

Biblioteca Centrală a Academiei de Studii Economice oferă beneficiarilor săi o multitudine de servicii care încearcă să răspundă nevoilor de informare exprimate:

- acces la cataloage (online și tradiționale)
- acces direct la colecțiile de publicații din sălile de lectură;
- acces la Internet;
- acces la biblioteca virtuală;
- informații bibliografice la cerere;
- împrumut informatizat pe termen scurt din sălile de lectură;
- rezervarea publicațiilor în vederea împrumutului;
- fotocopierea, contra cost (7 bani/pag.), pentru bibliografia de licență și pentru publicațiile din sălile de lectură ale bibliotecii;
- împrumutul interbibliotecar intern;
- Serviciul de împrumut al Bibliotecii Centrale este asigurat de: *Centrul de împrumut Moxa* cu publicații de literatură economică străină și manuale universitare; *Centrul de împrumut al Facultății de Cibernetică, Statistică și Informatică Economică* rezervat numai studenților acestei facultăți.
- Depozitul Central al Bibliotecii Centrale deține un fond enciclopedic de publicații de peste 400.000 de volume care include și cartea rară, veche și de patrimoniu începând din secolul al XVII-lea.

În Biblioteca Centrală ASE au acces atât cadre didactice, personal angajat în ASE, studenți la zi și Învățământul la Distanță din ASE București, doctoranzi, cursanți la studii de master și postuniversitare, în baza cardului emis gratuit de ASE, dar și persoane din afara Academiei de Studii Economice, în baza permisului eliberat de bibliotecă.

Eforturile Bibliotecii Centrale ASE au vizat concentrarea serviciilor de același tip sau conexe pentru a eficientiza accesul utilizatorului la informație. De asemenea, printre scopuri se numără și selectarea informației pertinente de pe orice suport de informație și regăsirea acesteia rapid și eficient pentru economisirea timpului utilizatorilor.

Au fost finalizate o serie de proiecte cu același scop de eficientizare și modernizare a instituției.

- În scopul salvării și protecției colecțiilor expuse utilizării îndelungate și furturilor s-au introdus măsuri de securitate avansate prin achiziționarea de porți magnetice anti-furt și securizare electronică a colecțiilor.
- S-a introdus codul de bare pe fiecare carte în vederea dezvoltării unui sistem de împrumut informatizat.
- Reorganizarea fluxurilor interne ale utilizatorilor și monitorizarea circulației documentelor prin folosirea unor instrumente adecvate (card cu cod de bare, permis unic).

S-au reorganizat toate sălile de lectură prin aranjarea colecțiilor pe domenii, aplicând indicele Dewey, sistem de clasificare aplicat în toate bibliotecile europene, ce permite gruparea publicațiilor din același domeniu sau subdomeniu în același loc, realizându-se astfel identificarea cărții într-un timp optim de către utilizatori.

Biblioteca ASE este singura bibliotecă din România în care s-a aplicat sistemul de clasificare și organizarea cărților la raft potrivit indicelui Dewey, astfel cota unei publicații clasificată în Biblioteca ASE la indicele respectiv, se regăsește în oricare bibliotecă europeană la aceeași cotă. De exemplu, o carte din domeniul managementul resurselor umane are în Biblioteca ASE, același indice 658.3, la fel ca în oricare altă bibliotecă din Europa.

Referințe bibliografice. Unul din obiectivele prioritare urmărite în cadrul programului de reorganizare, modernizare, automatizare și dezvoltare a Bibliotecii Centrale ASE a fost implementarea unor servicii moderne care să permită atât cititorilor bibliotecii, cât și potențialilor utilizatori ai Academiei, accesul la informații, prin valorificarea documentelor clasice aflate în colecțiile proprii, dar și prin valorificarea resurselor electronice via Internet.

Serviciul de Referințe Bibliografice are în vedere să dezvolte și să pună la dispoziția utilizatorilor săi noi servicii, moderne, cu caracter complementar față de serviciile tradiționale.

Serviciul Referințe Bibliografice oferă utilizatorilor săi acces la: Servicii de consultare și furnizare a documentelor electronice; Înregistrări stocate pe suporturi digitale; Transmiterea documentelor pe cale digitală; Servicii de informare la distanță.

Dezvoltarea tehnologică, respectiv progresul tehnologiilor informării și comunicării, a determinat schimbări în sectorul serviciilor de referințe din Biblioteca Centrală ASE.

Pentru a răspunde cât mai bine nevoilor și cererilor de informare a utilizatorilor, serviciile tradiționale de referințe au suferit revizuirii, mai ales în contextul actual, când tot mai mulți utilizatori se găsesc la distanță, sunt tot mai diverși în privința abilităților de regăsire a informațiilor și a nevoilor de informare, cu așteptări tot mai mari legate de serviciile de referințe și doresc acces la informație 24 de ore pe zi, 7 zile pe săptămână.

Serviciul Referințe Bibliografice al Bibliotecii ASE furnizează referințe bibliografice și face investigații bibliografice la cerere utilizând: *catalogul online* al Bibliotecii ASE, baze de date, *surse de pe Internet*, alte *baze de date proprii* (colecția de articole din periodice, carte veche, teze de doctorat, reviste editate de ASE). Pentru a regăsi informațiile bibliografice solicitate de utilizator, în mediul informațional actual, bibliotecarii serviciului efectuează căutări în cataloagele cu acces public online și în *bazele de date la distanță*, sau îi îndrumă pe utilizatori deoarece căutarea online a unei cărți, reviste, informații a devenit o prioritate.

Internetul și noile tehnologii au pătruns și în domeniul biblioteconomic, fapt ce a determinat modificări fundamentale în natura activităților de referințe. Datorită accesului la tot mai multe informații, în tot mai multe formate, instruirea utilizatorilor pentru a ști cum să administreze și să manevreze informațiile pe care le găsesc, a devenit importantă, în special în bibliotecile universitare cum este și Biblioteca Centrală ASE.

Serviciul de Referințe Bibliografice îndrumă utilizatorii prin programe de management bibliografic, instrumente grafice (pliante, ghiduri de căutare în catalogul online, tutoriale pentru accesarea bazelor de date). Acestea furnizează strategiile generale de căutare, prezintă modul de utilizare a unei anumite interfețe sau baze de date.

Se poate constata astăzi o *utilizare tot mai intensă a motoarelor de căutare*, apariția în număr din ce în ce mai mare a *tehnologiilor chat*, dezvoltarea *serviciilor de referințe digitale* și chiar *servicii de referințe digitale în colaborare* (partajarea resurselor instituțiilor bibliotecare pentru crearea de servicii mai bune pentru utilizatori).

La modernizarea Serviciului de Referințe Bibliografice, în Biblioteca Centrală ASE au contribuit *elemente* ca: Webul; Poșta electronică; Accesul online la cataloagele marilor biblioteci, cu posibilitatea de a consulta anumite documente primare în varianta full-text; Utilizarea FAQ (frequently answered questions & frequently asked questions); Accesul online la publicații electronice; Utilizarea motoarelor și a metamotoarelor pentru cercetări pe Internet.

Serviciul de **Referințe prin e-mail** a fost lansat de Biblioteca Centrală ASE în luna mai 2006; *serviciu de referințe digital*, permite utilizatorilor aflați la distanță să acceseze serviciile de referințe prin intermediul poștei electronice, prin completarea în prealabil a unui formular web în care utilizatorul precizează detalii despre cererea lor. Serviciul a devenit deja popular în ASE și printre utilizatorii externi în urma promovării realizate (pe site și în sălile de lectură, prin afișe și fluturași). Oferind servicii de referințe prin e-mail, Biblioteca ASE demonstrează conștientizarea nevoii de a-și depăși rolul de furnizor tradițional de informații.

Bazele de date accesate în mod curent de către Serviciul de Referințe Bibliografice sunt fie interne (ISIS, L4U), fie externe, de tip online și offline.

Bazele de date interne sunt bazele aflate pe serverele bibliotecii, iar cele externe sunt cele pe care le accesăm prin intermediul rețelelor globale de comunicație (ProQuest, Springer, JStor).

Bazele de date sunt utilizate pentru întocmirea de instrumente bibliografice.

Prin *intermediul Internetului*, pe *site-ul Bibliotecii*, în cadrul partiției Referințe, utilizatorii pot accesa rubrica **Referințe virtuale** în care sunt indexate baze de date, lucrări de referință (enciclopedii, dicționare, atlase, ghiduri online), resurse Internet pentru bibliotecari.

Unul dintre cele mai importante instrumente de cercetare exploatate îl reprezintă *motoarele de căutare* generale: Google, Yahoo, MSN etc. Aceste motoare oferă acces la cataloage automatizate pentru resurse electronice disponibile pe Internet. Pe lângă acest tip de acces, Biblioteca Centrală ASE pune la dispoziția utilizatorilor săi și documente electronice (CD, DVD): titluri ale unor documente de referințe care se găsesc în format electronic în Biblioteca ASE.

Bibliotecarii de referințe asistă și îndrumă utilizatorii în căutarea, editarea și salvarea informațiilor utile pentru aceștia. Acest lucru presupune aplicarea strategiilor de căutare și utilizare (exploatare resurselor globale, în mod preponderent prin utilizarea serviciilor web). Bibliotecarii de referințe pot îndruma utilizatorii și în procesele de *editare a informațiilor* găsite (presupune salvarea lor într-un fișier text, paginare, trimitere prin e-mail etc.). La cerere informațiile pot fi salvate de către bibliotecar pe suporturi externe sau listate la imprimantă.

La accesarea bazelor de date abonate de bibliotecă utilizatorii beneficiază de asistență și îndrumare personalului Serviciului de Referințe, care a realizat și un set de tutoriale pentru cele 3 baze de date abonate în prezent, tutoriale accesibile online, fiind prezente și în format electronic pe site-ul Bibliotecii.

Pentru o bună desfășurare a activităților în viitor, biblioteca intenționează să achiziționeze noi baze de date pentru a veni în întâmpinarea cererilor utilizatorilor, studenți, cadre didactice, cercetători.

În contextul noilor grile de atestare a cadrelor didactice universitare, nevoia de cunoaștere științifică se îndreaptă spre baze de date cu reviste cotate ISI, motiv pentru care proiectele principale ale bibliotecii vizează achiziționarea unor astfel de baze de date, de exemplu Science Direct.

Pentru satisfacerea solicitărilor de documente prin intermediul bazelor de date full-text cu caracter enciclopedic ar trebui suplimentată achiziția de noi documente electronice pe diferite teme de interes și contractate abonamente la anumite titluri de periodice electronice și/sau baze de date full-text.

În perioada actuală, când schimbările se succed cu o viteză foarte mare, important este ca Biblioteca ASE și bibliotecarii să continue să ofere produse și servicii de calitate, rapide și eficiente.

La nivelul bibliotecii sunt necesare instrumente și strategii multiple, standarde. Se spune că acesta este un moment bun pentru reinventarea profesiei, pentru o adaptare a abilităților bibliotecarilor la noile tipuri de cereri de informare venite din partea utilizatorilor.

Biblioteca virtuală. Adresa www.biblioteca.ase.ro desemnează pagina web a Bibliotecii Centrale a Academiei de Studii Economice din București și cea mai ușoară cale de a lua contact cu vasta colecție de resurse a Bibliotecii, de la distanță, prin intermediul unui simplu click în universul Internet.

Acest portal a luat ființă în anul 2002, odată cu conștientizarea nevoii de a aduce un suflu nou bibliotecii, de a o face să pășească în viitorul ce se contura a fi tot mai orientat către mediul virtual. Astfel, prima versiune a Bibliotecii online și-a propus externalizarea resurselor bibliotecii clasice, precum și oferirea de informații de interes general pentru utilizatorii potențiali și reali ai serviciilor Bibliotecii Academiei de Studii Economice. Cu timpul însă, site-ul **biblioteca.ase.ro** a evoluat până la stadiul de portal, adaptându-se neconștient la cerințele din ce în ce mai complexe ale utilizatorilor săi prin utilizarea celor mai eficiente limbaje de programare web, prin dezvoltarea continuă a colecțiilor pe care le pune la dispoziția studenților, cadrelor didactice sau utilizatorilor externi, prin restructurarea resurselor astfel încât să respecte o ordine cât mai clară și mai logică și nu în ultimul rând prin adoptarea unui design cât mai funcțional dar și plăcut.

Astăzi, portalul www.biblioteca.ase.ro este considerat portalul numărul unu în rândul portalurilor bibliotecilor din România de către metamotorul de căutare **Google**.

Funcționalitate. Portalul www.biblioteca.ase.ro este structurat în patru categorii principale: informații, resurse, catalog și servicii.

Secțiunea de **Informații** cuprinde o scurtă descriere a Bibliotecii Centrale ASE și a istoriei existenței sale, baza legislativă ce reglementează funcționarea Bibliotecii ASE, o prezentare concisă a organigramei Bibliotecii ASE, cuprinzând atribuțiile și datele de contact ale principalelor structuri administrative ale acesteia, precum și descrierea sălilor de lectură în cadrul cărora utilizatorii pot consulta publicațiile de care dispune Biblioteca Centrală a Academiei de Studii Economice.

Secțiunea de **Resurse** este împărțită în două tipuri principale de resurse pe care le punem la dispoziția utilizatorilor:

- **Resurse electronice**, subsecțiune ce permite vizitatorilor portalului să vizualizeze în format electronic:
 - *Cursuri* - colecția cuprinde peste 450 de titluri de manuale universitare scrise de către profesorii din ASE. Utilizatorii au posibilitatea de a consulta gratuit versiunile online full-text ale manualelor, să descarce capitolele manualului de interes.
 - *Teze de doctorat* - colecția conține peste 400 de titluri de teze de doctorat susținute în ASE începând cu anul 2002 și până în prezent, acoperind o varietate de domenii subdiacente celui economic.
 - *Carte vechi* – colecția reprezintă o un fundament de o valoare deosebită pentru știința economică românească, precum și un etern izvor de inspirație și adevăr pentru cei ce studiază disciplinele economice în zilele noastre. Colecția este compusă din cărți de patrimoniu, publicate la începutul secolului trecut de ilustre personalități ale veacului, precum Virgil Madgearu, Victor Slăvescu, Rist Charles.
 - *Carte electronică* – acces full-text la conținutul a peste 3.200 de titluri de cărți din domenii variate: afaceri; agricultură; antropologie; artă; biblioteconomie; biologie; chimie; drept; economie; economie aplicată; educație; filosofie; fizică; geografie; inginerie; istorie; IT; lingvistică; literatură; management; matematică; științe naturale; științe politice; științe sociale; științele pământului; tehnologie; telecomunicații; turism.
 - *Reviste ASE* - colecția de reviste editate sub egida Academiei de Studii Economice cuprinde numerele celor șase reviste: „**Informatică economică**”, „**Contabilitate și informatică de gestiune**”, „**Dialogos**”, „**Administrație și management public**”, „**Economia**”, „**Amfiteatru economic**” începând cu anul 1997 și până în prezent.
 - *Baze de date* - Biblioteca Centrală a Academiei de Studii Economice pune la dispoziția utilizatorilor săi o colecție de articole full-text acoperind domenii cât mai variate și accesibile prin intermediul bazelor de date JStor și ProQuest. În cadrul acestor colecții se regăsesc articole de specialitate scrise începând cu anul 1891 și până în prezent.
- **Resurse Internet.** Sub această denumire, Biblioteca ASE adună o colecție de link-uri clasificate în adrese web ale celor mai importante: *Organizații internaționale*; *Site-uri de interes economic*; *Biblioteci din România* și

din străinătate; *Universități din România și din străinătate; Referințe virtuale; Site-uri culturale; Motoare de căutare specializate.*

Secțiunea **Catalog** reprezintă instrumentul prin care utilizatorii pot avea acces la informații legate de locația, disponibilitatea exemplarelor și cota pe baza căreia se face consultarea și împrumutul celor peste 100.000 publicații ce pot fi regăsite în cadrul Bibliotecii Centrale ASE. Catalogul online permite vizualizarea informațiilor legate de disponibilitatea publicațiilor la săli, astfel încât utilizatorii să știe în orice moment la care dintre sălile la care este repartizată publicația dorită ea este și disponibilă.

De asemenea, pentru a veni în întâmpinarea cerințelor din ce în ce mai complexe ale utilizatorilor săi, catalogul online permite descărcarea fișei bibliografice a publicației dorite, precum și a rezultatelor căutării efectuate în format .pdf, dar și de a trimite pe email căutarea efectuată precum și rezultatele căutării (ultima facilitate este oferită doar utilizatorilor înregistrați).

Secțiunea **Servicii** cuprinde o descriere completă a serviciilor pe care Biblioteca Centrală le pune la dispoziția utilizatorilor săi: Serviciul de *referințe*, cu variantele sale: *referințe prin e-mail, referințe virtuale*; Serviciul de *fotocopiere*; Serviciul de *eliberare permise bibliotecă*; Serviciul de *schimb și împrumut interbibliotecar*.

Actualitate. Tehnologia php. Portalul este construit pe tehnologia web PHP și folosește sistemul de baze de date MySQL. Implementarea acestei tehnologii a condus la o dezvoltare și promovare continuă a resurselor puse la dispoziție, astfel că putem afirma, în urma analizelor efectuate prin laboratoarele specializate Google Analytics, că prin intermediul nostru se externalizează în Internet toate resursele electronice disponibile pe site, portalul devenind astfel o bază de date electronică accesibilă nu doar studenților ASE, dar și tuturor celor interesați de materialele Bibliotecii.

Biblioteca Centrală a Academiei de Studii Economice își propune prin excelență să acopere domeniul economic și subdomeniile aferente acestuia. De aceea, pentru acest domeniu, în era informației, informația de natură economică este considerată absolut esențială. Astfel, Biblioteca ASE își propune să vină în întâmpinarea acestei nevoi necesități de bază ale unui economist și aduce ca noutate **bara de știri economice**, o bandă derulantă de știri din domeniul economic actualizate la fiecare două ore și disponibile prin intermediul tehnologiei RSS furnizate de una dintre cele mai puternice și apreciate publicații de interes economic din România, Ziarul Financiar.

De asemenea, echipa Bibliotecii ASE este conștientă de nevoia tinerilor economiști din Academia de Studii Economice de a fi conectați la lumea externă și la evenimentele de mare amploare de pe scena internațională, și de aceea a înființat o nouă rubrică în cadrul site-ului web www.biblioteca.ase.ro rubrică numită „**imaginea zilei**”, care aduce zilnic o fotografie pe care NASA o consideră reprezentativă pentru ziua în cauză.

Într-o societate orientată către câștiguri materiale consistente, către o goană neîncetată după afaceri capabile să genereze beneficii financiare cât mai mari, Biblioteca ASE nu a uitat că Academia de Studii Economice, în capacitatea sa de instituție de învățământ, nu este numai furnizor de educație economică ci și formator de caractere. În acest sens, cea mai nouă rubrică a portalului Bibliotecii ASE se numește **maxima zilei**, rubrică ce aduce în atenția vizitatorilor portalului o maxima sau un proverb cu conotații economice în fiecare zi.

Permanentă și receptivitate. Portalul www.biblioteca.ase.ro este la dispoziția utilizatorilor săi non-stop, 24 de ore pe zi, 7 zile pe săptămână, pentru a putea asigura furnizarea serviciilor sale la același nivel calitativ fiecărui utilizator, fie că acesta accesează pagina din România, fie că o face din Vancouver, Canada, față de care diferența de fus orar este de 10 ore. Astfel, resursele Bibliotecii Centrale ASE pot fi accesate oricând și de oriunde, motiv pentru care www.biblioteca.ase.ro este cel mai accesat portal de bibliotecă din România, cu peste 33000 vizitatori unici pe lună.

Biblioteca Centrală se poate mândri cu faptul că portalul ei este accesat din toate locurile de pe Glob. Din Portugalia și până în Zimbabwe, din Statele Unite ale Americii și până în Macedonia, din Australia și până în Coreea, paginile portalului www.biblioteca.ase.ro sunt accesate și vizionate pe întreaga suprafață conectată la Internet a Terrei. Conform statisticilor Google Analytics, între lunile mai și august 2006, portalul bibliotecii a fost accesat din **1.752 locații diferite de pe Glob**. Cele mai dese accesări se fac din locații de pe teritoriul continentului european și american, din România în proporție foarte mare, Republica Moldova, Franța, Germania, Italia, Olanda, Spania, Marea Britanie, Canada și Statele Unite ale Americii.

ACCESUL DESCHIS: INIȚIATIVE INTERNAȚIONALE

Nelly Țurcan, dr. conferențiar universitar, USM

New types of information resources and information services entered in information science area after 2001. Open archives and modern information services which are the alternative road for dissemination of scientific information. The author describes and compares main features of several international eprint archives, i.e. French @rchiveSIC, American DLIST archive, European E-LIS archive and others. Special attention is devoted to advantages of open archives.

În societatea informațională cunoștințele devin un factor al succesului și al competitivității. În aceste condiții o deosebită importanță are accesul la informația științifică mondială, care contribuie la dezvoltarea economică și tehnico-științifică a țării. Accesul liber la masive uriașe de informație a devenit deja o realitate care permite schimbarea cardinală a situației – de a trece de la izolare și declin la colaborarea internațională și prosperare.

E cunoscut faptul că unele din cele mai operative surse de difuzare a informației științifice sunt revistele științifice. Ele au devenit mijloace importante de difuzare și de validare a rezultatelor cercetărilor științifice. Dar în ultimii ani se amplifică „criza revistelor” care este un rezultat al creșterii costurilor pentru editarea revistelor științifice și creșterea mult mai lentă sau micșorarea bugetului bibliotecilor pentru abonarea la publicațiile periodice. De exemplu, în anul 1989 Biblioteca Universității de Medicină din Harvard avea un buget de 500.000 USD pentru abonarea la 5.000 titluri de reviste, în prezent bugetul acestei biblioteci este de 1,7 milioane USD pentru abonarea la 2,700 titluri de reviste.

Țările cu o economie în tranziție, inclusiv și Republica Moldova, se confruntă cu problema limitării accesului la informația științifică, cauzată anume de costurile la revistele științifice și problemele financiare ale bibliotecilor. În acest context sunt salutare inițiativele care oferă accesul liber și deschis la informația științifică.

Prima cale – „*Calea de Aur*” („Golden Road”) dezvoltă modele alternative de publicare a lucrărilor științifice, a revistelor științifice, materialelor conferințelor. Pentru finanțarea acestor modele sunt atrase investițiile organizațiilor și instituțiilor de cercetare. Cel mai cunoscut program de acest gen este „*Accesul Deschis*” (Open Access) al Institutului pentru o Societate Deschisă din Budapesta și al Bibliotecii Publice Științifice (Public Library of Science).

A doua cale este *autoarhivarea* (self-archiving), care este numită „*Calea Verde*” (Green Road). Autoarhivarea prevede plasarea publicațiilor electronice (atât a lucrărilor editate, cât și a celor nonpublicațiilor) în arhivele electronice deschise, susținute de instituțiile de cercetare, învățământ și cultură. Arhivele electronice se organizează după principiul tematic sau cel instituțional care sunt numite depozitarii instituționale. *Inițiativa Arhivelor Deschise* (Open Archives Initiative OAI) dezvoltă și promovează standardele care sunt axate pe facilitarea diseminării informației. Cerința principală pentru astfel de arhive este susținerea protocolului OAI PMH (Open Archives Initiative Protocol for Metadata Harvesting), datorită acestui fapt este posibilă utilizarea unei interfețe unice pentru regăsirea și repartizarea resurselor plasate în acces deschis.

Constituirea depozitelor instituționale (arhivelor electronice deschise) în cadrul organizațiilor științifice și de instruire este pentru biblioteci o provocare de ași asuma încă o funcție foarte importantă – de a crea și de a menține aceste arhive. Aceasta va ridica statutul bibliotecii în cadrul instituției și respectiv va contribui la creșterea suportului financiar acordat bibliotecii. Cu părere de rău, potențialul intelectual al bibliotecii nu este folosit din plin, multe instituții și organizații subapreciază rolul bibliotecii în calitate de centru informațional și de intermediere între beneficiari și informație. În procesul de organizare a depozitelor instituționale biblioteca poate să se bazeze atât pe studiul utilizator, cât și pe relațiile pe care le are cu autorii producției științifice. Un alt argument în favoarea bibliotecii ca organizator al arhivelor electronice este necesitatea unui acces unificat la informație. Cititorul care se adresează la bibliotecă trebuie să aibă posibilitatea de a obține atât informația externă, cât și cea internă, atât în format electronic, cât și în formatul tipărit. Astfel, anume în bibliotecă trebuie să fie concentrate toate instrumentele pentru regăsirea informației în diferite surse și deci biblioteca trebuie să joace un rol important în asigurarea cu informație științifică indiferent din ce surse această informație provine.

În afară de aceasta lucrătorii bibliotecilor pot fi un grup țintă pentru promovarea ideii accesului deschis, iar prin intermediul lor cu posibilitățile acestor inițiative vor face cunoștință și reprezentanții altor comunități (savanți, studenți, profesori etc.).

Multe biblioteci din întreaga lume utilizează posibilitățile tehnologiilor informaționale și în baza lor oferă servicii de înaltă calitate pentru utilizatorii săi. Tot odată comunitatea biblioteconomică este cointereseată în utilizarea tehnologiilor noi pentru susținerea cercetărilor științifice din domeniul biblioteconomiei și științei informării. Deci, Inițiativa Arhivelor Deschise oferă mai multe avantaje pentru biblioteci: contribuie la accesul liber și deschis la informația științifică și inovativă; diversifică și dezvoltă resursele la care oferă acces biblioteca.

În prezent în Registrul Arhivelor Electronice Deschise (Registry of Open Access Repositories; ROAR) sunt înregistrate 660 depozitarii din 43 de țări în diverse ramuri ale științei și domenii de activitate practică. Numărul înregistrărilor în aceste arhive se apropie de 900.000.

În domeniul biblioteconomiei și științei informării există mai multe arhive electronice deschise care oferă specialiștilor din domeniul informării, documentării, comunicării de a avea acces la informația științifică, realizări inovatorii din practică bibliotecilor și altor instituții infodocumentare.

Caltech Library System (<http://caltechlib.library.caltech.edu/>) este un depozitar instituțional organizat de Institutul de Tehnologie din California (California Institute of Technology). În această arhivă sunt plasate doar publicațiile colaboratorilor. Actualmente depozitarul conține 36 de documente în limba engleză privind resursele de informare, tehnologiile informaționale, activitatea editorială, dreptul de autor și alte subiecte referitoare la activitatea bibliotecilor.

DLIST – Biblioteca Digitală în domeniul Științei Informării și Tehnologiilor Informaționale (Digital Library of Information Science and Technology <http://dlist.sir.arizona.edu/>) este un depozitar interdisciplinar al resurselor electronice full-text în domeniul biblioteconomiei și științei informării. DLIST a fost creată de Școala Resurselor Informaționale și Știința Informării, Centrul de Instruire Tehnologică și Universitatea din Arizona. În această arhivă sunt

depozitate publicațiile cu următoarea tematică: arhivistică, interacțiunea om-computer, biblioteconomiei și știința informării, sisteme informaționale, tehnologiile informaționale în muzee, managementul științelor etc.

Fiind o arhivă electronică deschisă interdisciplinară DLIST contribuie la sporirea impactului publicațiilor depozitate prin mai multe căi:

- DLIST minimizează obstacolele privind accesul la materialele din domeniul tehnologiilor informaționale, biblioteconomiei și științei informării prin plasarea lor în acces deschis. Acest fapt permite citarea mult mai frecventă a documentelor cu acces interactiv.
- DLIST oferă acces la o mare varietate de resurse create de cercetătorii și practicienii din domeniul tehnologiilor informaționale, biblioteconomiei și științei informării. De asemenea, DLIST oferă oportunitatea de a plasa publicațiile în orice format: (*.pdf, *.doc, *.htm, *.html, *.ppt, *.ps, *.ascii, *.zip, *.gz, *.bz2).
- DLIST este o parte componentă a rețelei globale de informație științifică și conținutul DLIST este accesibil în baza Protocolului OAI Protocol for Metadata Harvesting.

Pentru plasarea publicației în depozitarul DLIST documentul trebuie să fie acceptat de unul din cei 7 redactori. Volumul arhivei constituie 586 de publicații, preponderent în limba engleză. În DLIST utilizatorii pot examina listele publicațiilor după numele autorului, anul înregistrării documentului în depozitar, subiect și genul de document.

LDL – Biblioteca Digitală a Bibliotecarilor (Librarians' Digital Library <https://drtc.isibang.ac.in/index.jsp>) este un depozitar organizat de Centrul de Instruire și Cercetare Documentară (Documentation Research and Training Center) și Institutul de Statistică din India (Indian Statistical Institute). Volumul publicațiilor în acest depozitar constituie 273 de documente, marea majoritate a cărora este în limba engleză. Examinarea publicațiilor în LDL se efectuează după numele autorului, titlu, data publicării și genul colecției.

Inițiativa Arhivelor Deschise (OAI) dezvoltă și promovează standardele de cooperare pentru facilitarea diseminării eficiente a cunoștințelor. La baza OAI se află efortul pentru lărgirea accesului la materialele electronice publicate, fiind un mijloc de sporire a comunicării științifice. OCLC susține eforturile OAI prin diverse căi, atât prin participarea nemijlocită în lucrările aceste inițiative, cât și prin incorporarea tehnologiilor OAI în alte proiecte de cercetare a OCLC.

Depozitarul OCLC (Online Computer Library Center Repository <http://www.oclc.org/research/projects/oai/default.htm>) arhivează doar publicațiile colaboratorilor OCLC, publicațiile realizate, semnate și sponsorizate de cercetătorii OCLC. În general activitatea depozitarului OCLC este orientată spre biblioteconomie și știința informării. Multe publicații, realizate de OCLC, privind crearea și menținerea arhivelor au un caracter inovator. Depozitarul OCLC conține publicații începând cu anul 1979. Actualmente 700 din cele 919 publicații ale colaboratorilor sunt înregistrate la nivel de metadata. 300 de publicații din depozitar au legături cu full-textul.

@archiveSIC – Arhivă Deschisă în domeniul Științelor Informării și Comunicării (Archive Ouverte en Sciences de l'Information et de la Communication <http://archivesic.ccsd.cnrs.fr/>) este un depozitar organizat de mai multe asociații franceze și găzduit de Institutul Național de Fizică Nucleară din Franța. Politica de plasare a materialelor în acest depozitar este arhivarea liberă. În prezent această arhivă include 654 de publicații în limba franceză. Deci, pentru mediul francofon este o sursă foarte bună de regăsire a publicațiilor științifice și de diseminare a rezultatelor inovatoare din domeniul biblioteconomiei și științei informării din spațiul francofon.

O altă resursă care conține publicații în limba franceză este **mémSIC** (Mémoires de 3 cycle en Sciences de l'Information et de la Communication <http://memsic.ccsd.cnrs.fr/>). **mémSIC** este un depozitar bazat pe principiul autoarhivării publicațiilor în domeniul științelor comunicării și informării. El a fost creat în colaborare dintre Centrul Național de Cercetare Științifică din Franța (Le Centre National de la Recherche Scientifique – CNRS) și Centrul pentru Comunicarea Științifică Directă (Centre pour la Communication Scientifique Direct – CCSD). Scopul site-ului constă în crearea accesului deschis la aceste publicații prin intermediul Web-ului și astfel să contribuie la diseminarea cunoștințelor și la sporirea utilizării publicațiilor științifice. Conține 78 de documente în limba franceză.

CNR Bologna Research Library Eprints Service (<http://biblio-eprints.bo.cnr.it/>) este un depozitar pentru autoarhivarea lucrărilor științifice și tehnice în domeniul științei informării, informaticii și altor domenii conexe activității bibliotecare. Organizatorul acestui depozitar este Biblioteca Științifică din Bologna a Consiliului Național de Cercetare. CNR Bologna Research Library arhivează doar documentele colaboratorilor. Volumul publicațiilor în arhivă constituie 22 de documente în limbile italiană și engleză (majoritatea în limba italiană).

Una din cele mai importante inițiative în domeniul arhivelor electronice deschise din domeniul biblioteconomiei și științei informării este proiectul **E-LIS** (Electronic Prints in Library and Information Science <http://eprints.rclis.org>). E-LIS este o arhivă electronică (depozitar) a publicațiilor în domeniul biblioteconomiei și științei informării, care a fost organizată în ianuarie 2003. Proiectul este susținut de consorțiul universităților din Italia, regiunea Lombardia (CILEA), iar finanțarea este asigurată de ministerul spaniol.

Principiile de bază de funcționare a E-LIS:

- înregistrarea liberă în E-LIS, care este necesară pentru înștiințarea autorilor despre noile publicații sau pentru autoarhivarea documentelor;

- conține diferite tipuri de documente care se referă la biblioteconomie și știința informării (inclusiv și materiale nonpublicate, care au statut de lucrare finită);
- partea deschisă a arhivei conține o zonă-tampon, unde se plasează publicațiile noi. Ele trebuie să fie controlate de unul din redactorii arhivei.

Deci, depozitarul E-LIS se bazează pe ideologia Accesului Deschis (Open Access) și autoarhivare (self-archiving). Aceasta prevede că regăsirea și examinarea materialelor din arhivă și publicarea lor este deschisă și fără plată. Autorul poate de sine stătător să trimită la E-LIS orice lucrare (inclusiv și o lucrare nonpublicată), completând câteva formulare. Unica condiție constă în înregistrarea preventivă a autorului în arhivă.

Toate publicațiile trimise la E-LIS trebuie să fie aprobate de către unul din redactori. Acest control intermediar permite de a exclude materiale întâmplătoare sau care nu corespund tematicii. Activitatea E-LIS este susținută de 64 de redactori din 44 de țări: SUA, Italia, Spania, Canada, Indonezia, Africa de Sud și alte țări, inclusiv și un redactor din Moldova. Responsabilitățile redactorilor sunt repartizate pe țări. Astfel, putem afirma că, din punct de vedere al amplasării, E-LIS este un proiect european, dar care are o influență internațională.

E-LIS, ca și multe arhive analogice, urmărește câteva scopuri:

- lărgirea accesului la producția științifică;
- asigurarea preservării (atât a preservării fizice a publicațiilor electronice, cât și stabilitatea identificatorilor electronici);
- garantarea invariabilității publicațiilor electronice (care poate fi asigurată numai după înstrăinarea publicației de la autor);
- posibilitatea schimbului metadatelor despre obiectele plasate în depozitar și organizarea regăsirii în diverse depozitare.

Cu consimțământul administratorului extragerea materialului din arhivă este posibilă, dar este practică foarte rar. La 17 aprilie 2006 în arhivă au fost plasate 3565 de publicații. În decursul ultimului an volumul arhivei a crescut cu 1179 publicații, în mediu 100 de publicații pe lună.

Utilizatorii E-LIS au următoarele posibilități:

- să examineze listele publicațiilor după dată sau după subiect;
- să examineze publicațiile incluse în arhivă în decursul ultimii săptămâni;
- să efectueze două variante de căutare – simplă și avansată. În cererea de regăsite poate fi indicată informația din orice câmp.

METALIS (<http://metalisis.cilea.it/index.html>) este un provider de servicii pentru domeniul biblioteconomiei și științei informării. METALIS este un proiect tematic care colectează metadata de la organizații și instituții care oferă publicații și documente full-text din domeniul biblioteconomiei și științei informării.

METALIS colectează datele de la următoarele arhive:

- [Archive Ouverte en Sciences de l'Information et de la Communication](#)
- [ArXiv](#). Doar publicațiile din domeniul informaticii și la subiectele „Biblioteci digitale” și „Regăsirea informațională”
- [Caltech Library System Papers and Publications](#)
- [CNR Bologna Research Library](#)
- [Digital Library of Information Science and Technology](#)
- [E-Prints in Library and Information Science](#)
- [Librarians' Digital Library](#). Doar două genuri de publicații: Articole și Teze, Disertații
- [Mémoires de 3 cycle en Sciences de l'Information et de la Communication](#)
- [Thèse-EN-ligne](#). Doar publicațiile din domeniul biblioteconomiei și științei informării.

Avantajele arhivelor deschise pentru cercetători și organizații sunt incontestabile, printre ele putem menționa:

1) Posibilitatea organizațiilor, instituțiilor de a avea acces la producția științifică mondială. Rezultatele cercetărilor, care nu sunt accesibile din motive financiare, devin accesibile în aspect global. Cu cât mai multe organizații, instituții creează arhive proprii, cu atât mai multe publicații devin accesibile.

2) Datorită depozitării instituționale este posibil accesul la publicațiile savanților din orice țară. Conform datelor cercetărilor privind eficiența comparativă a țărilor, care contribuie cel mai mult la dezvoltarea științei, s-a constatat că autorii celor 85 % de publicații, cel mai des citate, sunt savanții din opt țări, primele din ele sunt – SUA, Marea Britanie, Germania, Japonia. În același timp un grup din 163 de țări, în mare parte cele în curs de dezvoltare, publică mai puțin de 2,5 % de lucrări științifice. Astfel, 80 % din populația globului se publică în 13 % din cele 140.000 publicații periodice, incluse în Ulrich's Directory of Scientific Serials. Este cert că orice savant care dorește să fie recunoscut după hotărârile țării sale trebuie să se publice în revistele științifice internaționale care au un impact-factor înalt. Acesta se calculează de Institutul de Informație Științifică ISI din Philadelphia și se prezintă în Indexul de Citații Științifice (Science Citation Index). Dar foarte puține reviste „locale” se indexează în SCI, mulți savanți preferă să se publice în revistele „internaționale”, care la rândul său nu sunt accesibile pentru alții din cauza costurilor înalte.

3) Depozitarele instituționale contribuie la promovarea producției științifice a organizației. Prezentând producția științifică, arhivele instituționale deschise vor contribui la creșterea prestigiului colaboratorilor și a organizației atât în aspect național, cât și cel internațional. În același timp arhivele deschid posibilități pentru colaborarea cercetătorilor, creează posibilități pentru stabilirea contactelor noi și a susținerilor financiare.

4) Constituirea arhivelor este o posibilitate de a ameliora situația cu citarea lucrărilor științifice și impactul asupra altor cercetări. Un argument forte pentru constituirea unei arhive deschise este faptul că au un impact-factor mai înalt și cel mai des sunt citate publicațiile care sunt în acces deschis, spre deosebire de publicațiile cu plată. Conform datelor cercetării lui Stive Lawrence, realizate în 2001, citațiile articolelor online depășesc cu 336 la sută citațiile articolelor offline de aceeași tematică.

5) Arhivele deschise permit de a accesa materiale suplimentare. Cu toate că destinația principală a arhivelor deschise este de a oferi acces la producția științifică publicată, multe instituții și organizații plasează în depozitare tezele de doctorat, dările de seamă, materiale instructive, publicații electronice care includ obiecte multimedia. Multe din aceste lucrări nu au canale stabile de publicare, deși joacă un rol important în cercetare și instruire.

Argumentele menționate confirmă faptul că sporirea numărului arhivelor electronice deschise va permite la creșterea publicațiilor științifice accesibile gratis și astfel va contribui la amplificarea dezvoltării științei.

Bibliografie:

1. Chan, Leslie. [Improving access to research literature in developing countries: challenges and opportunities provided by Open Access](#) / Leslie Chan, Barbara Kirsop, Sely Costa, Subbiah Arunachalam // http://www.ifla.org/IV/ifla71/papers/150r_trans-Chan.pdf
2. Lawrence, Stive. Online is Invisible? // <http://citeseer.ist.psu.edu/online-nature01/>
3. Orsdel, Lee Van. Periodicals Price Survey 2004: Closing in on Open Access / Lee Van Orsdel, Kathleen Born // <http://www.libraryjournal.com/article/CA408358.html>
4. Savenije, Bas. Economic and strategic analysis of scientific journals: recent evolutions: Paper presented at the LIBER Conference in Rome, 18 June 2003 // <http://www.library.uu.nl/staff/savenije/publicaties/scientificjournals.htm>
5. The price of publication // http://www.wi.mit.edu/news/archives/2004/cpa_0616.html
6. Негуляев, Е.А. E-LIS — открытый электронный архив в области библиотечного дела и информационных дисциплин // http://www.eril.ru/magazine/archive/2004/1/focus/elis_print.php
7. <http://archives.eprints.org/index.php?action=analysis>
8. <http://oalibarian.blogspot.com/>
9. <http://www.arxiv.org/>
10. <http://www.openarchives.org/OAI/openarchivesprotocol.html>

BIBLIOTECA ȘTIINȚIFICĂ A ASEM LA 15 ANI DE ACTIVITATE

Dr. Silvia Ghinculov, Biblioteca Științifică a ASEM

The Scientific Library of Academy of Economic Studies was created in 1991, once with the foundation of the Academy of Economic Studies and at present holds over 500 000 volumes, including a large variety of national and foreign publications. Even from the first three years of existence it managed to become recognized as the main institution of the country which offers documentary support in the fields of management, marketing, finance, accounting, cybernetics, international economic relations. Many prominent personalities from the Republic of Moldova and from abroad, as well as the Soros Foundation, French Alliance, Embassies of the USA, Germany and Romania, and different professional associations contributed to formation of the Books Fund. Today, the international exchange of publications is done with 42 partners. Through a bilateral agreement signed in 1993, and which is reconfirmed every 2 years, the Library of AESM was recognized as the depository of the World Bank and of the International Monetary Fund social-economic publications.

O parte componentă a ASEM-ului o constituie din primii ani de activitate Biblioteca Științifică, care se integrează într-un sistem complex de informare și reprezintă un segment ce poate și trebuie să vină în întâmpinarea nevoii de performanță ce se resimte în noul sistem relațional impus de economia de piață. În ciuda greutăților din ultimii ani, cu eforturi deosebite, s-au creat o serie de premise favorabile pentru încadrarea Bibliotecii Științifice ASEM în învățământul economic național. Constituită în anul 1991 și având ca bază fondul de documente a Facultății de Economie și Merceologie a Universității de Stat este prezentă activ în munca didactică, de cercetare, cultural-educativă

din cadrul ASEM, Biblioteca își propune să contribuie la formarea de economiștilor cu un înalt nivel de pregătire profesională.

S-au împlinit 15 ani de la înființarea Bibliotecii Academiei de Studii Economice din Moldova. Nu pot astăzi să nu vorbesc despre cel care a pus temelia instituției noastre. **Paul Bran** a adus o contribuție aparte la dezvoltarea acestei structuri din arealul ASEM, punând baza unei colecții exhaustive de documente din domeniul economic și a unui sistem informatizat de gestiune a bibliotecii. Domnul Paul Bran a susținut mereu că informația este esențială pentru dezvoltarea societăților evolute în plan politic, economic, social și spiritual. Exercițarea drepturilor cetățenești presupune asumarea unor responsabilități sporite și implicarea în procese decizionale complexe, lucru imposibil de realizat fără o bună disponibilizare a informațiilor. Rolul bibliotecilor în aceste condiții se modifică substanțial. Colecțiile de publicații ale bibliotecii au fost întotdeauna văzute de Paul Bran drept „*inima unei instituții*” – punct de vedere care va supraviețui, fără îndoială, și în viitor. Extinderea colecțiilor a presupus mereu servicii noi, relații noi între utilizator și bibliotecă. Toate cărțile aduse și scrise de domnul Paul Bran au rămas în patrimoniul documentar al Țării și sunt introduse în circuitul informațional, în sfera de atenție și de activitate a beneficiarilor, care nu vor uita niciodată dedicațiile scrise de Paul Bran: „Studentilor mei, de pe ambele maluri ale Prutului”. Aceste cuvinte confirmă încă o dată viabilitatea bibliotecii, evidențiind, totodată, atitudinea generoasă și dragostea față de studenți.

În anul 1993, la inițiativa domnului Paul Bran, a fost încheiat Memorandumul de Acord cu Banca Mondială de Reconstrucții și Dezvoltare în baza căruia Biblioteca ASEM a primit statutul „The World Bank Depository Library” (Biblioteca depozitară a Băncii Mondiale) în Republica Moldova. În acest mod instituția noastră s-a integrat într-un sistem complex de informare și reprezintă un segment ce vine în întâmpinarea nevoii de performanță, impus de economia de piață.

Atitudinea și responsabilitatea domnului Paul Bran față de bibliotecă și obiectivele ei au fost preluate în programele de dezvoltare a Academiei de Studii Economice a Moldovei, lansate de următorii rectori – profesor universitar, doctor habilitat Eugeniu Hrișcev (1994-2001) și profesor universitar, doctor habilitat Grigore Belostecnic (2001 - prezent). Toate realizările sale biblioteca le datorează oamenilor devotați instituției noastre, care o slujesc cu bună credință.

La 26 iulie 2006 s-a stins din viață cel care a fost Paul Bran. Pentru bibliotecarii de la ASEM, numele Paul Bran simbolizează noțiuni concrete pe care OMUL le poate pune în valoare în cursul vieții sale: vocație, moralitate, profesionalism, patriotism. Pentru toate acestea ne închinăm, îi împărtășim ideile și îi suntem recunoscători pentru darul de minte și de suflet pe care la oferit cu distincție și generozitate pe parcursul anilor de activitate la ASEM. A avut contribuție valoroasă la constituirea patrimoniului documentar al instituției noastre, fapt care a generat ideea de a conferi numele lui Paul Bran celei mai moderne săli de lectură în cadrul Bibliotecii Științifice a ASEM.

În prezent Biblioteca Științifică a Academiei de Studii Economice din Moldova are misiunea de a participa la procesul de instruire, formare și educare, precum și la activitatea de cercetare ce se desfășoară în cadrul Academiei de Studii Economice a Republicii Moldova, prin dezvoltarea unei baze documentare și de informații pertinente științifice, destinate susținerii programelor de învățământ și cercetare ale studenților, cadrelor didactice, cercetătorilor și altor categorii socio-profesionale din mediul universitar; prin facilitarea accesului la aceste colecții de informații, conștientă fiind de rolul strategic pe care îl are biblioteca în cadrul societății informaționale.

Proiectele manageriale ale Bibliotecii ASEM din ultimii 5 ani își propun reorganizarea unor activități pe baza analizei a situației și a problemelor existente în zona de servire a utilizatorilor. Scopul activității Bibliotecii ASEM este de a cunoaște și de a satisface în cel mai înalt grad așteptările utilizatorilor și de a acționa ca partener în procesul educațional. Biblioteca Științifică a ASEM a elaborat politici manageriale ținând cont de atributele mediului extern și intern, înscrise în eforturile generale ale specialiștilor în domeniu de a asigura procesul de restructurare și de reorientare a instituției bibliotecare în funcție de noile schimbări în tehnologia informării. Toate acestea condiționează dezvoltarea și permit crearea unei organizații receptive la schimbare. În acest context, prin activitatea sa Biblioteca ASEM urmărește trei concepte de bază:

- unitatea de viziune, dat fiind faptul că biblioteca este elementul ce acționează ca un liant între diferitele segmente ale comunității universitare;
- buna organizare și administrare a serviciilor – ceea ce presupune atât gestionarea eficientă a resurselor existente, cât și efortul de a crea noi surse de informații și servicii. calitatea și acțiunea comună în cooperare.

Activitatea Bibliotecii ASEM în perioada anilor 2001 - 2006 a fost orientată spre următoarele priorități:

- Formularea și promovarea unei politici coerente de implementare și utilizare a noilor tehnologii în scopul îmbunătățirii accesului la informație a beneficiarilor.
- Așezarea politicii instituționale în termenii conținuți în noul cadru reglementar.
- Definitivarea reformei sistemului de informare și documentare în toate componentele structurale în termenii: calitate, eficiență, profesionalism, creativitatea personalului.

Procesul de completare a colecțiilor a devenit mai complex, comparativ cu anii precedenți. Cauza o reprezintă diversificarea și creșterea numărului de producători de carte. Acest fapt are, pe de o parte, implicații în ceea ce privește efortul suplimentar depus pentru localizarea noilor producători, iar pe de altă parte s-a complicat procedura de selecție a lucrărilor oferite datorită creșterii simțitoare a documentelor asemănătoare, mai ales a celor cu destinație metodicodidactică.

Politica de completare a Bibliotecii ASEM are în vedere dezvoltarea colecțiilor noastre cu cât mai multe titluri. Pentru a rezolva acest obiectiv și având în vedere limitările financiare, am fost determinați să procedăm, destul de des, la o reducere drastică a numărului de exemplare per titlu, pentru a răspunde nevoilor utilizatorilor, cel puțin prin servirea în sălile de lectură.

În vederea dezvoltării unei colecții adecvate nevoilor utilizatorilor și care să mențină valoarea științifică au fost desfășurate următoarele activități:

- Realizarea unui studiu al colecției Bibliotecii ASEM rezultatele căruia a fost puse în discuție la ședința Senatului ASEM;
- Aplicarea principiilor de bază ale dezvoltării colecțiilor: accesul liber la informație, respectarea dreptului libertății intelectuale, profilarea și echilibrul, selectivitatea, coordonarea și cooperarea etc.;
- Orientarea prioritară a structurii și componenței colecțiilor de documente pentru susținerea procesului educațional universitar și a activității de cercetare;
- Dezvoltarea colecțiilor prin acoperirea echilibrată a tuturor disciplinelor de studiu și a ariei lingvistice de interes;
- Dezvoltarea colecțiilor de informații pe suport electronic;
- Analiza permanentă a documentațiilor necesare selecției: programele de studiu, planurile de cercetare, bibliografiile obligatorii și facultative, formularele de deziderate ale utilizatorilor, studiile de marketing, planurile editoriale pentru achiziția curentă, cuantumul resurselor bugetare și extrabugetare, mărirea promoțiilor universitare, etc.;
- Definitivarea documentelor reglementare a activității de schimb național și internațional de publicații;
- Participarea în Proiecte corporative „Fonduri documentare de bază” (Agenția Universitară a Francofoniei), „Dezvoltarea colecțiilor în limba germană” (Ambasada Germaniei din Moldova și Institutul Goethe), eIFL Direct Moldova.
- Participarea în programele internaționale „Depository Library Program” (Banca Internațională de Reconstrucții și Dezvoltare) și „Centrul European de Documentare” (Comisia Europeană);
- Activizarea fundraisingului în activitatea de dezvoltare a colecțiilor, eficientizarea activității de recepționare a tuturor edițiilor de profil, editate în Moldova.

Colecțiile bibliotecii sunt dezvoltate pe o orientare preponderent pluridisciplinară. Una din provocările actuale pentru bibliotecile universitare este crearea unui mediu de bibliotecă electronic care să corespundă cerințelor de studiu și de cercetare ale utilizatorilor. La 1 ianuarie 2006 colecția Bibliotecii ASEM constituie 332170 volume (39499 titluri).

Alocația bugetară, un quantum din resursele extrabugetare și eventualele achiziții gratuite prin sponsorizări și donații au constituit resursele cu care a fost realizată dezvoltarea colecțiilor. Anual pentru dezvoltarea colecției bibliotecii sunt alocați peste un 1mln. lei, dintre care 660 mii lei (65,8%) sunt alocați din bugetul ASEM.

Rata actuală de înnoire a fondului constituie 26,4 și este un indice îmbunătățit în comparație cu anii precedenți. Cheltuielile pentru achiziții de documente per utilizator sunt egale cu 51 lei, intrările noi per utilizator constituie 0,63 lei.

Structura colecțiilor și nivelul lor științific sunt elemente determinate de structura procesului didactic și nivelul cercetării din universitate. Disciplinele normative predate la ASEM în marea majoritate sunt acoperite cu un număr suficient de manuale. Literatura didactică constituie 67,5% din numărul total al publicațiilor, ceea ce reprezintă un indicator care corespunde cu normele internaționale. Anual se produc modificări în planurile de învățământ, se introduc discipline noi, ceea ce dictează reorientarea politicii de dezvoltare a colecțiilor. Având în vedere ritmul rapid al creșterii prețurilor la producția editorială este dificil să acoperi noile obiecte de studiu. În anul 2005 s-au efectuat studii particulare privind asigurarea cu manuale a disciplinelor și s-a realizat analiza dotării cu manuale și materiale didactice la toate facultățile (segmentul anilor 2003-2006).

Publicațiile periodice cotidiene, săptămânale, bilunare, lunare care constituie în volume trimestriale, simestriale sau anuale reprezintă un suport important alături de materialele didactice pentru efectuarea studiilor și cercetărilor. Conținutul colecțiilor este variat: de la periodice de cultură generală până la cele științifice și juridice, nucleul constituind publicațiile de profil economic. Colecția de ediții periodice constituie peste 900 titluri, acestea fiind reflectate în baza de date de înregistrări bibliografice.

O sursă importantă de dezvoltare a colecțiilor este activitatea de schimb a publicațiilor. Biblioteca ASEM întreține relații de colaborare cu asemenea organisme internaționale ca Banca Mondială, Fondul Monetar Internațional, Comisia Europeană, cât și cu 42 parteneri din țară și de peste hotare. Un loc important în activitatea Bibliotecii ASEM ocupă relațiile de colaborare The East and Central Europe Journal Donation Project.

Fondul de Schimb este organizat în baza publicațiilor corpului profesoral didactic, editate la Centrul Poligrafic ASEM, dubletelor și edițiilor provenite din donații. Scopul acestei activități este completarea suplimentară a colecției bibliotecii, precum și promovarea publicațiilor cercetătorilor din ASEM.

Baza de date centrală a bibliotecii conține astăzi un număr de 54133 de unități de înregistrare (33886 cărți, 18907 articole, 419 materiale AV, 921 seriale). Calitatea bazei de date a fost îmbunătățită prin redactarea cuvintelor cheie și verificarea și unificarea vedetelor de subiect la documentele cu același conținut. Procedurile clasificatorului devin tot mai complicate, având în vedere conținutul multidisciplinar al documentelor și tendința generală de a exprima conținutul documentului printr-un număr cât mai restrâns de indici și de a evita indicii compuși prin duble sau triple relații.

Obiectivele fundamentale ale comunicării documentelor sunt legate de perfecționarea accesului la informații și documente și dezvoltarea serviciilor bazate pe noile tehnologii ale informației; adoptarea de programe adecvate de formare și informare a utilizatorilor în raport cu structura anului universitar, dinamica lecturii și resursele umane ale bibliotecii; colaborarea constantă și eficientă cu alte structuri info-documentare în vederea satisfacerii nevoilor de informare ale utilizatorilor; realizarea periodică a unor studii detaliate asupra utilizatorilor și a nevoilor de informare.

Activitățile ce se desfășoară în sălile de lectură sunt complexe și de calitatea executării acestora depinde și buna formare și informare a utilizatorilor, precum și îndeplinirea misiunii bibliotecii. Pentru o comunicare eficientă a colecțiilor de documente, Biblioteca ASEM a încercat să se adapteze următoarelor condiții de mediu: diversificarea utilizatorilor prin implementarea noilor servicii, creșterea ponderii studiului individual, necesitatea creșterii nivelului de asistență acordată utilizatorilor pentru regăsirea informației, promovarea unor noi tehnologii de căutare a informațiilor. S-au pus accente pe creșterea calității muncii și a profesionalismului, a comportamentului etic al bibliotecarilor antrenați în activitatea de comunicare a colecțiilor în vederea creării unei imagini adecvate a spațiilor de lectură și informare.

Biblioteca ASEM deține în structura sa 6 săli de lectură, un centru de împrumut și un Centru Multimedia. Sălile de lectură au o capacitate totală de 500 locuri. Servirea studenților și doctoranzilor, corpului profesoral-didactic și specialiștilor din sfera comercială, financiară, bancară și din afaceri s-a realizat în medie 58,2 de ore săptămânal. De serviciile Bibliotecii beneficiază 19701 de beneficiari care în ultimul an au vizitat biblioteca noastră de 309391 ori și au împrumutat și au consultat 478847 de documente. Perioadele cele mai încărcate ale anului sunt primul și ultimul trimestru, perioade corespunzătoare cu cele de activitate intensă din sistemul de învățământ. După conținut, categoria de documente cu cea mai mare solicitare o reprezintă în continuare literatura didactică 254621 (53,2%) din totalul documentelor consultate.

Multiplele solicitări ale cititorilor sunt satisfăcute și prin intermediul împrumutului interbibliotecar. Împrumutul național și internațional sunt surse de completare ale nevoii de informare și documentare; aceste două servicii de bibliotecă, oferite de către „Colecția de patrimoniu” sunt promovate în rândul cadrelor didactice și a cercetătorilor.

Direcțiile prioritare ale activității de asistență informațională sunt valorificarea colecțiilor și a bazelor de informații prin crearea unor instrumente specifice, necesare procesului de învățământ și cercetare; cunoașterea și satisfacerea în cel mai înalt grad așteptările utilizatorilor. Sunt întreținute relații permanente cu facultățile și catedrele pentru alcătuirea bazei de date a publicațiilor corpului profesoral-didactic al ASEM (contribuțiile profesorilor, cercetătorilor, bibliotecarilor etc., apărute în publicații locale și străine).

Sunt selectate materiale ce țin de domeniul economiei (orientarea de bază) și s-a decis lărgirea repertoriului tematic cu astfel de domenii ca cibernetică economică, filozofie, învățământ, pedagogie, logică etc. Aceste noi direcții sunt dictate de noile programe de studiu și necesitățile zilnice pe care le înaintează studenții, la fel și pe baza analizei evidenței referințelor tematice, statisticilor ținute la zi în Sala de referințe, care permit un studiu aprofundat al nevoilor de informare ale beneficiarilor bibliotecii.

Noile tehnologii facilitează apropierea imediată, directă a informației de utilizator. Pentru a găsi însă, într-un timp scurt, informația utilă unei nevoi particulare de informare este nevoie de o cultură informațională, de cunoaștere a metodelor și tehnicilor de informare și documentare specifice noului mediu, este nevoie, de asemenea, de abilități de utilizare ale noilor tehnologii. Însușirea și stăpânirea metodelor și tehnicilor de informare și documentare coroborate cu abilitățile specifice tehnologiilor și instrumentelor de lucru folosite reprezintă o condiție importantă în dezvoltarea culturii informaționale a utilizatorilor.

În spațiul universitar formarea documentară a devenit indispensabilă, luându-se în vedere pregătirea informațională diferită pe care o au studenții înscriși la anul I. Excluderea din orarul academic a orelor dedicate instruirii documentare, influențează negativ reușita studenților. Constatăm, că marea majoritate a studenților nu cunosc cum este organizată o bază bibliografică de date, nu știu să culegă informația necesară din înregistrările bibliografice din catalogul electronic și cataloagele pe fișe, să elaboreze o listă bibliografică a documentelor folosite etc. Cu scopul acordării ajutorului de a se integra în spațiul de informare și a căpăta cunoștințele necesare în formarea documentară sunt organizate anual 400 lecții, cca. 9000 de consultații individuale. Bibliografii susțin că acestea nu sunt suficiente pentru învățarea metodelor și tehnicilor de informare și documentare. Consultațiile individuale sunt concepute de studenți ca o obligațiune a bibliografului de serviciu, și nu ca o învățare și căpătare a deprinderilor. În acest context, organizarea zilnică, în ore stabilite a consultațiilor în grup (prin înscriere prealabilă), precum și extinderea numărului de calculatoare a contribuit la obținerea performanțelor în acest sector de activitate.

Un grup prioritar în activitățile noastre de informare îl constituie corpul profesoral-didactic. Pentru acest grup de utilizatori sunt organizate expoziții informative și tematice. În fiecare an, cu scopul informării complete despre intrările noi sunt organizate, devenite tradiționale, Zilele de informare în număr de 3, cu durată totală de 27-30 zile. În analiza eficienței acestor activități de informare, bazate pe chestionarea profesorilor, am constatat că un număr mare de profesori frecventează aceste manifestări complexe.

În cadrul activității de elaborare a edițiilor informaționale și bibliografice au fost editate 10 biobibliografii; 32 de bibliografii tematice pentru diverse proiecte de cercetare. Sunt redactate anual 12 liste bibliografice „Intrări noi” și trimise prin poșta electronică la toate catedre. În scopul popularizării publicațiilor Băncii Mondiale și Fondului Monetar Internațional se editează anual două buletine bibliografice „The World Bank”s Publications. New Titles” și „Moldova in Foreign Publication”.

Optimizarea activității de informare este realizată prin semnalarea publicului despre noutățile editoriale (expoziții on-line pe site), organizarea permanentă a Zilelor de Informare. Cu scopul sporirii eficienței informării profesorilor și studenților sunt organizate anual 70 expoziții de Intrări noi, 45 expoziții tematice, 20 activități publice culturale. Activitățile culturale au drept scop informarea publicului despre oportunitățile noi în activitatea Bibliotecii ASEM (noutăți editoriale, baze de date, instrumente de informare, servicii noi, întâlniri cu personalități marcante). În activitatea culturală și de promovare a bibliotecii s-a prezentat o ofertă atractivă, determinată de interesele principalelor categorii de utilizatori. Pe lângă aceste manifestări s-au organizat și numeroase alte microexpoziții în spațiile cu acces liber la raft al publicului.

În perioada anilor 2001 –2006 Biblioteca Științifică a ASEM a creat servicii noi și facilități noi pentru utilizatori: Accesul on-line al publicului la informație de la toate terminalele amplasate în bibliotecă; Informarea asupra documentelor existente în alte sisteme prin accesul INTERNET la bazele de date din sistemele respective; Dezvoltarea paginii Web www.lib.ase.md; Dezvoltarea serviciului de Livrare electronică a documentelor; Organizarea Expozițiilor virtuale; Crearea posibilităților de consultare a documentelor electronice; Asigurarea accesului Internet gratuit pentru public; Furnizarea serviciilor electronice la cerere; Crearea posibilităților de tehnoredactare și copiere pe dischetă și CD; Extinderea accesului liber la colecția în limbi străine, colecția Băncii Mondiale și la colecția Centrului European de Documentare; Diversificarea ofertei informaționale a bibliotecii. Aceasta este adresată utilizatorului la punctele de servire: Catalogul electronic (OPAC); Baze de date (Jurist, EBSCO, INTAS-PERI); manuale electronice ASEM; Dezvoltarea Centrului European de Documentare (CED); Inaugurarea sălii de lectură „Paul Bran”; Crearea Bibliotecii digitale a publicațiilor ASEM.

Obiectivul principal al modernizării și informatizării bibliotecii este continuarea derulării programului de automatizare a bibliotecii. Pentru îndeplinirea scopului propus sunt realizate următoarele obiective:

- introducerea și urmărirea în exploatare, în circuitul curent al activității din bibliotecă a modulelor de catalogare și evidență din cadrul pachetului integrat TINLIB, versiunea 410;
- administrarea serverului de INTERNET, realizarea paginii WEB, accesul la serviciile INTERNET pentru utilizatorii și personalul bibliotecii;
- continuarea dotării cu noi echipamente și introducerea acestora în sistemul informatic al bibliotecii.

Fundamentarea științifică a activității de informatizare s-a concretizat în elaborarea de noi scheme privind desfășurarea proceselor de integrare a activității în regim automatizat. S-a aprofundat consultarea documentației tehnice a sistemului integrat TINLIB, noua versiune, inclusiv a altor documentații tehnice necesare pregătirii sistemului pentru instalarea Modulului WebOPAC.

În prezent s-a pus la dispoziția publicului 20 posturi OPAC și 6 posturi baze de date „Jurist”, 72 posturi de lucru pentru bazele de date on-line. Se lucrează la moment pentru instalarea WebOPAC care va asigura accesul la baza de date de la toate calculatoarele pentru public. Statistica utilizării bazelor de date EBSCO în Biblioteca ASEM indică o pondere a căutărilor cea mai mare în Republica Moldova (3036 în 2005). Un post de lucru pentru utilizator revine la 231 persoane (947 în anul 2003). Numărul total de computere în bibliotecă – 120 (40 în anul 2003). Pentru optimizarea funcționării bibliotecii în sistem informatizat se impune o modernizare a echipamentelor informatice în toate sălile de lectură și Sala de referințe. În limita dotărilor ulterioare cu tehnică de calcul, dacă vor fi disponibile suficiente calculatoare pentru a integra în rețeaua bibliotecii toate sălile de lectură, biroul de înscriere a cititorilor și serviciul de împrumut, atunci se va da în exploatare modulul „Circulație”, ce va permite împrumutul documentelor în regim computerizat.

Perspectivile sistemului informațional al Bibliotecii ASEM sunt legate de integrarea acestuia în cadrul rețelei naționale de informare la nivel universitar pe de-o parte și, în cadrul rețelei internaționale, pe de altă parte.

Anii 2001 - 2006 sunt marcați de așezarea politicii instituționale în toate compartimentele Bibliotecii Științifice a ASEM și asigurarea informării și transparenței procedurilor, criteriilor și regulilor stabilite, studierea lor la sedințe. A fost creată o structură de marketing în cadrul Bibliotecii ASEM fundamentată prin elaborarea documentelor: Conceptul activității de marketing a Bibliotecii ASEM; Programul activității de marketing; Programul de activitate de marketing „Pas cu pas”. Activitatea acestui sector a demarat prin realizarea a două sondaje: „Studentii și Centrul Multimedia” și „Optimizarea cursului Bazele Culturii informaționale”.

În anul 2005 au fost reconfigurate și actualizate fisele individuale de posturi și atribuții și perfecționat sistemul de indicatori și sistemul de raportare, inclusiv prin utilizarea programelor informatice. A fost reglementată activitatea Centrului Multimedia și sectorului de Marketing. Au fost dezvoltate modalitățile de informare cu privire la resurse și documente, informații și servicii oferite; s-a actualizat permanent setul promoțional al Bibliotecii ASEM. Pe tot parcursul perioadei de raportare au fost transmise către consiliile profesionale din facultăți și către Senatul ASEM informații și analize privind activitatea Bibliotecii ASEM.

La 23 decembrie 2005 a avut loc Ședința Senatului ASEM cu privire la „Rolul Bibliotecii ASEM în asigurarea calității instruirii. Asigurarea procesului de instruire și de cercetare cu literatura metodică-didactică, științifică și alte resurse informaționale”. În baza raportului prezentat de către Nadejda Botnari, conf. universitar, membru al Senatului ASEM, s-a constatat că Biblioteca ASEM depune eforturi considerabile în realizarea și confirmarea rolului de acoperire informațional-documentară a proceselor de instruire și științific prin utilizarea, în acest scop, a posibilităților oferite de tehnologiile informaționale moderne; extinderea accesului utilizatorilor la informație; integrarea în spațiul informațional global, participând, în acest fel, la ridicarea calității instruirii și activității de cercetare în concordanță cu exigențele învățământului economic modern.

Biblioteca ASEM are o structură organizatorică funcțională care răspunde misiunii și scopurilor sale. Își desfășoară activitatea în trei locale, având 9 compartimente de activitate specializată. Schema de posturi este completă și nu sunt fluctuații de personal. Angajații au pregătirea profesională adecvată rolului și funcției pe care o îndeplinesc în condiții de respectare a calității și termenelor stabilite de programele de activitate. Această structură facilitează o bună coordonare a activităților și respectă diviziunea muncii. Personalul colaborează eficient la realizarea sarcinilor și manifestă inițiativă și creativitate.

Structura organizatorică permite realizarea unui flux de activități, de la selecția de documente în vederea achiziționării și dezvoltării colecțiilor la prelucrarea documentelor, conservarea acestora și comunicarea informațiilor în săli de lectură și centru de împrumut, cu o schemă completă de 72 posturi. Activitatea de coordonare a resurselor umane este continuată din punct de vedere al calității comunicării și al climatului socio-profesional dobândite până în prezent.

În dezvoltarea profesională a bibliotecarilor a avut mare importanță participarea la cursurile de perfecționare organizate de Școala de Biblioteconomie din Moldova și implicarea personală a acestora, în dorința de autoperfecționare continuă. Acțiunea de pregătire profesională s-a desfășurat și prin participarea la întrunirile profesionale și cursurile de instruire pe plan național și internațional.

Profesionalismul lucrătorilor este dovedit de diverse funcții în afara instituției noastre: Membru al Biroului și Consiliului Asociației Bibliotecarilor din Republica Moldova (ABRM), Președinte comisiei permanente a ABRM „Informatizare și tehnologii informaționale”, Președinte Consorțiului eIFL Direct Moldova (S. Ghinculov); Expert Fundația SOROS, Programul Informațional (N. Cheradi); Lector sup. la catedra „Finanțe și Asigurări” și „Management” (S. Ghinculov); Lector la catedra „Bazele Informaticii economice” (A. Gudima); Lector asistent la catedra „Marketing” (E. Railean); Lector sup. la Facultatea Jurnalism și Științe ale Comunicării, USM (N. Cheradi). Dna S. Ghinculov exercită funcția de redactor-șef la revista „Drept, Economie și Informatică” (ASEM și Universitatea „Dunărea de Jos”, Galați). În anii 1999, 2004, 2005 directorul Bibliotecii ASEM, dna Silvia Ghinculov, doctor în economie a fost invitată de catedra „Biblioteconomie și Asistență Informațională” să exercite funcția de Președinte al Comisiei pentru examenele de Stat.

În cadrul Simpozionului Științific Național Anul Bibliologic anual materiale elaborate de Biblioteca ASEM sunt premiate la Concursul Republican pentru cea mai reușită lucrare în domeniul bibliologiei.

Participările la diverse întruniri profesionale au contribuit atât la acumularea unor informații prețioase despre experiențele altor colegi din țară și de peste hotare din domeniul informatizării bibliotecilor, problemelor de cooperare etc. cât și la difuzarea propriei experiențe de muncă.

Acum vreau să mă opresc asupra celor mai importante proiecte realizate de către Biblioteca Științifică a ASEM.

În anul 1993 Biblioteca ASEM, încheind Memorandul de Acord cu Banca Mondială de Reconstrucții și Dezvoltare, a primit statutul **The World Bank Depository Library** (Biblioteca depozitară a Băncii Mondiale) în Republica Moldova. Conform acestui document, Banca Mondială donează Bibliotecii ASEM publicațiile sale: *cărți; studii și sinteze economice; monografii; articole tehnice; dări de seamă; anuare și date statistice etc.* În anul 1999 Banca Mondială a înaintat cerințe noi privind depozitarea publicațiilor pe teritoriul Republicii Moldova. Conform acestor schimbări bibliotecile depozitare din cadrul Programului Băncii Mondiale au obținut un statut nou – „Biblioteca Depozitară Complexă”, ceea ce garantează primirea depozitului legal al Băncii Mondiale (publicații tipărite și produse informaționale electronice în limbile engleză, franceză, germană, spaniolă). În anul 2003 au fost reînnoite condițiile de colaborare dintre bibliotecile depozitare și Banca Mondială, care au fost fixate în Memorandul de Acord. Bibliotecile vor întreține relații de colaborare cu Banca Mondială, cu distribuitorii publicațiilor Băncii Mondiale în Moldova și cu alte biblioteci regionale și depozitare în scopul diseminării informației despre activitatea Băncii. Astăzi colecția Băncii Mondiale din cadrul Bibliotecii ASEM constituie 2600 exemplare. Biblioteca ASEM organizează colecția de publicații a Băncii Mondiale, realizează controlul bibliografic și asigură accesul utilizatorilor la toate documentele. Informația despre documentele donate de Banca Mondială este reflectată în Catalogul Electronic al Bibliotecii ASEM și poate fi

accesată on-line pe site-ul Bibliotecii (www.lib.ase.md). Anual Biblioteca ASEM editează buletinul bibliografic „*The WB's Publications. New Titles*”, care reflectă informația despre documentele primite de la Banca Mondială pe parcursul unui an. Până în prezent au fost editate 8 numere a acestui buletin, ultimul număr a apărut în format electronic (pe CD-ROM). Din 2004 Biblioteca ASEM împrumută publicațiile Băncii Mondiale prin intermediul ÎIB (împrumut interbibliotecar) utilizatorilor din Republica Moldova, care nu au posibilitate să frecventeze biblioteca.

Centrul European de Documentare în cadrul Academiei de Studii Economice din Moldova a fost inaugurat la 22 februarie, anul 2002 prin semnarea unui acord de cooperare cu Comisia Europeană. Centrul European de Documentare prin serviciile sale informaționale, asigură condiții viabile și eficiente pentru accesul la informațiile și documentele Uniunii Europene. Crearea unei structuri de informare și consultanță va asigura accesul tuturor membrilor comunității la informații economice, politice, sociologice, legislative etc. și la alte produse informaționale din întregul spectru al activității Uniunii Europene și politiciilor de dezvoltare europeană. Centrul furnizează informații privind integrarea europeană pentru procesele de instruire, formare și educare, precum și activitatea de cercetare, prin dezvoltarea unei baze de documentare și de informații pertinente științifice, destinate susținerii programelor de învățământ și cercetare ale studenților, cadrelor didactice, cercetătorilor și altor categorii socio-profesionale. De mâine acest centru va funcționa într-un spațiu nou, adecvat cerințelor înaintate de Comisia Europeană. Pe lângă acest Centru va funcționa o sală de videoconferințe. Conferințele video se vor desfășura în cadrul bibliotecii, și acest fapt încă o dată confirmă atitudinea și înțelegerea de către administrație a rolului bibliotecii în arealul ASEM.

O strategie importantă pentru biblioteconomia Moldovei este Proiectul Consorțiu eIFL Direct Moldova al Asociației bibliotecarilor din Republica (coordonator Biblioteca Științifică a ASEM). Apariția și răspândirea pe scară largă a publicațiilor electronice au impus bibliotecile din Republica Moldova să le integreze ca parte componentă a colecțiilor. În acest context a devenit importantă nevoia de a rezolva o serie de probleme complexe de natura organizatorică, tehnologică și juridică; să clarificăm în ce mod le putem obține, care materiale trebuie achiziționate și conservate și în ce condiții se pot oferi utilizatorului. Rezolvarea acestor probleme a pornit din anul 1999, din momentul lansării în Republica Moldova a Proiectului eIFL Direct – Informația Electronică Directă pentru Biblioteci. Statutul Consorțiului eIFL Direct Moldova s-a format în condiții dificile de disperare și neîncredere a bibliotecarilor din Republica Moldova în structuri asociative. Consorțiul este constituit în baza principiilor de parteneriat și contribuie la consolidarea tuturor forțelor în vederea asigurării drepturilor cetățenilor privind accesul la informații în format electronic. Consorțiul funcționează în conformitate cu principiul liberului consimțământ al membrilor și elaborează propuneri concrete privind integrarea instituțiilor de informare – documentare în infrastructura informațională națională și globală; contribuie prin intermediul bazelor de date la ridicarea nivelului de cultură și de informare a beneficiarilor, precum și la asigurarea condițiilor de studiu și cercetare; desfășoară alte genuri de activitate.

Biblioteca Științifică a ASEM s-a integrat activ la realizarea și crearea condițiilor favorabile în promovarea și dezvoltarea accesului la resursele electronice din **proiectul Asociației INTAS** (Asociația Internațională Independentă formată de Comunitatea Europeană din statele-membre ale Uniunii Europene, orientată de a acționa în vederea păstrării și promovării potențialului științific de valoare al statelor CSI printr-o cooperare științifică EST-VEST). Scopul acestui proiect este implementarea și dezvoltarea unui sistem electronic de accesare a publicațiilor științifice pentru cercetătorii din CSI (11 țări) și asigurarea accesului la reviste electronice. În cadrul PERI țările CSI la moment au acces la următoarele resurse: 7500 internet-reviste, conținând textul integral al articolelor; baze de date internaționale, conținând informația despre cele mai citate lucrări, materiale bibliografice și de referință; posibilitatea de a recepționa materiale publicate în cca. 20000 reviste științifice.

Proiectul „Fonduri documentare de bază” în cadrul programului „Tehnici noi de informare, comunicare și însușire a cunoștințelor”, Agenția Universitară a Francofoniei (AUF). Proiectul a avut ca idee reînnoirea fondurilor documentare francofone ale instituțiilor de învățământ superior, membre ale AUF, din regiunea Europei Centrale și Orientale. Biblioteca Științifică a ASEM a avut posibilitatea să selecteze pe site-ul AUF noutățile editoriale de profil în valoare de 9000 EURO. Acest apel are drept scop susținerea și îmbunătățirea fondului documentar de bază existent al bibliotecilor centrale ale instituțiilor membre titulare ale Agenției. Obiectivul principal al acestui proiect este de a permite bibliotecilor universitare să pună la dispoziția studenților, cercetătorilor și profesorilor un fond documentar constituit din cele mai recente publicații științifice francofone, necesare pentru avansarea în studii și cercetări sau întru perfecționarea cursurilor.

Proiectul de colaborare dintre Republica Moldova și Carolina de Nord. Participarea la Proiectul de colaborare dintre Academia de Studii Economice a Moldovei și Universitatea Centrală din Carolina de Nord „*Sistemul Managerial de Învățare / Learning Management System (LMS)*”. Realizarea obiectivelor proiectului a început în anul 2006. Primul succes din acest proiect va fi demonstrat mâine la Inaugurarea Centrului European de documentare și a Sălii de video conferințe.

La 23 septembrie 2004 a fost inaugurat Centrul Multimedia al Bibliotecii Academiei de Studii Economice din Moldova. Colecția centrului reprezintă un complex informațional, care include documente electronice, multimedia. O parte componentă specială a acesteia va constitui colecția de multimedia realizată în cadrul ASEM în sprijinul procesului de învățământ și didactic. Centrul Multimedia trebuie, împreună cu proiectele deja elaborate în sfera dată, să soluționeze problema creării unei infrastructuri, ce ar asigura sporirea calității proceselor de acumulare, păstrare și utilizare efectivă

a resurselor informaționale electronice. Lansarea unui program de această proporție este determinată de: sporirea eficienței utilizării resurselor informaționale, ca o componentă importantă a patrimoniului universitar; utilizarea în scopuri științifice, didactice și socioculturale a posibilităților oferite de tehnologiile informaționale moderne; coordonarea activității facultăților și a bibliotecii; consolidarea și sporirea eficienței utilizării mijloacelor alocate pentru crearea resurselor și tehnologiilor informaționale; susținerea producătorului din ASEM de resurse și tehnologii informaționale; oferirea facilităților de procesare a informației în sprijinul procesului de învățare-predare.

Integrarea Bibliotecii ASEM în Sistemul Național de Biblioteci este realizată prin participarea la proiecte comune, strategii, elaborarea documentelor programate de către CBN, elaborarea și aplicarea standardelor și instrucțiunilor, comunicări la reuniuni profesionale. Alte activități comune: Sistemul Informațional Integrat al Bibliotecilor din Moldova (SIBIMOL); Școala de Biblioteconomie din Moldova; Asociația Bibliotecarilor din Republica Moldova; Consiliul Director al bibliotecilor de învățământ din Republica Moldova etc.

În Biblioteca ASEM sunt realizate activități de cercetare cu următoarea tematică: Managementul resurselor informaționale și documentare; Biblioteca ASEM - arie de aplicare a strategiilor de marketing; Asigurarea lingvistică a sistemului informatizat al bibliotecii ASEM; Asigurarea documentară și informațională a procesului de studiu și cercetare.

Acum, când am purces la o modernizare de substanță (având acces la INTERNET, oferind beneficiarilor accesarea informației în format electronic, trecând la o veritabilă și totală automatizare), biblioteca noastră și slujitorii săi intră într-o perioadă nouă de schimbare, cu deschidere spre viitor.

Ne bucurăm că am avut un sprijin din partea conducerii ASEM în vederea realizării programelor privind dezvoltarea colecțiilor, sprijinirea sistemului informatizat, accesul la Internet și bazele de date. Simțim obligația să depunem în continuare eforturi pentru a realiza integral obiectivele privind asigurarea pregătirii superioare a economiștilor din republică.

În contextul aderării Republicii Moldova la Procesul de la Bologna și alinierii învățământului la standardele europene, Biblioteca Științifică a ASEM are planuri ambițioase legate de modernizarea serviciilor informaționale, crearea bibliotecii electronice, extinderea colaborării cu alte instituții info-documentare.

ACTIVITĂȚI SPECIFICE MANAGEMENTULUI CUNOAȘTERII LA DEPARTAMENTUL INFORMAȚIONAL- BIBLIOTECONOMIC ULIM: CONCEPTUALIZĂRI ȘI IMPLEMENTĂRI

**Ludmila Corghenci,
Departamentul Informațional Biblioteconomic, ULIM**

The work presents the characteristic of the Informational Department of Library ULIM as institution based on knowledge, management of knowledge being considered strategical lever, key for the watering to the new conditions. One analyze is effectuated of the functionality of the Department till 2000 and after that year. On the quality of compared elements are used the following: mission, structure, professional communication, the mode of practice, and the dominated logic.

„Cunoașterea este informația cu înțeles și informația care acționează. De aceea societatea cunoașterii nu este posibilă decât grefată pe societatea informațională și nu poate fi separată de aceasta. În același timp, ea este mai mult decât societatea informațională prin rolul major care revine informației–cunoaștere în societate. Cel mai bun înțeles al Societății Cunoașterii este probabil acela de Societate informațională și a Cunoașterii.” Constatările de mai sus aparțin academicianului roman Mihai Drăgănescu, tot el susținând vizavi de cunoaștere următoarele: aceasta este acceptată drept capacitate de a acționa, ca un potențial de acțiune (6, p. 35; 39; 59). Specialiștii în domeniu afirmă, că Societatea Cunoașterii este o societate a organizațiilor, cele din urmă fiind considerate actori colectivi inteligenți în afirmarea Societății Cunoașterii (5; 6). În funcționarea unor asemenea organizații determinante sunt procesele, specificate generic prin sintagma „3P” : *inovare* (crearea de cunoștințe noi); *învățare* (asimilarea de cunoștințe noi) și *interactivitatea partenerială*.

Scopul comunicării: a prezenta sintetic caracteristicile Departamentului Informațional Biblioteconomic ULIM (DIB) ca unitate bazată pe cunoaștere sub aspect conceptual și aplicativ; a reliefa, a pune în evidență conceptul de organizație bazată pe cunoaștere în context biblioteconomic.

Cum trebuie să recepteze organizația / biblioteca Era Informațională și a Cunoașterii, dar mai ales cum să utilizeze rațional și creativ manifestările acesteia ?

Este importantă, în acest sens, cunoașterea și direcționarea *vectorilor Societății Cunoașterii (SC)*. În publicațiile de specialitate sunt reliefate două clase mari de vectori ai SC (instrumente, care transformă societatea informațională în societate a cunoașterii) (4, 5, 7):

- vectori tehnologici (Internet, carte electronică, nanoelectronică etc.);

- vectori funcționali (managementul cunoașterii, dezvoltarea culturii cunoașterii și inovării, cunoașterea biologică etc.);

Or, *managementul cunoașterii* este un concept-cheie, o pârgie strategică esențială pentru adaptarea instituțiilor bibliotecare la noile condiții. La părerea managerilor de referință „în secolul 21 vor avea succes doar companiile, care reușesc să captureze, stocheze și să aplice ceea ce cunosc angajații lor” (5, p. 8), adică să implementeze sintagma „3I”.

La părerea mea, implementarea managementului cunoașterii de către instituțiile bibliotecare din învățământ poate fi abordată sub două aspecte: la nivel de loc și rol în procesul educațional (biblioteca ca actor al procesului educațional, al Procesului Bologna; dimensiuni informaționale ale reformei învățământului etc.); la nivel instituțional (biblioteca ca unitate de structură, care tinde să devină competitivă în noile condiții, bazându-se preponderent pe gestionarea cunoștințelor profesionale ale angajaților).

De reținut: nu este vorba despre concurența dintre cele două funcții, specifice unei biblioteci din învățământ: de informare și de educare. Tindem spre îmbinarea organică a acestora, actul de informare și documentare fiind indispensabil procesului de asimilare, gestionare și aplicare a cunoștințelor (astfel confirmând afirmațiile de mai sus ale academicianului român Mihai Drăgănescu).

În articol este reliefat cel de-al doilea aspect, fiind inserate două dimensiuni importante : cunoștințele și gestionarea rațională, judicioasă a acestora, a capitalului uman.

Primele experiențe vizavi de implementarea managementului cunoașterii la DIB ULIM sunt legate indispensabil de proiectul Tempus-Tacis „Library Training in Moldova” (ianuarie 2000- decembrie 2001), care a amplificat manifestările managementului schimbării, managementului proiectului, managementului organizațional și ale managementului resurselor umane. De fapt, acest lucru nu a însemnat altceva decât axarea pe activitățile specifice managementului cunoașterii (4; 6):

Tabel 1

<i>Activități specifice managementului cunoașterii</i>	Elaborări și implementări la DIB ULIM
Cunoașterea clienților	Studii asupra cerințelor și preferințelor info-documentare ale clienților reali; activități cu clienții potențiali (panoramic-uri, demonstrații concrete etc.); ghidarea noilor beneficiari. Politici și concepte: politica „ușilor deschise”; program „Grija pentru noii beneficiari”, constituirea Clinicii informaționale; concept „Clientul nostru – partenerul nostru”; <i>Abordare sub aspectul managementului cunoașterii:</i> integrarea a ceea ce cunoaște despre clienții în proiecte / planuri operaționale și strategice; optimizarea serviciilor info-bibliotecare;
Cunoașterea proceselor	Implementări ale managementului proiectului vizavi de procesele profesionale; formulări explicite ale conceptelor; analize ale experiențelor precedente; afirmarea primatului concepției vizavi de acțiune; deschidere pentru schimbul de experiență. Astfel, este reliefat nu numai nivelul procedural, dar și motivul, practicile existente, mai ales impactul activității <i>Abordare sub aspectul managementului cunoașterii:</i> conștientizarea caracterului de proces continuu al activității profesionale, acceptând în același timp unicitatea fiecărei situații;
Cunoașterea umană este	Elaborarea și implementarea algoritmului politicii resurselor umane, în care instruirii, modernizării cunoștințelor și deprinderilor angajaților îi revine rolul primordial; acceptarea și realizarea conceptului „DIB ULIM – instituție care învață”; elaborarea și implementarea unor programe anuale de instruire (ele sunt anexate la programele anuale DIB ULIM, de ex. programul „Erisma” – anul 2006); crearea mediului favorabil de identificare, promovare și valorificare a creativității; <i>Abordare sub aspectul managementului cunoașterii:</i> angajatul este apreciat nu numai în funcție de volumul cunoștințelor pe care le posedă, dar și prin faptul cum le generează, le utilizează la locul de muncă, cum le promovă în cadrul DIB;
Memoria organizației	Înregistrarea evenimentelor principale a DIB ULIM; inițierea colecției de publicații „DIBIS” (Istoria Departamentului Informațional Biblioteconomic, fascicula 1, 2002); capturarea cunoștințelor valoroase, în mod sistematic și punctual prin intermediul rapoartelor, materialelor de sinteză, procese verbale; aplicarea tehnicii „analize post-acțiune” etc. <i>Abordare sub aspectul managementului cunoașterii:</i> procesele verbale, „memoriile” sau alte note analitice pot constitui un suport important în anumite subiecte de interes profesional;

Valoarea cunoștinței	Deținerea, valorificarea și dezvoltarea de către DIB ULIM a capitalului intelectual, constituit din: capitalul uman (toate planurile, programele DIB ULIM pun în prim plan problemele ce țin de dezvoltarea resurselor umane); capitalul clienților (concept „biblioteca utilizatorului”); capitalul structurat (resurse, baze de date a etc.); capitalul imaginii în comunitatea servită și cea profesională (dimensiunea inter-organizațională; repere reciproce; învățarea reciprocă; „urmărirea” liderilor în domeniu etc.); <i>Abordare sub aspectul managementului cunoașterii:</i> conștientizarea la nivelul DIB și la nivelul fiecărui individ a ceea ce cunoaște, dar și a ceea ce nu știe, cunoaște; tendințe de evoluție a cunoașterii;
----------------------	--

Axarea pe activitățile specifice managementului cunoașterii (a se vedea tabelul 1) ne permite să concluzionăm, că DIB ULIM este o structură care se bazează pe cunoaștere.

Această concluzie este argumentată prin *abordarea managerială* a ideii de organizație bazată pe cunoaștere. Din acest punct de vedere sunt reliefate următoarele caracteristici: componență dominată de profesioniști, reducerea nivelurilor de conducere ierarhică, coordonare non-autoritară etc. (5, p. 2). În sprijinul fundamentării celor expuse a fost efectuată o analiză comparată a demersurilor manageriale la DIB ULIM, rezultatele căreia sunt prezentate în tabelul ce urmează:

Tabel 2

Nr. d/r	Criterii de comparație	Caracteristici predominante până în anul 2000	Caracteristici predominante după anul 2000
1.	Misiunea DIB ULIM	Unilaterală; lipsa formulării explicite; mediatizare insuficientă	Formulare explicită; „strigarea” acesteia; obținerea de noi mandate din partea comunității universitare; revizuire;
2.	Orientarea în timp	Preponderent curentă (determinată de procesul de constituire a instituției)	Perspectivă, strategică
3.	Structura organizațional-funcțională	Predominarea liniei ierarhice structurale	Organizare bi-modală (echipe de lucru, bibliotecar-contact etc.)
4.	Comunicarea profesională	Limitată (la nivel DIB, mai ales la nivel comunitar); comunicare preponderent verticală; transmitere de instrucțiuni și de decizii	Deschidere pentru comunicare; transmitere de informații și consultanță; comunicare laterală;
5.	Obiectul și natura demersului / activității	Resurse și spații clasice; activități tangibile; programare anuală; accent pe continuitatea sistemelor existente (facem cum s-a făcut până la noi); specializarea îngustă a sarcinilor profesionale chiar în cadrul serviciilor funcționale;	Accent pe perceperea și implementarea schimbărilor; programare strategică; orientarea spre clientul cult, civilizat, creativ, pentru care contează informația; programarea strategică; circuitul posturilor; trecerea la lucrări multidimensionale; „eliminarea granițelor” serviciilor funcționale;
6.	Modul de practicare	Rutinier, impersonal; centrare pe proces (proces pentru proces?), pe aspecte fapțice;	Personalizat, creativ; centrare pe conceptualizări, strategii, proiecte;
7.	Logica dominantă	Logica postului de lucru și a organizării formale; responsabilității preponderent executorii; axare pe disciplina muncii și cea executorie;	Logică axată pe competențe și valori organizaționale, îmbinate organic cu cele individuale; responsabilității largite, inclusiv decizionale; amplificarea responsabilităților conceptuale ale managerilor funcționali; implementări ale managementului proiectului, axare pe creativitate etc.
8.	Cultura managerială	Specifică și atribuită doar persoanelor cu funcții de conducere (manageri superiori, funcționali); conceperea culturii	Conceperea culturii manageriale ca atribut al fiecărui angajat, ca atribut de conducere n numai a oamenilor, dar și

		manageriale ca atribut de conducere a oamenilor;	a vieții / carierei personale (programarea timpului muncii; managementul timpului; cultura comunicării; managementul conflictului etc.)
--	--	--	---

Putem conchide, că în mare parte, dimensiunile manageriale ale organizației, bazate pe cunoaștere, sunt prezente /caracteristice la DIB ULIM.

Concluzii: Întemeierea bibliotecii universitare pe cunoaștere este inevitabilă. Acest fapt decurge din specificul comunității servite, complexitatea necesităților și preferințelor info-documentare ale clienților, asumării de către biblioteca universitară a rolului de actor activ al procesului educațional și de cercetare. În acest sens avem nevoie de angajare strategică, ingeniozitate managerială, îmbinate organic cu practici organizaționale.

Bibliografie:

1. Constantinescu, Carmen. Particularități ale tehnologiei informației pentru managementul strategic. București: Economica, 2000. 240 p.
2. Corghenci, Ludmila. Instruirea continuă a bibliotecarilor în contextul politicii de edificare a Societății Informaționale. Școala de Biblioteconomie din Moldova: buletin trim., 2004, Nr 3/4, P. 17-20.
3. Corghenci, Ludmila. Schimbări organizațional-funcționale în activitatea bibliotecii universitare. Symposia Professorum. Seria Biblioteconomie: materialele sesiunii șt. din 4-5 mai 2001 / Univ. Liberă Int. din Moldova; dir. A. Galben; coord. Gh. Postică. Ch., 2001, P. 15-19.
4. Drimmelen, Wim van. Să deschidem bazele informării și cunoașterii în Europa. Biblioteconomie : culeg. de trad. prelucrate, 2005, Nr 2, P. 54-59.
5. Dragomirescu, Horațiu. Organizații bazate pe cunoaștere. www.academiaromana.ro/pro_pri.
6. Drăgănescu, Mihai. Societatea informațională și a cunoașterii. Vectorii societății cunoașterii. www.academiaromana.ro/pro_pri.
7. Munteanu, Igor. Managementul cunoștințelor / Igor Munteanu, Veaceslav Ioniță. Ch.: Cartier, 2005. 112 p.
8. Un posibil Cadru European al Calificărilor. www.almamater.md.
9. Шрайберг, Я. Библиотеки и университеты в электронно-информационной среде: первые шаги на пути от информационного общества к обществу знаний. Науч. и техн. библиотеки, 2006, Nr 1, P. 27-42.

BIBLIOTECA ÎN FORMAREA INFRASTRUCTURII INTELECTUALE ȘI INFORMAȚIONALE

Elena Harconiță,
Biblioteca Științifică a Universității de Stat din Bălți „A. Russo”

In Balti Scientific Library of State University “Alec Russo” is realized through application to library collections, its services, national/global infrastructure, extension segment of knowledge, information and documentation and deeply studies. Problems of intellectual and informational infrastructure become much more profound in completely connection in the face of computerization. În actualul spațiu informațional bibliotecile continuă să rămână centre de acumulare, conservare, prelucrare științifică, organizare și diseminare a informației.

În Manifestul despre biblioteci și societatea informațională (Alexandria) se susține, că **bibliotecile și serviciile informaționale** sânt elementele principale pentru crearea societăților informaționale.

În condițiile modificărilor importante care se produc în învățământul superior și în dezvoltarea științei, când informația devine tot mai solicitată, o deosebită responsabilitate le revine bibliotecilor instituțiilor de învățământ superior. Timp de secole colecțiile bibliotecilor, prin intermediul cărților, realizează legătura dintre generații și transmit esența spirituală a civilizațiilor. În secolul XXI accesul la sistemele informaționale globale transformă bibliotecile universitare într-un component fundamental al demersului instructiv-educativ, reanimând procesele tradiționale și multiplicând inovațiile, sporind creativitatea colaboratorilor. Funcțiile bibliotecilor s-au îmbogățit în conținut cu noi structuri ce reflectă sarcini în domeniul aplicării tehnologiei informației.

Biblioteca Științifică a Universității de Stat „A. Russo”, care în anul 2005 a marcat cea de-a 60-a aniversare, dispune de un potențial documentar tradițional și modern, care le oferă posibilitatea tinerilor să obțină studii calitative, cercetătorilor să-și organizeze eficient investigațiile științifice. Investițiile făcute în biblioteci dau rezultate de înaltă valoare nu numai la moment, ci peste mulți ani înainte. Dacă în dezvoltarea bibliotecii se investește un dolar, acesta va oferi un randament de 4-6 ori mai mare în viitor, susțin experții în domeniu. 70 % din cunoștințele însușite de către tineri

în anii de studenție au loc anume în biblioteci. S-a dovedit că cercetările științifice ar costa de 7 ori mai mult, dacă nu ar exista bibliotecile științifice cu colecțiile sale bine completate, cu infrastructura informațională judicios structurată, care ar permite accesul și regăsirea rapidă a informațiilor solicitate, cu resursele umane, competența cărora este mereu actualizată și care determină în mare parte calitatea și eficiența în toate activitățile și procesele.

Istoria Bibliotecii Științifice începe odată cu terminarea celui de-al doilea război mondial, când se deschide primul Institut Învățătoresc la Bălți, în anul 1945. În demisolul Liceului de fete *Domnița Ileana*, (actualul bloc al rectoratului), pe o suprafață de numai 36,6 m², cu o sală de lectură de 6 locuri și un fond de 101 exemplare își începea activitatea biblioteca, care astăzi a ajuns să fie una dintre cele mai mari biblioteci universitare din Europa de Est. Biblioteca Universității din Bălți, clasată de Guvern la categoria superioară, Centru Biblioteconomic în Nordul Moldovei, este cunoscută în lume prin *World Guide to Libraries* (Munchen - Germania) și *The Directory of University Libraries in Europe* (London and New York). Edițiile bibliografice ale Bibliotecii universității bălțene se regăsesc în colecțiile celor mai mari biblioteci din lume, inclusiv Biblioteca Congresului din SUA. În anul 1986 Biblioteca a intrat în posesia unei clădiri special proiectată și construită pentru ea, așezată pe patru nivele, cu o suprafață de 6 000 m², 713 locuri în cele 12 săli de lectură, cu spații luminoase și condiții comode de lucru. Până în prezent, Biblioteca universitară bălțeană rămâne să fie unica posesoare a unui spațiu independent și integral de bibliotecă, edificat prin truda directoarei Faina Tlehuți (1961–2001), ghidată de Nicolae Filip, actualul rector, academician, pe atunci prorector pentru știință.

Primul laborator de muncă intelectuală este înzestrat cu echipament modern: 100 de calculatoare, scanere, imprimante, televizoare, audio și videocasetofoane, xeroxuri și alt utilaj tehnic, inclusiv poșta pneumatică și lifturi, care facilitează operativitatea și promptitudinea serviciilor oferite.

Accelerarea / implementarea schimbărilor și modernizărilor în domeniul tehnologiilor, serviciilor, accesului la informație, dezvoltării colecțiilor în scopul optimizării servirii informațional-bibliotecare a procesului de studiu și cercetare au determinat necesitatea modificării structurii organizațional-funcționale a Bibliotecii, crearea a 14 servicii/centre, printre care Mediateca, Referințe bibliografice, Serviciul Documentare Informare Bibliografică, Activități Culturale și Promoționale, Cultura Informațională. Influențată cu desăvârșire de procesul reformării învățământului, statutul universității, noile standarde educaționale, de majorarea continuă a numărului de elevi și studenți, Biblioteca evoluează, extinzându-și impactul asupra comunității pe care o deservește, intensificând ritmul de implementare a noilor tehnologii informaționale, se dezvoltă ca o resursă informațională pentru zona de Nord a Moldovei, încorporând Centrul de Documentare al ONU, prin care se asigură accesul la o colecție de documente legislative internaționale în limbile engleză, franceză, română, rusă, posibilități de accesare a bazelor de date ale ONU, Filiala Bibliotecii Institutului Goethe–București, de curând și Filiala Comitetului Helsinki.

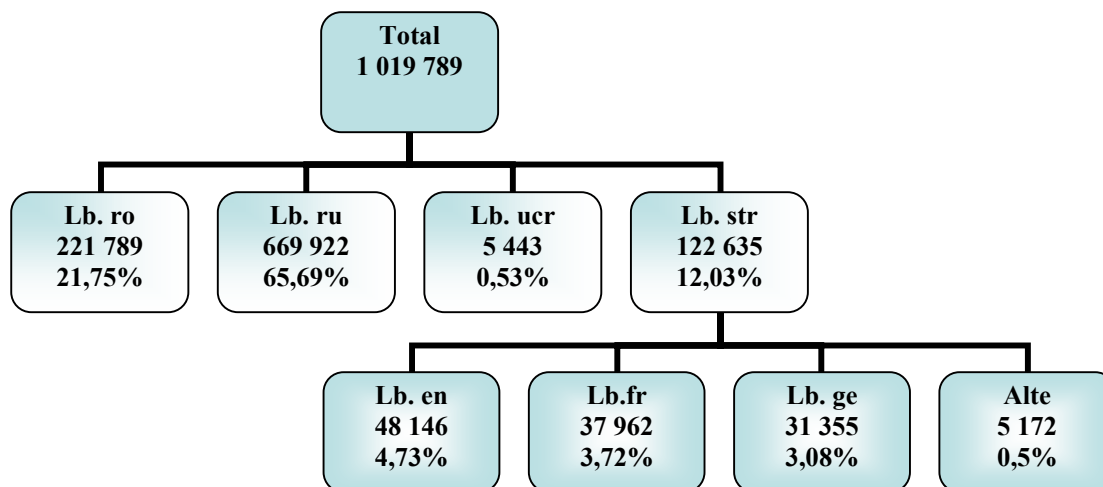
Păstrând tradițiile și potențialul său de a achiziționa, prelucra și disemina informațiile pentru satisfacerea nevoilor elevilor, studenților și cercetătorilor, asimilând inovațiile tehnologice, Biblioteca diversifică mereu serviciile, efectuează un control calitativ al resurselor, orientându-și întregul potențial spre utilizatorii săi.

Colecția enciclopedică, adunată timp de 60 de ani, în 42 de limbi, constituie 1 019 789 ex., inclusiv 144 079 de publicații periodice, 2 664 documente AV; 486 CD, DVD. Din ele documentele științifice formează 47,08 % (480102 ex.), didactice – 33,55 % (342 116), beletristica – 19,37 % (197 571 ex.). Anual sânt abonate peste 500 titluri de publicații periodice și achiziționate peste 13 000 documente noi. Dezvoltarea colecției se desfășoară în concordanță deplină cu planurile și programele de studiu, tematica cercetărilor științifice, sinteza datelor statistice privind dotarea lectoratelor, analiza cerințelor neonorate, solicitărilor cadrelor didactice. Circa 60-70% din intrările anuale le constituie donațiile oferite de Ambasade, Fundații, instituții, organizații, biblioteci, edituri, profesori, scriitori, persoane particulare. În anul 2005, de exemplu, cantitatea donațiilor a depășit de 2 ori numărul de achiziții din sursele bugetare, cele mai importante fiind din partea Universității Fresno din California (SUA) – circa 9 000 exemplare pe diverse domenii; Cantonului Basel din Elveția (dr. Thomas Wilhelmi), Băncii Mondiale, Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD), Comitetului Helsinki, Asociației Pro Basarabia și Bucovina, Filiala *C.Negri*, Galați (ing. Radu Moțoc); Ambasadei României, Băncii Mondiale, Amis Sans Frontiere (dr. A. Bondarenco). Cu gratitudine am așezat pe panoul *Onoare prin Carte* numele profesorilor universitari: Rector, Academician Nicolae Filip, Dr. Octavian Pop, Doctori Ion Gagim, Nicolae Enciu, Nina Socoliuc, Theodor Marșalcovschi, Gheorghe Plămădeală, Ala Trusevici, Boris Boincean, Elena Zolotariov, Andrei Balinski, Vitalie Rusu, dr. Eliza Botezatu, prof univ., scriitor și critic literar, Iuliu Popa, publicist, dr. Galina Florea (Univ. Spiru Haret din București) ș.a. Cu satisfacție și mândrie îi anunțăm pe cititori, că puține biblioteci din Moldova au intrat în posesia primelor 2 volume (din cele 23 preconizate), editate de Academia Română ale *Manuscriselor* lui Mihai Eminescu. Donația Academiei Române a completat cea mai reprezentativă parte a colecției Bibliotecii noastre.

Președintele Academiei de Științe a Moldovei, Academicianul Gheorghe Duca, Doctor Honoris Cauza a Universității din Bălți, a pus temelia Bibliotecii academice la Biblioteca Științifică prin multiplele sale donații. Împreună cu donațiile, achizițiile și schimbul de publicații de la Biblioteca Centrală Universitară din București, Biblioteca Națională din România, Biblioteca Pedagogică Națională „I.C.Petrescu”, bibliotecile universitare din Cluj, Iași, Timișoara, Galați, Suceava, bibliotecile mari din Moldova, colecția Bibliotecii s-a completat în ultimul an cu **13 382 exemplare (4 930 titluri noi)**. Frumoase relații de colaborare s-au stabilit în acest sens cu Biblioteca Științifică a Academiei de Studii Economice din Moldova. Pentru fiecare utilizator, de fapt, se procură câte 1,04 unități (normele

IFLA recomandă o creștere anuală de 0,3 un. per utilizator). Circa 53% din toate intrările le constituie documentele științifice, 34% didactice și 13 % beletristica.

**Structura colecției
la 01.07.2006 după
limbi:**

Mai bine de 1 milion 300 mii tranzacții de împrumut efectuează anual bibliotecarii pentru 13 000 de utilizatori, care întreprind circa 600 000 de vizite în subdiviziunile Bibliotecii.

Oferta informațională este diversificată prin crearea continuă a produselor proprii: o nouă versiune a paginii web cu publicațiilor bibliotecare full-text: bibliografii, biobibliografii, revista *Confluente bibliologice*. Aceasta fiind una din modalitățile de a ne promova biblioteca atât beneficiarilor interni cât și externi, s-a purces la editarea Contribuțiilor științifice ale profesorilor universitari, care conțin informații despre producția științifică a cadrelor universitare de la constituirea instituției până în prezent. Colecțiile de biobibliografii: **Personalități universitare bălțene, Universitari bălțeni, Scriitori universitari bălțeni, Promotori ai culturii** aduc în prim plan rezultatele activității didactice a profesorilor, contribuțiile lor la dezvoltarea științei naționale și mondiale. Dicționarul biobibliografic *Universitari bălțeni*, ce înglobează în cele 570 pagini numele a circa 300 cadre didactice de la toate cele 8 facultăți ale Universității este o lucrare bibliografică de referință și constituie o contribuție substanțială la îmbogățirea tezaurului bibliografic național. Revista de biblioteconomie și știința informării *Confluente bibliologice* editată de Biblioteca Universității și Rectorat a devenit un instrument eficient de comunicare profesională, de afirmare și promovare a imaginii instituției bibliotecare. În colaborare cu Biblioteca Națională a Republicii Moldova s-a realizat un număr special al revistei de specialitate **Magazin Bibliologic** (Nr. 3-4, 2005) consacrat aniversării a 60-a a Bibliotecii Științifice a Universității „A. Russo” din Bălți (articole semnate cu precădere de bibliotecarii de la Bălți).

Catalogul on-line conține 206 588 de notițe bibliografice (inclusiv 85 166 analitice). În prezent catalogul electronic, expus pe Internet (<http://libruniv.usb.md:7000>) reprezintă mai bine de 50% din toată colecția deținută. Buletinele recentelor intrări, la fel, pot fi cercetate on-line ori vizualizate de structurile universitare prin Intranet. Peste 5 000 de publicații periodice în limba engleză sânt oferite pe suport electronic (baza de date EBSCO). Baza de date Legislația Republicii Moldova pune la dispoziția utilizatorilor legi, hotărâri, acte normative, regulamente, alte documente legislative în vigoare începând cu anul 1989 până în prezent.

Apropierea cititorului de conținutul publicațiilor în limbile germană și engleză s-a produs prin extinderea bazei de date *Sumar scanat*, un component al bibliotecii digitale, o bază tangențială celei principale, care face posibilă regăsirea articolului din orice document inclus. Găsind căutările foarte simple, după autor, titlu, cuvânt-cheie sau subiect, tinerii cercetători apelează frecvent la acest produs creat de bibliotecarii locali împreună cu informaticienii.

Amatorii de muzică clasică, folclor, muzică ușoară de pe discurile de vinil, care nu se mai produc astăzi, dar care conțin inedite înregistrări muzicale, le pot audia în urma unui alt Proiect al bibliotecarilor – realizări în MP3. După o sinteză și purificare acustică, beneficiarul se regăsește în atmosfera muzicală a anilor 60-80 ai secolului trecut. Colecția de discuri numără peste 1000 de unități, o selecție a celor mai reprezentative lucrări constituie baza de date muzicală a bibliotecii digitale actuale.

O altă componentă a bibliotecii digitale constituie înregistrările efectuate de pe materialele AV privind învățarea limbilor engleză, franceză, germană în mod independent. În baza de date a fost trecut atât conținutul audio sau video-casetei, dar și documentele însoțitoare: ghidurile de conversații, conținutul lecțiilor. Acestea fiind plasate în rețea se utilizează simultan de mai mulți utilizatori și sporesc mult însușirea limbilor străine de către utilizatori.

Cea mai mare parte a colecției digitale o constituie monografiile, cursurile, programele de învățământ, întocmite de către profesorii universitari și transmise la bibliotecă în format electronic în vederea extinderii accesului la ele.

Realizarea unui nou proiect va permite stocarea în colecția digitală *Universitaria* a publicațiilor, articolelor profesorilor și bibliotecarilor, pe care nu le deține Biblioteca în format tradițional din variate motive.

Asistența informațională, realizată cu preponderență în regim automatizat soldează anual cu îndeplinirea a 91 078 de referințe, OPACul fiind consultat de peste 100 000 ori, Internetul accesat de 38 745 ori, bazele de date naționale și străine - de 126 889 ori.

Anual, circa 13-17 bibliotecari-asistenți prin cumul la Catedra Electronică și Informatică promovează peste 1 500 de ore ale cursului Bazele Culturii Informaționale pentru studenții și elevii Liceului / Colegiului *Ion Creangă*.

Comunicarea/informarea membrilor comunității despre noile achiziții și colecțiile Bibliotecii se produce prin: întocmirea și difuzarea *Buletinelor și e-Buletinelor informative* la catedre; organizarea a 346 expoziții informative / tematice pe an; prezentarea a 50–60 de reviste bibliografice în grupele studențești și la catedre. De regulă, multe catedre universitare promovează ședințele în spațiile Bibliotecii pentru a se documenta concomitent asupra tot ce este nou la spațiul informațional. În regim DSI se difuzează circa 2000 de informații și peste 1600 pagini cu informații full-text din Internet; în regim SDC - peste 65 de titluri noi. În cadrul a 9-10 ședințe pe an ale Salonului Literar sânt prezentate cărțile autorilor - profesori universitari, scriitori din Moldova și străinătate. În Salonul Muzical, Pridvorul Casei, Clubul ONU Nord pe lângă Centrul de Documentare a ONU, Clubul Bibliospiritus se produc manifestări culturale de anvergură. Prin Tele-informații și Breviarul Informativ care îl întâmpină la intrare, utilizatorii sunt ținuti la curent cu datele remarcabile și evenimentele culturale desfășurate în Bibliotecă, vizionează prezentările interactive despre universitate, bibliotecă, despre alte biblioteci din lume.

Integrarea Bibliotecii în spațiul biblioteconomic național și internațional se realizează prin participarea la activitatea Asociației Bibliotecarilor din Republica Moldova, Consorțiul eIFL Direct Moldova, Consorțiul SIBIMOL și crearea catalogului partajat, Programul Memoria Moldovei și Cartea Moldovei, crearea Bibliotecii Naționale Numerice a Republicii Moldova; Activitatea Consiliului Biblioteconomic Național (CBN), Consiliului Director al bibliotecilor instituțiilor de învățământ superior; Consiliul reprezentanților bibliotecilor preuniversitare de învățământ. Realizând funcția de Centru Biblioteconomic în ultimii ani au fost adunate datele statistice ale 612 biblioteci școlare din 14 raioane de la Nordul Moldovei, în colecțiile cărora se dețin 8 102 563 documente de care beneficiază 177 789 de cititori. Sinteza indicilor statistici (unificată cu datele adunate de Centru Biblioteconomic din Chișinău) este prezentată Ministerului Educației și Tineretului.

Construcția unei imagini favorabile oricărei instituții o datorează salariaților săi. Fiecare bibliotecar conștientizează rolul și funcțiile sale, consacrându-se cu dăruire și fidelitate cititorului, cărții, noilor resurse și tehnologii informaționale, Bibliotecii.

În acest an pentru prima dată în istoria biblioteconomiei din Moldova s-a desfășurat atestarea cadrelor bibliotecare conform Regulamentului privind modul de conferire a categoriilor de calificare cadrelor bibliotecare (aprobat de către Ministrul Culturii și turismului prin ord. nr.28 din 07.02.2006). Cea mai de preț valoare a instituției, Oamenii Bibliotecii, au demonstrat un înalt profesionalism și cunoștințe temeinice, fiind atestați la gradul superior - 9 speciliști (cel mai mare număr printre bibliotecile de învățământ din Republică), la gradul I - 9 și la gradul II - 17 salariați. Astfel, 35 de persoane, ori 44 % din corpul bibliotecar au dovedit cu prisosință potențialul intelectual, care sporește calitatea și eficiența învățământului din Nordul Moldovei.

Către cea de-a 60-a aniversare a Universității și Bibliotecii, sărbătorită în toamna anului 2005, bibliotecarii au venit cu 15 publicații, 37 studii, 97 de articole. Ei participă la reuniuni profesionale în țară și peste hotare, prezintă comunicări, referate, intervenții, promovând activitatea și experiența Bibliotecii din care vin. În acest fel sperăm să se facă mai vizibile eforturile bibliotecarilor, importanța lor în societate, valoarea bibliotecilor pe care le gestionează cu mult profesionalism și fără de care nu se concepe domeniul științelor informării și comunicării, nu se poate realiza nici o societate informațională, nici una a cunoașterii.

Bibliografie:

1. Biblioteca Științifică : Raport de activitate 2005. Bălți, 2006, 97 p.
2. Biblioteca universitară bălțeană la 60 de ani. Bălți, 2005, 213 p.
3. Harconița, Elena. Biblioteca și Oamenii săi. În: Magazin Bibliologic. 2005, Nr. 3-4, p. 18-24.
4. Kolin, K. K. Informatizarea societății și problemele educaționale. În: Biblioteconomie: culegere de traduceri prelucrate. 2004, Nr 4, p. 33-42.

POLITICA ÎN DOMENIUL BIBLIOTECILOR ÎN CONDIȚIILE TRANZIȚIEI DEMOCRATICE. REFLECȚII ASUPRA PROGRAMELOR NAȚIONALE

Mariana Harjevschi
Biblioteca Publică de Drept

The article describes the government library policy in the Republic of Moldova from 1990s till present. It discusses the approaches toward evolution of library policy and its legal conceptualization as a social, economical, political phenomena. Within the historical context, the major trends in modern library policy pursued by the government are also tackled. Some results of the national policy of recent decades are reported and major perspectives tasks of library evolution are reflected.

Argument. Politica în sfera bibliotecilor a evoluat și continuă să se dezvolte în sensul unei complexificări, datorită unui întreg șir de factori: sociali, economici, politici etc. Strategiile și deciziile guvernamentale, ale puterilor publice sunt profund determinate de *convergență, globalizare și cooperare*¹ care duc indiscutabil la regruparea instituției bibliotecare în diverse domenii: informatizării, comerțului, digitizării etc.

Politica de bibliotecă de regulă se concentrează și se desprinde din documentele oficiale realizate de guverne prin legi, decrete, regulamente, dispoziții, scrisori, declarații etc., iar instrumentele majore sunt reprezentate prin programe, proiecte, ce inițiază acțiuni practice.

Cel mai activ și influent subiect al politicii culturale la nivel de stat îl constituie guvernul, reprezentat de Ministerul Culturii, sau alte ministere de resort². În prezent politica de stat a preluat un caracter multi-administrativ. Dacă anterior doar guvernul era unicul institut care elabora și administrează politicile, atunci astăzi în pregătirea și formarea deciziilor, dezvoltarea mediului profesional, se implică și alte organe administrative, profesionale și obștești. În condițiile tranziției domeniul bibliotecilor era tratat la nivel de suprafață, frecvent analizat ca parte integrantă a politicii culturale de stat, bibliotecile reprezentând sfere ale culturii.

Într-un discurs în cadrul seminarului derulat sub egida Consiliului Europei *Reforma legislației de bibliotecă pentru Europa Centrală: necesități și așteptări* organizat la Strasbourg în noiembrie 1994 Giuseppe Vitiello³ menționa că „o politică de bibliotecă deja este un concept învechit, care ar trebui înlocuit prin conceptul de politică de organizare a informației”.

Abordări teoretice și practice. Pentru a analiza politica de stat în domeniul bibliotecilor este prioritar de a clarifica abordarea termenului „bibliotecă” în context cultural și politic. Instituția bibliotecară face parte din politica de stat astfel devine iminent de a vedea cum legiuitorul a plasat acest institut în sistemul de științe/domenii de activitate.

Domeniul de aplicare a Legii culturii R.M.⁴ se răsfrânge asupra tuturor domeniilor culturii, inclusiv și asupra „muzeelor, arhivelor și bibliotecilor”. Menționăm că cadrul juridic asigurat de lege, stabilește clar principiile de bază ale politicii culturale a statului și a normelor juridice, în baza cărora este asigurată dezvoltarea liberă a culturii. La fel acest act normativ stipulează că „activitatea culturală este coordonată de ministerul de profil și este considerată drept autoritatea publică centrală de specialitate”.

În această ordine de idei, clasificatorul general al legislației⁵ stabilește schema generală de sistematizare pe materii a actelor juridice. Astfel domeniului culturii i s-a acordat clasa 03.03.00.00, iar bibliotecile au fost clasificate împreună cu Fondul de cărți și biblioteconomia (03.03.04.01), Camerei cărții atribuindu-se separat clasa – 03.03.04.02. Deci biblioteca este privită ca o instituție ce face parte din domeniul culturii.

Din multitudinea de funcții ale bibliotecii, prin prisma politicii de stat cu privire la biblioteci, definiția desigur urmează a fi cea din *Legea R.M. cu privire la biblioteci*⁶ (variante originală) care ad literam declară prin Art. 2 că „Biblioteca este o colecție organizată, publică sau particulară, de publicații și nonpublicații care achiziționează, conservă și organizează astfel de colecții pentru satisfacerea cerințelor beneficiarilor privind lectura și informarea”. În 2001 legea modifică aceasta definiție și conferă bibliotecilor legitimitate, privindu-le drept „instituții de informare, cultură și învățământ”.

¹ Stoian, Victoria. Dimensiuni ale integrării: legislația de bibliotecă. Prezent și perspective // ABIR.- 2001.- nr. 1.- P. 10 – 12

² În Olanda responsabil de biblioteci este Consiliul Bibliotecilor, Literaturii și al Comunicării, iar în Anglia mai multe instituții s-au grupat în subordinea Ministerului Culturii, al Presei și Sportului. Vezi Buluță, Gheorghe. Vademecum legislativ pentru biblioteci / Gh. Buluță, Victor Petrescu.- Târgoviște: Ed. Bibliotheca, 2004.- P. 19-24

³ Vitiello, Giuseppe. The four core issues of the “Guidelines on Library Legislation and Policy in Europe”.- P. 35 – 37 // Library Legislation in Europe: Discussion Papers and Country Reports / ed. Christiane Bohrer; Council of Europe, Strasbourg; Goethe-Institute, Munich.- Bad Honeff: BOCK-HERCHEN Verlag, 2000.- 77 p.

⁴ Legea culturii nr. 413-XIV din 27.05.1999 // M.O. nr. 83-86/401 din 05.08.1999

⁵ Legea R.M. pentru aprobarea Clasificatorului general al legislației nr. 1325-XIII // M.O. nr. 47-48/344 din 27.05.1998

⁶ Legea cu privire la biblioteci nr. 286-XIII din 16.11.1994 // M.O. nr. 15 din 12.01.1995

Chiar, înseși Art. 3 al Legii cu privire la biblioteci indică că „*Principiile de funcționare – biblioteca își desfășoară activitatea potrivit strategiei în domeniul culturii, învățământului, științei, informației, promovate de fondator, în condițiile legislației în vigoare*”. Aceeași lege stipulează că principiile de funcționare a bibliotecii sunt accesibilitatea, neangajarea politică și autonomia profesională.

Astfel la începutul anilor '90 instituția bibliotecară era concepută drept un institut complex care întrunea trei funcții majore – de informare, culturalizare și educare. O astfel de statornicire a bibliotecii, care a primit și o legalizare a termenului, poate fi considerată și obiectivă. Deci biblioteca legitim poate fi oglindită într-o politică de stat orientată în mod special spre bibliotecă.

Totodată, dacă ne referim la cele trei funcții ale bibliotecii stipulate în lege atunci bibliotecile trebuie să fie obligatoriu obiecte ale politicii de stat include în domeniul informării, culturii și învățământului. Responsabili de dezvoltarea bibliotecilor nu este doar statul și autoritățile publice locale, dar și societatea.⁷

O politică unică, elaborată unanim de guvern, este un ideal către care trebuie să tindă întreaga societate, organele de administrare a bibliotecilor și înseși bibliotecile. Politica de stat referitoare la bibliotecă într-o țară democratică, cu o putere descentralizată, administrarea și finanțarea, poate fi realizată doar dacă societatea percepe rolul bibliotecii în dezvoltarea comunității sau societății în general.

Termenul de politică culturală în Republica Moldova, în perioada de tranziție, s-a discutat sumar în documentul *Politica culturală în Republica Moldova*⁸, la fel s-au elaborat traduceri sub egida Consiliului Europei⁹ care ofereau sugestii și practici în implementarea unei politici culturale corecte. Însă atât politica propusă de guvernul R.M., cât și cel european tratau instituția bibliotecară în cadrul politicii culturale foarte evaziv, fără acțiuni bine definite.

Aspectul istoric. În termeni istorici nu poate fi dezrădăcinată concepția că statul este unicul și cel mai potrivit exponent al voinței, cerințelor și intereselor societății. În perioada de tranziție, când vectorul dezvoltării nu este bine definit, când obiectivele finale nu sunt tangibile, nu sunt clare nici interesele diferitor grupări sociale, atunci prioritățile politicii de stat referitoare la bibliotecă sunt determinate subiectiv, iar nivelul de reglare depinde de actorii care realizează politica din partea statului – de profesionalismul lor, viziunile asupra noilor tendințe, perceperea problemelor și perspectivelor, acuratețea metodelor de administrare, înțelege și analizează alternativele etc.

Anterior declarării independenței R.M. (1991) cultura politică era reprezentată drept un instrument de propagandă a doctrinei oficiale chemate să fortifice ideologia sistemului. Politica culturală a statului totalitar încerca să dirijeze însuși procesul de creație, înlocuind doctrinar diversitatea formulelor estetice cu criteriile de preținse valori ale faimosului „realism socialist”. Această stare provoca inerții și pasivism față de perspectivele și strategiile unei politici culturale corecte.

În anii '90 cel mai decisiv factor de influență asupra bibliotecilor l-a dovedit a-l avea nu politica de stat în domeniul bibliotecilor, dar politica generală, națională, orientată asupra democratizării și descentralizării societății, crearea pieței unice, privatizarea diferitor sectoare, liberalizarea prețurilor etc. Ca urmare a acestui fenomen a fost scăderea nivelului de dezvoltare a bibliotecilor, prin minimalizarea finanțării bugetare.

Influența statului și societății asupra bibliotecilor în prima jumătate a anilor 90 nu era percepută, sau în mod special planificată sau orientată într-o anumită direcție. Ci din contra era privită ca ceva intermediar, dar care s-a dovedit a fi mai rezultativă. Practica a demonstrat că inițial experții care erau implicați în crearea politicii de stat în domeniul informatizării, formulând strategiile, tacticile, direcțiile prioritare, priveau sceptic atitudinea față de bibliotecă și subapreciau activitatea. Mai apoi și-ai schimbat părerea această mișcare fiind datorită acțiunilor insistente ale comunității bibliotecare, și nici de cum ale M.C.

La nivel guvernamental „începutul tranziției” în domeniul culturii a fost prin lansarea programului *Dezvoltarea și ocrotirea culturii și artei în R.M. pentru anii 1993-2000*¹⁰, fiind abrogat în 1997, dar care a inclus stratageme și inițiative pentru domeniul bibliotecilor (*Art. Cărți și biblioteci, publicații*). Obiectivul principal l-a constituit conservarea și ocrotirea moștenirii culturale, de rând cu menținerea sistemului de instituții care asigură cadrul de dezvoltare a vieții spirituale. Obiectivele propuse erau o prioritate de scurtă și lungă durată, fiind finanțată din surse bugetare și nebugetare, astfel încât formau un sistem plurivalent de susținere și creare a condițiilor pentru dezvoltarea și promovarea culturii.

Analizând programul realizăm că politica culturală a fost tratată drept o politică ce a corespuns realității controversate și dramatice perioadei de tranziție, care se axa cu prioritate pentru conservarea *moștenirii culturale, susținerea formelor și genurilor de creație artistică și acțiune culturală, asigurarea accesului la valorile culturii naționale și universale* etc.

⁷ Кузьмин, Е. И. Государственная информационная политика и библиотеки: к проблеме взаимодействия // Н.Т.Б. – 2001.- № 1.- с. 27-45

⁸ Politica culturală în Republica Moldova = Cultural Policy in Republic of Moldova / R. Avasilaoie, I. Bălțeanu, S. Cibotaru ... M.C. al R.M.- Chișinău, 2002.- 268 p.

⁹ Politica culturală: ghid succinct / Mundy Simon.- Chișinău: Consiliul Europei, 2000.- 59 p.

¹⁰ Hotărâre nr. 343 din 03.06.93 cu privire la aprobarea Programului de Stat pentru dezvoltarea culturii pe anii 1993-2000 și asigurarea protecției sociale a oamenilor de cultură // M.O. nr 006 din: 30.06.93

În aspect bibliotecar, acest program se referea mai mult la situațiile statistice și stării de fapt al bibliotecilor - situația precară, lipsa de literatură, marginalizarea profesiei etc. Următoarele direcții erau sugerate pentru activitatea bibliotecilor:

- formarea colecțiilor de carte ale bibliotecilor publice, care ar include cele mai valoroase opere artistice și științifice din cultură și civilizația română și universală;
- antrenarea unui cerc cât mai larg al populației în procesul de autoinstruire și culturalizare pe baza cărții în limba română;
- asigurarea copiilor și tineretului cu carte românească în sprijinul procesului didactic și educativ;
- influențarea politicii editoriale în Republica Moldova și completarea bibliotecilor publice cu carte în limbi străine.

În scopul reasezării activității bibliotecare pe principiile și tehnologiile acceptate de bibliologia contemporană se miza pe diverse „acțiuni practice de sprijinire a Asociației bibliotecarilor din Republica Moldova în stabilirea relațiilor de colaborare cu organismele internaționale de specialitate, înzestrare a Bibliotecii Naționale cu materiale și documente de specialitate din străinătate pentru asigurarea asistenței metodice a bibliotecilor publice.”

Același program prevedea perfecționarea sistemului de pregătire și, reciclare a cadrelor de bibliotecare din republică urma a fi efectuată în baza următoarelor principii:

- continuitatea și unitatea de instruire și reciclare;
- cointeresarea materială a bibliotecarilor în perfecționarea profesională permanentă;
- ridicarea prestigiului profesional de bibliotecar prin acordarea statutului corespunzător activității științifico-pedagogice pe care o exercită.

Drept una din sarcinile principale ale ministerului de resort se considera asigurarea juridică a activității bibliotecilor prin adoptarea Legii privind activitatea bibliotecilor și elaborarea sistemului de reglementare administrativă și tehnologică.

Un alt document¹¹ care poate fi considerat un instrument al politicii de stat în domeniul culturii a fost cel privind *Dezvoltarea și ocrotirea culturii și artei în Republica Moldova pentru anii 1997-1998*. În scopul promovării unei politici de stat eficiente în sfera bibliotecară compartimentul *Modernizarea bibliotecilor și păstrarea fondurilor lor de carte* prevedea următoarele acțiuni:

- includerea bibliotecilor R.M. în rețeaua informațională internațională;
- optimizarea lucrărilor de catalogare a fondurilor bibliotecilor,
- aplicarea tehnologiilor moderne și formelor noi în utilizarea lor;
- crearea unui sistem eficient de completare și distribuire a fondului de carte;
- susținerea și asigurarea funcționalității bibliotecilor aflate în subordinea Ministerului Culturii.

Astfel cele două programe derulate de guvernul R.M. trasa direcții de activitate, dar nu oferea soluții sau acțiuni practice care puteau să ridice nivelul de dezvoltare a bibliotecilor.

Primul document, cu caracter specific bibliotecar, a fost Modelul Strategic al Sistemului Național de Bibliotecă (S.N.B.), document aprobat prin Hotărârea Colegiului Ministerului Culturii și Cultelor al R.M. Cum urma să comenteze A. Rău, într-o comunicare rostită la Întâlnirea republicană a bibliotecilor din 4 octombrie 2001 acesta a fost „documentul fundamental pentru tot sistemul [de bibliotecă] de reglementări următoare”. Anume din acel model au reieșit regulamentele privind reorganizarea rețelei de bibliotecă publice, reorientarea politicii de achiziții, reforma managerială și instituțională a bibliotecilor.

Impus de tendințele europene acest model trasa liniile directe pe care urma să se dezvolte bibliotecile R.M. în perioada 1991-2000, impulsionând să fie elaborate legi fundamentale care vor trebui să schimbe cursul dezvoltării bibliotecilor din R.M. Prin strategie S.N.B., a fost definit ca „un ansamblu de centre biblioteconomice și rețele de bibliotecă formate și întreținute de către stat în vederea satisfacerii intereselor și cerințelor întregului popor și subordonate (profesional) unui organ de conducere”, subliniind principiile fundamentale sociale (constituirea și dezvoltarea patrimoniului național; comunicarea colecțiilor) și cele profesionale (aplicarea standardelor, normativelor și recomandărilor biblioteconomice autohtone și internaționale).

Strategia¹² anunța în final Programul guvernamental de dezvoltare a S.N.B. al R.M. pentru perioada 1991-2000, având acțiuni orientate spre:

- Constituirea S.N.B. (ex. comasarea Camerei de Stat a Cărții cu Biblioteca Națională; reorganizări și transformări de bibliotecă; proiectări și construcții de bibliotecă);
- Crearea de fonduri de bibliotecă (ex. constituirea Depozitului Legal de publicații al R.M.);
- Crearea potențialului informațional automatizat (ex. automatizarea și computerizarea bibliotecilor, crearea cataloagelor electronice);

¹¹ Hotărârea nr. 672 din 18.07.97 cu privire la Programul de stat Dezvoltarea și ocrotirea culturii și artei în Republica Moldova pentru anii 1997-1998 // M.O. nr. 057 din 04.09.97

¹² Hotărârea nr. 610-XIII din 02.07.1997 cu privire la aprobarea Programului de dezvoltare a bibliotecilor în RM (1997-2000), Depozitul legal de publicații și componenței Consiliului Biblioteconomic Național // M.O. nr. 54-55 din 21.08.1997

- Economia de bibliotecă (ex. adoptarea unor hotărâri referitoare la mecanismul de finanțare, activități de binefacere);
- Sporirea relațiilor internaționale (ex. afilierea la organizațiile internaționale UNESCO).

Înseși problema creării resurselor informaționale erau privite izolat, și aceasta pentru că înseși informația era tratată prea complex (forme de prezentare, forme de proprietate etc.). În acest flux informațional, bibliotecile, era plasate la capătul tunelului. Au început să se afirme doar când deja a fost început să fie percepută crearea unei politici integrale informaționale, în plus și experiența deja demonstra acest fapt.

Tendențe europene și situația R.M. O politică de stat de bibliotecă bine orientată este suma acțiunilor statului și a societății asupra bibliotecilor. Politica de stat de bibliotecă reprezintă o funcție complexă a politicii statului realizată în diferite sfere sociale, printre care cele mai importante sunt – informațională, culturală, educativă¹³.

Un document fundamental care trebuie semnalat cu referire la elaborarea unei politici de bibliotecă este *Liniile directe ale Consiliului Europei / Eblida* pe parcursul 1996-1998 bazată pe chestionarea situației legislației bibliotecilor pentru a se evalua tipologia, calitatea și „densitatea” legislației aplicate în bibliotecile din Europa. A rezultat că mai multe teme domină sfera bibliotecilor:

- libertatea de exprimare și accesul liber la informare;
- bibliotecile în cadrul politicilor naționale ale cărții și informației;
- bibliotecile și industriile cunoașterii;
- protecția patrimoniului bibliotecilor.

Desigur aceste idei aveau ca scop să inspire factorii de decizie în elaborarea politicilor de bibliotecă: promovarea bibliotecilor ca instituții care furnizează accesul la informație; trasarea principiilor politicilor de dezvoltare a colecțiilor; explorarea TI în activitatea bibliotecilor; protejarea patrimoniului național; diversificarea serviciilor de bibliotecă etc.

Actuala situație a instituțiilor bibliotecare poate fi desprinsă din programele derulate la nivel național: „Modernizarea țării – bunăstarea poporului”, Programul de activitate al Guvernului pe anii 2005-2009; Planul de acțiuni „Republica Moldova – Uniunea Europeană”; Planul Național de acțiuni în domeniul drepturilor omului pentru anii 2004—2008; Strategia Națională de edificare a societății informaționale „Moldova electronică”. Fiecare dintre acestea plasează bibliotecile la domeniului culturii și nicidecum tratată drept o instituție a societății.

Programul „*Modernizarea țării – bunăstarea poporului*”¹⁴ reprezintă un plan de activitate al Guvernului pe anii 2005-2009 ce prevede promovarea valorilor democratice și cele europene în scopul dezvoltării economice a Moldovei, creșterii bunăstării cetățenilor și reabilitării demnității naționale. Ce propune acest instrument bibliotecilor? În aspect practic, trasează soluții pentru mersul dezvoltării bibliotecilor, oferind programe care trebuie să „amelioreze situația bibliotecilor”:

- Implementarea Programului național de revitalizare a bibliotecilor publice;
- Dezvoltarea rețelei de comercializare a cărții în localitățile rurale;
- Realizarea Proiectului SIBIMOL (sistemul informațional integrat al bibliotecilor).

Elaborarea acestor programe nu indică responsabili, și nici bugetele prevăzute pentru desfășurarea acestora. La fel nu sânt incluse acțiunile exacte ce vor fi întreprinse, aceasta făcând ca realizarea să fie sau haotică sau să lipsească cu desăvârșire.

Planul de acțiuni „*Republica Moldova – Uniunea Europeană*”¹⁵ – un alt document cu o tentă mai mult politică, stabilește obiectivele strategice ale cooperării dintre R.M. și U.E. având un cadru temporar de implementare - 3 ani. Acest instrument invită Moldova să stabilească relații politice, de securitate, economice și culturale, precum să intensifice cooperarea transfrontalieră cu U.E. Planul de acțiuni stabilește un set cuprinzător de priorități, inclusiv pentru *Dezvoltarea S.I.* (punct 67) ce se referă la politicile de accelerare și reglementare în domeniul telecomunicațiilor, și a *Cooperării în domeniul culturii și audiovizualului* (punct 77), care se referă la derularea schimbului de programe culturale, ajustarea legislației relevante domeniului audiovizualului. Bibliotecile nici în unul din aceste compartimente nu sunt incluse, cel puțin instituțiile informaționale, în cazul în care se vorbește despre crearea societății informaționale. Acest plan de acțiuni este primul pas în acest proces de europenizare, și ar putea oferi soluții pentru biblioteci. Dar pentru că monitorizarea acestui document și prima examinare se va întreprinde după doi ani de la adoptarea acestuia, unele puncte ar putea fi amendate sau actualizate cu regularitate pentru a reflecta pe de o parte progresul societății în R.M. și de ce nu a-l îmbunătăți în favoarea instituțiilor bibliotecare.

O altă acțiune destul de complexă reprezintă *Programul Național „Satul moldovenesc”* care este prevăzut pentru perioada 2005-2015¹⁶. Acest program analizează situația din domeniul culturii, inclusiv cea a accesibilității și protejării patrimoniului cultural. Obiectivele care sunt incluse sunt următoarele:

- Protejarea și valorificarea patrimoniului cultural național;
- Crearea condițiilor egale de acces al cetățenilor la valorile culturale și la procesul cultural.

¹³ Кузьмин, Е. Государственная библиотечная политика в России: итоги и перспективы // Крым 2002.- Том. I

¹⁴ Accesați <http://gov.md> vezi Programe și strategii

¹⁵ Accesați www.moldova.md vezi Guvernul

¹⁶ Accesați <http://gov.md> vezi Programe și strategii

Deși este un document orientat spre spațiul rural, unde situația bibliotecilor este una precară, imperios ar fi ca să cuprindă acțiuni concrete pentru instituția bibliotecară.

Strategia Națională de edificare a societății informaționale „Moldova electronică”¹⁷ reprezintă practic unicul program care plasează biblioteca în sfera informațională și îi prognozează soluții de viitor bibliotecilor.

Conceptul edificării societății informaționale în R.M. este reflectat în Hot. Guvernului R. M. *Despre aprobarea Politicii de edificare a societății informaționale în Republica Moldova*. Conform conceptului menționat, bibliotecile, de rând cu muzeele și arhivele, sunt considerate ca deținătoare a resurselor informaționale naționale și, respectiv, trebuie să contribuie la dezvoltarea acestora. Privind accesul liber la informație, „politica de stat este orientată spre asigurarea accesului liber la resursele informaționale, prin crearea unui cadru normativ corespunzător, precum și spre susținerea organizațiilor și întreprinderilor generatoare de informație și cunoștințe (instituțiile de învățământ și științifice, organizațiile obștești, autoritățile administrației publice, agenți economici, persoane)”.

Strategia națională de edificare a societății informaționale „Moldova electronică” are în sarcină pe termen scurt:

- Realizarea drepturilor cetățenilor de acces la informații și cunoștințe prin intermediul noilor tehnologii informaționale;
- Informatizarea instituțiilor de cultură și transformarea în actori importanți ai S.I. în centre atractive și utile pentru cetățenii fiecărei comunități;
- Digitalizarea patrimoniului cultural și al tezaurului audio-vizual național;
- Asigurarea accesului liber a persoanelor din străinătate la valorile culturale prin intermediul Internet-ului;
- Sporirea gradului de pregătire a personalului din instituțiile de cultură în domeniul T.I. și de comunicații.

Bibliotecile sunt parte componentă a e-culturii în această sferă, printre cele mai importante pot fi menționate: crearea punctelor de acces public la internet, crearea centrelor multimedia în biblioteci, extinderea proiectului SIBIMOL, crearea bibliotecii naționale digitale, extinderea proiectului „Școala de biblioteconomie”.

După cum menționează Gologan Larisa, secretar al Consiliului Biblioteconomic Național, pentru definitivarea rolului bibliotecilor în S.I. s-a elaborat și adoptat în regim de urgență *Programul național de consolidare a rolului bibliotecilor în edificarea S.I.* însă aprobarea s-a dovedit a fi fără succes.

Succesul bibliotecilor se datorează în mare măsură susținerii financiare a Fundației Soros Moldova prezentă pe parcursul mai multor ani de zile și nici de cum având tangențe cu Planul de acțiuni pentru realizarea Strategiei naționale de edificare a S.I. „Moldova electronică”¹⁸. Situația 2004-2005 de îmbunătățire se datorează anume acestei organizații.

Concluzii. Politica de stat în domeniul bibliotecilor în Republica Moldova trebuie să fie realizată chibzuit, atât orientată să acopere tendințele în domeniul bibliotecilor, cât și spre transformările ce au loc în societate. O politică trebuie să fie elaborată atât de guvern, cât și de implicările societății civile. Deoarece politica de stat în acest domeniu, reprezintă o funcție integrală a politicii statului în diverse domenii, printre cele mai importante trebuie să fie cele ale informării, culturii, învățământului. Astfel, cea mai majoră funcție a statului în domeniul bibliotecilor în perioada de tranziție urmează a fi modernizarea bibliotecilor în baza TI în corespundere cu dezvoltarea S.I., ceea ce va permite extinderea posibilităților accesului populației la informație. Un factor important, care delimitează eficiența realizării politicii de stat bibliotecare, reprezintă implicarea activă a organelor de resort, atât prin acțiuni, programe, campanii etc. Actuala politică promovată nu include în sine întreg sistemul național de biblioteci, ba mai mult nici nu se reflectă integral în cadrul programelor naționale ca un tot întreg, ci dispersat. Este nevoie de o reevaluare a poziției bibliotecilor în cadrul acestor programe și poziționarea acestora astfel încât să li se acorde prioritar susținere financiară și profesională.

INFLUENȚA CULTURII ORGANIZAȚIONALE ASUPRA ADAPTĂRII PROFESIONALE A BIBLIOTECARILOR

dr. Angela Zelenschi, Natalia Cheradi, ASEM

The authors examines “library organizational culture” phenomenon including the range of components: the apprehension of library mission and assignment; library's major goals recognized and shared by its employees; values effluent from library's mission; the methods to be used by the library to achieve its goals; accepted standards of power and responsibility sharing; style of communication inside and outside (interaction with other institutions) the library; attitude toward library's history, traditions, customs; the way to aggregate newcomers to library's values; the possibility for employees' self-cultivation and their stimulation.

¹⁷ Accesați <http://gov.md> vezi Programe și strategii

¹⁸ Gologan, Larisa. Viitorul bibliotecilor din Moldova prin prisma S.I.: o nouă viziune asupra problemelor cunoscute // Magazin bibliologic.- nr. 1-2.- 2006.- P. 43-49

Integrarea în spațiul informațional unic, apariția noilor tehnologii de acumulare, prelucrare și difuzare a informației pun în fața specialiștilor din domeniul biblioteconomiei probleme complexe. În aceste condiții, un factor important de adaptare îl reprezintă cultura organizațională a bibliotecii, ce reprezintă sistemul de simboluri, tradiții, valori și norme de comportament, împărtășite de cea mai mare parte a personalului organizației; modul de gândire și de acțiune, care stă la baza activității organizaționale; modalitatea de integrare internă și de adaptare la mediul extern.

Elementele culturii organizaționale a bibliotecii sunt următoarele:

- **misiunea bibliotecii**, scopul activității de bibliotecă, principiile și valorile formulate explicit, care au drept obiectiv principal crearea unei imagini pozitive a bibliotecii în comunitate și formarea integrității sociale în cadrul grupului în scopul realizării sarcinilor;
- **artefactele**, stratul exterior al culturii reprezentat de simbolurile care se concretizează în lucruri observabile și care au un sens și o semnificație pentru personalul bibliotecii și beneficiarii săi;
- **sistemul de valori** la care aderă angajații bibliotecii și pe care le propun ca referință în relațiile cu utilizatorii;
- **regulile instituționale**, instituțiile formale și informale, care definesc apartenența la organizație și modurile de conducere și de reglementare a relațiilor;
- **abilitățile și atitudinile managerilor**, stilul managerial aplicat;
- **abilitățile și atitudinile angajaților**, competențele specifice ce se așteaptă a fi aplicate de bibliotecari în vederea îndeplinirii sarcinilor de muncă și în relațiile cu cei din afara organizației;
- **ideologia**, politici și principii, care ghidează acțiunile personalului în raporturile cu beneficiarii serviciilor prestate de bibliotecă.

Misiunea bibliotecii denotă esența activității de bibliotecă, obiectivele pe care trebuie să le realizeze, metodele utilizate în activitatea sa. Misiunea bibliotecii universitare, ca parte componentă a unei instituții superioare de învățământ, poate fi formulată astfel: „susținerea informațională a procesului de învățământ și a programelor științifice”. Dacă misiunea relevă orientările generale de funcționare a bibliotecii, exprimă esența existenței acesteia, atunci scopul ei final rezidă în obiectivele ce trebuie realizate.

Activitatea bibliotecii este orientată spre realizarea unor obiective. În funcție de scopul urmărit se efectuează planificarea activității, se constituie structurile organizaționale, se formează sistemul de motivare. În același timp, scopul apare ca un criteriu obiectiv în procesul de efectuare a controlului și a evaluării rezultatelor activității. Scopul mai îndeplinește și funcția de reglementare a activității umane, deoarece scopurile spre care este orientată acțiunea sunt valori ce trebuie realizate.

Valorile își găsesc rațiunea în contextul individului sau al grupului, dar nu sunt simple împrumuturi. Ele sunt atitudini, fiind un element evident al personalității. Aceste atitudini își au originile în subconștientul membrilor organizației, pentru că au fost interiorizate mai înainte, apoi integrate în organizație. D.Pemartin și J.Legres au elaborat un set de valori profesionale cu șase trepte:

- **Salariul** - banii sunt considerați motiv esențial al conduitei.
- **Libertatea – autonomia** - independența, dorința de a nu fi supus unei ierarhii.
- **Prestigiul** - nevoia de a fi admirat; atributele puterii (uniformă, birou luxos, mașină etc.).
- **Stabilitatea** - pentru a o obține, individul acceptă o muncă care nu-l interesează, o ambianță negativă.
- **Organizarea** - pe prim plan sunt puse planificarea, ordinea, regulamentul.
- **Soluționarea problemelor** - din nevoia de a-și exprima potențialul intelectual, salariatul rezolvă problemele cu care se confruntă în modul cel mai eficace [3; p.90].

Pentru a supraviețui și a fi performante, bibliotecile trebuie să dispună de un personal, care are simțul răspunderii pentru soarta organizației în care activează, de lucrători profesioniști, activi, competenți, cu spirit inovator și creativ. Bibliotecile eficiente folosesc la maxim potențialul lucrătorilor lor, creându-le condiții pentru ca aceștia să contribuie la desfășurarea activităților și la realizarea obiectivelor stabilite. În același timp, individul include un anumit sens în relația sa cu organizația, oferindu-i capacitățile și cunoștințele sale, el așteaptă să fie apreciat și remunerat.

Eficiența oamenilor în muncă, angajamentul, loialitatea și entuziasmul față de organizație și scopurile sale, satisfacția obținută în muncă depind, în mare măsură, de gradul de corespondență dintre așteptările oamenilor cu privire la ceea ce trebuie să le ofere și să primească de la organizație și așteptările organizației cu privire la ceea ce ar trebui angajații să ofere și să primească în schimb. *Contractul psihologic* exprimă convenția tacită care unește indivizii unei organizații, definește ceea ce un angajat așteaptă de la conducere, nu doar în termeni economici (salariu, condiții de muncă etc.), dar și în termeni psihologici (modul în care este văzut la postul său și încurajat să-și dezvolte cunoștințele și responsabilitățile). E. Schein e convins că numeroasele conflicte decurg din ruptura acestui contract, chiar dacă cauza lor pare a fi economică. Contractul psihologic nu funcționează doar în sens unic, el include, de asemenea, speranțele pe care le pune înțepinderea în angajații săi, de exemplu, loialitatea și asiduitatea. Existența acestui contract are avantajul de a lua în considerare atât necesitățile persoanei, cât și ale organizației, în dinamica lor. Conceptul conex este cel de „ancorare profesională”, care se referă la modul în care indivizii se percep ei înșiși în cadrul organizației, ceea ce-i încurajează să facă o carieră și să-și dezvolte talentele. „Cinci tipare distincte de talente, scopuri, nevoi și valori în

percepție proprie, apar în urma primelor experiențe profesionale: competență tehnică / funcțională, managerială, siguranță, autonomie și creativitate” [4; p.37].

Ținem să menționăm aici, că motivația nu poate fi analizată doar prin raportare la necesitățile umane, deoarece ea este determinată, în măsură considerabilă, de valorile individuale și de cele culturale, specifice societății în care trăiesc oamenii și în care se confruntă cu diferite experiențe de muncă în anumite contexte organizaționale. Datorită imensității motivațiilor și a necesităților umane, reacția individului este guvernată de diferite variabile, în funcție de situație și de momentul concret. În procesul motivării pentru muncă intervin anumite condiții care se asociază cu blocarea sau activarea motivelor individuale ale participării în muncă. Atitudinea față de muncă rezultă din experiențele anterioare sau din cele ale rudelor, colegilor etc. și se manifestă sub formă de orientări, aprecieri, înclinații, care favorizează sau dezaprobă munca. Normele, valorile, credințele specifice societății în care a fost educată o persoană vor determina comportamentul acesteia. Motivele personale sunt confruntate cu scopurile și valorile prețuite social, care au o importanță pentru afirmarea personală. De asemenea, raționalitatea organizării tehnico-economice a activității într-o organizație poate genera posibilitățile de afirmare profesională sau poate multiplica barierele în calea realizării motivelor de participare.

Pentru ca organizația să supraviețuiască este important ca toți membrii ei să coopereze voluntar întru realizarea obiectivelor comune. C.Barnard atenționează asupra faptului că realizarea obiectivelor organizației depinde de acordul sau consimțământul participanților. Autoritatea este dependentă de credințele celor ce o acceptă, „decizia privind autoritatea pe care o are un ordin aparține persoanelor cărora le este adresat acesta și nu persoanelor cu autoritate, care dau ordine” [1; p.163]. Adevărata misiune a managerului este de a gestiona valorile organizației și de a asigura motivația angajaților.

O trăsătură esențială a culturii organizaționale este stilul elaborat și transmis individului printr-un ansamblu de valori, reguli, reprezentări colective, care este acceptat în cele mai profunde raporturi umane. Anumite idei sunt transmise din generație în generație. De ele este legat sistemul de valori, care, la rândul lor, determină comportamentul și activitatea individului și a grupurilor sociale, modul lor de gândire și de percepere.

Definind cultura organizațională drept „modalitatea prin care grupul de oameni își soluționează problemele de adaptare la mediul extern și de integrare internă prin intermediul procedeeleor, regulilor, legilor care s-au justificat în trecut și care sunt actuale în prezent, E.Schein menționează că acestea reprezintă punctul de plecare în alegerea deciziei angajaților, metoda acceptată de acțiune, analiză și de luare a deciziei. Membrii organizației nu se gândesc la esența acestor legi, ei de la bun început le consideră juste” [4; p.58].

Problemele de integrare internă sunt cele care țin de instaurarea și menținerea relațiilor de muncă pozitive între membrii organizației. Metodele elaborate, care au funcționat destul de bine o perioadă mare de timp, pot fi considerate eficiente și transmise altor generații. E.Schein înțelege prin cultura organizației un ansamblu de valori, practici, modele de comportare, ritualuri, tradiții care sunt transindividuale. Deși, fiecare individ le știe și le practică în organizație, ele dispun de o constituționalitate proprie, structurală, stabilă și independentă de personalități. Structura culturii organizației rezultă din coerența mesajelor componentelor, din semnificațiile integrate care operează ca un tot unitar. O regulă sau o tradiție, un ritual sau o valoare se completează reciproc cu altele care au un sens în organizația respectivă.

Putem delimita câteva domenii esențiale, în cadrul cărora biblioteca își formulează obiectivele:

Relația cu mediul extern. Mediul extern în care activează biblioteca include forțele care o afectează din exterior: mediile sociocultural, demografic, tehnologic, economic, juridico-politic, internațional și beneficiarii, concurenții, furnizorii etc. Prin intermediul factorilor socioculturali și demografici sunt stabilite, acceptate sau respinse credințele, valorile, normele, simbolistica, perspectivele individuale, concepțiile de bază ale culturii organizației. Tehnologiile folosite au, de asemenea, implicații asupra culturii organizaționale care reflectă procedurile de realizare a produselor și a serviciilor. Factorii juridici exprimă modul de respectare a legilor. O cultură organizațională puternică este întotdeauna orientată spre clienți.

Mediul extern are o influență majoră asupra activității bibliotecilor, ceea ce necesită un proces continuu de adaptare, pentru ca biblioteca să-și mențină existența și să se dezvolte. Bibliotecile, deși funcționează în același mediu, au culturi diferite. Aceasta se explică prin faptul că ele se adaptează în mod diferit la mediul exterior și în mod divers își rezolvă problemele de integrare internă. Bibliotecile universitare declarând scopurile strategice sprijină activitățile didactice și de cercetare și își extinde facilitățile la servirea unei mai largi comunități de studiu. Biblioteca achiziționează, organizează, conservă și asigură accesul la colecțiile de documente pe orice suport și format și își îndeplinește misiunea prin oferirea accesului intelectual la informațiile din universitate și de oriunde, prin furnizarea de asistență și instruire în spațiile sale pentru a oferi facilități și servicii noi. Biblioteca creează o imagine favorabilă în societate formând un mediul informațional calitativ nou. Dezvoltarea serviciilor informaționale pe baza noilor tehnologii dovedește că bibliotecile sunt dintre cele mai active instituții culturale și folosește o paletă mult mai largă și adecvată de forme și modalități de atragere a utilizatorilor.

Inovațiile. Cunoașterea culturii bibliotecii și eforturile în direcția schimbării este un prim pas în implementarea noilor metode de lucru și a tehnologiilor moderne.

Eficacitatea. Rezultatele obținute prin economisirea resurselor vor conduce la structurarea strategiilor de piață și o strategie de creștere, în reală concordantă cu grupurile țintă și la satisfacerea necesităților informaționale cu maximă promptitudine, plecând de la fondurile financiare avute la dispoziție.

Resursele. Pentru a obține anumite rezultate în activitate este nevoie de a utiliza eficient resursele financiare, materiale și umane. Schimbările intervenite în mediul economic și tehnologic actual au impus utilizarea unor instrumente manageriale care să ofere o imagine cât mai obiectivă asupra activității bibliotecii. Factorii care au generat această necesitate au fost multipli: restricții bugetare; costurile din ce în ce mai mari ale documentelor; utilizarea crescândă a noilor tehnologii etc.

Activitatea managerială și marketingul de bibliotecă. Bibliotecile devin din ce în ce mai mari și mai complexe, ceea ce determină nevoia pentru fundamentarea deciziilor manageriale și strategiilor de marketing.

Personalul. De gradul de aderență a personalului la obiectivele bibliotecii, de stabilirea unor norme comportamentale acceptate de majoritatea membrilor colectivului, de coeziunea lor depind calitatea culturii organizaționale, capacitatea ei de a susține sau nu procesul de socializare și integrare internă a personalului, legitimarea statutului și a rolurilor, distribuția puterii, sistemul de promovare, recompense și sancțiuni. Părerile împărtășite în comun și semnificațiile unice ale simbolurilor facilitează integrarea noilor membri și trezește sentimentul de apartenență la organizație. Managementul personalului vizează asigurarea tuturor posturilor din structura bibliotecii cu oameni potriviți. Aceasta presupune selectarea personalului, angajarea, recrutarea angajarea, evaluarea, promovarea și perfecționarea acestuia. Datorită importanței deosebite pe care o are factorul uman pentru bibliotecă, proiectele manageriale trebuie să realizeze o armonizare a intereselor personale cu cele ale instituției în vederea: asigurării unui climat de valorificare a potențialului fiecărui angajat; recunoașterii și motivării personalului care obține rezultate performante; stimulării, la fiecare angajat, a dorinței de îmbunătățire continuă a propriei activități; antrenarea personalului în procesul decizional. Aceste deziderate nu pot fi atinse fără stimularea creativității prin angajarea bibliotecarilor în căutarea de soluții la unele probleme concrete, prin promovarea lucrului în echipă.

Responsabilitatea socială a bibliotecii. În ultimul timp se acordă o atenție tot mai mare problemelor privind responsabilitatea socială a organizațiilor. Conceptul de responsabilitate socială înaintea pe prim-plan calitatea vieții, conservarea resurselor, interesele societății. Se formează o nouă viziune asupra organizației ca un sistem deschis. O condiție necesară pentru succesul organizației, confruntate cu cerințele funcționării într-un mediu din ce în ce mai complex și mai competitiv, este reprezentată atât de îmbunătățirea managementului relațiilor atât cu proprii angajați, cât și cu investitorii, furnizorii, clienții, creditorii, cu întreaga comunitate. Responsabilitatea socială este o noțiune prin care se desemnează obligațiile organizației față de grupurile cuprinse în societate. Ea trebuie să fie voluntară, nu impusă de lege. Numai dacă organizația se va implica în rezolvarea problemelor sociale, se poate construi o societate axată pe principii democratice. Activitatea bibliotecară trebuie să fie orientată spre umanizarea societății. Problema statutului profesiei de bibliotecar a devenit importantă în contextul noilor tehnologii informaționale și creșterii importanței nevoilor de informare. Acestea au determinat profesiunea să conștientizeze faptul că ea joacă în societate un rol și o funcție mai importante decât înainte.

Importanța dezvoltării bibliotecilor ca organizații eficiente impune nevoia de a crea noi structuri și noi procese de interacțiune a personalului, care să reflecte realitățile societății aflate într-o permanentă tranziție. În cadrul bibliotecilor trebuie promovată, atât la nivel individual, cât și la cel organizațional, o atitudine pozitivă față de propria conștiință și față de propria dezvoltare. Biblioteca este o organizație capabilă să ofere o calitate superioară a serviciilor informaționale numai în condițiile în care toate elementele culturii organizaționale sunt în mod clar și conștient centrate pe satisfacerea necesităților utilizatorilor.

Bibliografie

1. Barnard, Ch. The Functions of the Executive.- Cambridge, MA: Harvard University Press, 1938. - 321p.
2. Owens, I., Anghelescu, H. Cultura organizațională și schimbarea // Management pentru viitor: biblioteci și arhive.- Cluj-Napoca: Editura Presa Universitară Clujeană, 2000.- P.30-40.
3. Pemartin, D. L'entreprise vue par ses salaries.- Paris: d'Organisation, 1990. - 247p.
4. Schein, E.H. Organizational Culture and Liderism.- San Francisco: Jossey-Bass, 1985. - 387p.

EVOLUȚIA VIRTUALULUI: REPERE PRIVIND GLOBALIZAREA INFORMAȚIEI

Tatiana Coșeri,
Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”

Nowadays communication became the excellence logo of human society. As a complex process it represents one of the informational system elements. New Information and Communication Technologies are evident in all fields of activities, especially in information and documentation area which contribute in creating new products and services. Virtual evolution, effects of virtual communication, virtual communication impact on library – virtual library, electronic book.

Biblioteca prin serviciile sale contribuie la buna funcționare a societății, a comunității. Ea asigură accesul la informații, libertatea intelectuală, promovează diversitatea culturală, răspunde la cerințele individuale ale utilizatorilor, constituie un mediu de învățare permanentă și comunicare.

Tehnologiile de Informare și Comunicare diversifică, îmbunătățesc serviciile și produsele de bibliotecă, extind accesul la informație, conservează și prezervează moștenirea culturală. În contextul actual, informația circulă mai repede cu atribute principale: varietate, operativitate, disponibilitate. Tehnologiile de Informare și Comunicare (TIC) reduc distanțele dintre oameni, constituind un spațiu informațional global, un spațiu virtual unde barierele devin inexistente.

Virtualul își are ontologia în etapa când omul s-a orientat spre abstract. Grecii nu acceptau opoziția dură între natură și intelect, între obiectivism și subiectivism. Pentru ei cosmosul reprezenta un obiect religios armonios și reglementat. Epoca antică se caracterizează printr-un șir de cercetări unde omul și mediul din jur constituiau un tot întreg. În urma acestor studii s-a ajuns la următoarele concluzii:

- Materia constă din atomi.
- Științele se clasifică în:
 - a) științe teoretice;
 - b) științe practice (prezintă idei călăuzitoare privind comportamentul omului);
 - c) științe creatoare (cunoașterea se înfăptuiește în scopul obținerii utilului, realizării faptelor frumoase).
- Mișcarea este geneza naturii.

Creștinismul tratează omul ca un subiect al comunicării cu Dumnezeu. Iar materialismul secolului XVIII-lea consideră omul ca o mașină. Corpul omului reprezintă funcționalitatea, vitalitatea, iar sufletul materia creierului. Ambele componente se mențin și se află într-o interdependență. Această viziune nu este altceva decât ilustrarea resurselor hard și soft.

Constatări reprezentative au fost făcute de mai mulți cercetători.

A.Humboldt menționa că măiestria naturii se cunoaște în două aspecte:

- a) subiectiv – prisma prin care o vede omul; reflectă individualismul;
- b) obiectiv – fenomenul real; reflectă aspecte comune pentru toți.

W.Kirk spunea că fiecare înțelege spațiul în diferit mod, în dependență de interacțiunea și dezvoltarea spirituală.

Pentru fiecare om nu este esențială lumea în sine, ci felul în care el o înțelege.

P.Gould și *R.White* considerau că spațiul poate fi cunoscut doar prin conștiința omului. Ei propuneau utilizarea metodei matematice cu ajutorul căreia au elaborate hărți mentale. Mai târziu *R.Dauns* și *D.Sti*, studiind influența spațiului asupra comportamentului uman, au numit această metodă cartografie cognitivă. La rândul său, jocul și informația sunt componentele teoriei comportamentului uman în spațiu.

Ipoteza existenței altor dimensiuni și-a găsit prezența în lucrările multor autori – *I.Hintikki*, *V.Nalimov*, *V.Vinogradski*, *D.Jakle*, *S.Brumm*, *C.Roseman*. Ultimii trei au cercetat și analizat comportamentul omului în spațiu. Pentru a înțelege mai bine spațiul universal este necesar a deosebi *spațiul real existent*, *spațiul concepțional* – cercetări științifice despre spațiul real, *spațiul percepțional* – spațiul individual.

Japonezii sunt promotorii teoriei potrivit căreia spațiul cosmic se compune din materie, energie și informație, considerând că informația este separată de materie și energie, dar este egală cu ele. Informația constituie unul din cele trei principale elemente ale Naturii. Ea fiind cea care furnizează materialele necesare activităților și creațiilor omului, fiind vitală pentru dezvoltarea individuală și socială.

Cercetătorii actuali completează ideile colegilor analizând procesul informațional. Ei consideră că informația nu există la nivel obiectiv, ci doar subiectiv – se înțelege, se prelucrează individual. *Jack W.Simpson* prezintă 10 tendințe majore ale informației în lumea contemporană:

1. Informația este pe cale să devină o armă strategică.
2. Stăpânirea informației este sursa creșterii, la nivel mondial, a conflictului dintre guverne și întreprinderi private.
3. Informația nu poate fi liberă mult timp.
4. Toată informația de mare valoare va fi disponibilă în forma digitală.

5. O megabibliotecă a informației electronice, răspândită în întreaga lume, este pe cale să apară.
6. Documentele electronice vor facilita accesul la megabibliotecă.
7. Noile tehnologii informaționale vor reforma conceptele de confidențialitate, securitate și proprietate.
8. Schimburile de informații prin intermediul rețelelor vor sparge barierele geografice și culturale.
9. Pot apare și vor fi greu de controlat conflictele între utilizatori și sistemele informatice.
10. Bibliotecarii și specialiștii în informație devin o forță majoră, deosebit de utilă în orientarea și ajutorul utilizatorilor aflați în contact cu o megabibliotecă.

Sociologul american *Daniel Bell* consideră informația ca un bun comun, global argumentând că:

- informația circulă între oameni;
- informația poate fi multiplicată;
- consumul duce la creșterea cantității de informație;
- informația poate fi transportată simplu;
- informația pretinde un alt tip de administrare decât bunurile materiale, fiind extrem de dificil să se recunoască drepturile de autor asupra informațiilor.

Radiografia fenomenului „virtual” este în vizor de-a lungul dezvoltării omenirii cu amprente specifice. Astăzi, *Virtualul-Cyberspace-Globalizare* sunt termeni des utilizați. Virtualul devine un spațiu al relațiilor dintre tehnologia digitală a informației și spațiul real fizic, o relație între materialitate și imaterialitate, între tehnologie și mintea umană. În comunitatea biblioteconomică se operează cu colecții multimedia, produse digitale (eConținuturi), servicii la distanță (Întreabă bibliotecarul, difuzarea electronică a documentelor, rezervarea documentelor etc.). Aceste facilități sunt oportunități ale serviciilor tradiționale care au drept scop asigurarea accesibilității și operativității informaționale.

Informația și cunoașterea capătă un caracter global. Virtualul/Globalizarea devine un fenomen specific al societății noastre și un proces inevitabil. Acest fenomen nu și-a găsit echilibrul devenind în așa mod un proces cu dublă rezonanță. Pe de o parte reduce distanțele informaționale, realizează schimbul de informații în toată lumea, diversifică ofertele informaționale, creează unificare, standardizare, produce progres. Pe de altă parte nivelează individualismul, omogenizează activitatea bibliotecilor.

Biblioteconomia internațională acceptând globalizarea înaintea și aplică politici concentrate pe următoarele subiecte:

- colecții cu conținut numeric;
- administrarea electronică a informațiilor;
- accesibilitatea informațiilor;
- prezervarea documentelor;
- securitatea informațiilor;
- incluziunea socială a utilizatorilor;
- promovarea dialogului intercultural;
- învățământul la distanță;
- cultura informațională;
- partajarea informațiilor etc.

Perspectiva utopică - *la capitolul „citit” stăm prost* - lansată odată cu aplicarea Tehnologiilor Informaționale continuă și astăzi. Unii văd lucrurile optimist, alții cu dimensiuni amenințătoare. Biblioteca armonizează serviciile și produsele sale cu facilitățile globalizării, asigurând în așa mod dreptul de a alege și libertatea intelectuală. Globalizarea informației transformă sloganul *mai ușor să descoperi o teorie nouă decât să cauți informații despre ea în informație diversă aici și acum*.

Bibliografie:

1. Sărăcuț-Comănescu, Teodor. De la societatea industrială la societatea informațională // Tribuna învățământului.- 2003.-24-30 martie.-P.13.
2. www.racai.ro
3. www.i2010.org.uk

MODERNIZAREA SERVICIILOR DE INFORMARE ÎN BIBLIOTECA UNIVERSITĂȚII PEDAGOGICE DE STAT „ION CREANGĂ”

Ecaterina Scherlet
Biblioteca Universității Pedagogice
de Stat „Ion Creangă”

In this article the result of the modernization process of the informing services in the Library is shown. The modernization of informing services was done in parallel with the achievement of objectives announced in the project of the Information and Documentation Center “Education Sciences”. The advantages of this process are stressed in the project and new objectives for being achieved in the nearest future are proposed

Valoarea unei biblioteci rezidă nu numai în bogăția și varietatea colecțiilor sale, în structura lor, construită și diversificată în timp conform unor exigențe generale și specifice ale strategiei de completare, ci și în gradul de valorificare a potențialului lor informațional, întrucât menirea fiecărei instituții bibliotecare este accesul rapid și eficient al utilizatorilor la documente pentru consultare, cercetare, lectură. Funcția informativă a bibliotecii s-a accentuat în societatea contemporană, ca urmare a importanței informației, considerată resursa principală de dezvoltare. Prin componența sa informativă, biblioteca are un rol de importanță strategică în societatea informațională.

După anul 1990, amplul proces de restructurare și modernizare a învățământului universitar a solicitat operarea unor modificări profunde în structura și serviciile Bibliotecilor universitare din R. Moldova. Astfel, Bibliotecile universitare (USM, ASEM, USM „A. Russo”, UTM, USMF „N. Testemițeanu”, UPS „Ion Creangă”, Universitatea agrară, ULIM) s-au adaptat rapid la biblioteca automatizată devenind pe parcursul anilor 1990 – 2006 Biblioteci universitare informatizate integral. Managerii și bibliotecarii din aceste Biblioteci universitare au înțeles că automatizarea sistemului de informare a reprezentat și reprezintă o necesitate acută în modernizarea învățământului universitar, în creșterea calității și modernizării serviciilor informaționale prestate pentru buna desfășurare a procesului didactic și de cercetare în universitate.

Procesul de adaptare al Bibliotecilor universitare la cerințele moderne de informare și documentare, precum și de creare a serviciilor informaționale automatizate s-a desfășurat rapid, prin valorificarea elementelor biblioteconomice tradiționale și adaptarea standardelor internaționale, precum și printr-o colaborare eficientă dintre bibliotecari și informaticieni. Această colaborare s-a realizat la nivel local și național, fiecare Bibliotecă universitară stabilind anumite relații de colaborare atât în țară cât și peste hotarele ei, prin schimb de experiență și ajutor reciproc, contribuind astfel la acumularea cunoștințelor teoretice și practice despre automatizare, la obținerea unor performanțe remarcabile.

Fiecare Bibliotecă universitară și-a structurat un program propriu de modernizare, în funcție de obiectivele propuse spre realizare, resursele financiare și umane disponibile.

Informatizarea integrală a Bibliotecii Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” a demarat în anul 1999, odată cu realizarea obiectivelor proiectului Centrul de informare și documentare „Științe ale educației”, proiect cofinanțat de către Fundația Soros și Universitate. Ne-am propus să eficientizăm și să modernizăm activitatea informațională, să transformăm Biblioteca într-un centru de informare pentru structurile universitare.

Realizarea obiectivelor Proiectului a contribuit la:

- eficientizarea activităților de bibliotecă și optimizarea fluxului informațional prin utilizarea rețelilor de calculatoare;
- creșterea puterii de informare prin utilizarea instrumentelor computerizate de interogare a bazelor de date proprii și externe;
- crearea bazelor de date locale (la 19. 09. 2006 baza de date locală include 24 067 înregistrări bibliografice);
- crearea catalogului electronic și accesul on-line al beneficiarilor;
- evitarea paralelismelor în achiziționarea de documente, economii financiare;
- cooperarea la nivel național pentru îmbunătățirea serviciilor de informare.

Procesul de informatizare al Bibliotecii Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” a avut o evoluție ascendentă, a valorificat lucrările biblioteconomice tradiționale și a respectat standardele internaționale, pentru realizarea compatibilității biblioteconomice și informaționale. De asemenea, acest proces s-a realizat concomitent cu informatizarea BȘ a AȘ a R. Moldova, BȘ a USMF „N. Testemițeanu” și Biblioteca Republicană de medicină, BȘ a UT, ceea ce a permis acceptarea unor soluții unice la rezolvarea diverselor probleme cu care ne-am confruntat, în special în procesul de achiziționare și implementare a SOFT-ului Q-Series.

Avantajele imediate ale informatizării sunt:

- creșterea calității lucrărilor biblioteconomice, stocarea datelor bibliografice, valorificarea rapidă și eficientă;
- economie de timp în selectarea informației direct de către beneficiari;

- creșterea calității informației prin multiple posibilități de căutare / regăsire : autor, titlu, subiect, ISBN, număr inventar, localizare, tip publicație;
- servicii on-line.

Astfel, Biblioteca și-a realizat treptat dotarea cu tehnică de calcul: de la 4 calculatoare în 1999 s-a ajuns la 33 calculatoare în 2005, din care 26 stații de lucru sunt destinate în exclusivitate beneficiarilor, imprimante – 3, componente rețea, copiatoare – 2, dotarea cu Sistemul integrat

Q- Series (Client / Server Windows NT 4.0, versiunea „Multi-Uzer”), ce include modulele **Catalogare**; Audio+Video; Import/Export; Baze de date Comunicații; Administrare + Arhivare ; Rapoarte standard; Circulație; Control Seriale; OPAC + Licență pentru 20 de utilizatori (editare + navigare), precum și instruirea / perfecționarea personalului bibliotecii, ceea ce a permis dezvoltarea sistemului automatizat de informare în Bibliotecă. Rețeaua locală a Bibliotecii este constituită din 33 calculatoare, acestea fiind amplasate în blocul IV de studii, unde sunt localizate o mare parte din serviciile Bibliotecii (Achiziții și prelucrarea documentelor, Asistență bibliografică, Împrumut de publicații științifice, Sălile de lectură „Filologie” și „Artă. Beletristică”) și blocul I de studii, unde sunt amplasate Sălile de lectură „Pedagogie. Psihologie”, Științe socio-umanistice” „Limbi moderne” și Împrumutul de manuale, Mediateca.

Baza de date locală, constituită în anii 1999- 2006 de către personalul Bibliotecii, include 24 067 titluri catalogate și 72 944 volume, fiind în permanență valorificată și completată în baza intrărilor noi și a celor retrospective pentru informarea comunității universitare: studenți, masteranzi, doctoranzi, cadre didactice. Înregistrările bibliografice se efectuează manual (prin tastatură), orice modificare în ea se poate executa imediat în orice fișier de către administratorul programului

Q-Series.

Modulul OPAC asigură personalului Bibliotecii, cât și beneficiarilor un acces facil la descrierile bibliografice. Posibilitățile standard de căutare includ: subiect, autor, titlu, serie, cotă, căutare numerică (ISBN, ISSN, număr inventar), căutare liberă pe cuvinte, combinații de cuvinte sau părți ale acestora. De asemenea sistemul permite efectuarea unor căutări avansate, acestea fiind: *autor + tip publicație + localizare* sau *titlu + tip publicație + limba publicației + localizare*. Beneficiarii acceptă cu preponderență efectuarea căutărilor în catalogul electronic pe motiv că este mai atractiv și nu este necesar să se deplaseze din Sălile de lectură ale bibliotecii, amplasate în alt bloc de studiu la sediul central al Bibliotecii.

Constituirea și asigurarea funcționării Mediatecii sub aspect informațional tehnologic
(**constituirea colecției, acces la colecții, fond audio-video**) a purces începând cu luna august 2005. Mediateca se integrează în conceptul „bibliotecii globale”, fiind un sistem de informare și documentare, care poate oferi orice categorie de informații (factografice, bibliografice, full-text etc.) asupra oricărui subiect, chiar dacă colecțiile și bazele de date proprii nu conțin informația solicitată de către client.

Reieșind din funcțiile atribuite, Mediateca oferă (conform prevederilor stabilite de către Rectorul UPS „Ion Creangă”) următoarele servicii:

- consultarea în spațiile funcționale ale Mediatecii a surselor de informare și documentare din colecția uzuală;
- acces la bazele de date naționale și internaționale;
- acces Internet;
- acces la bazele de date locale (catalog electronic Biblioteca UPS „Ion Creangă” etc.);
- consultarea clienților privind utilizarea stațiilor de lucru în scopuri informaționale și comunicaționale;
- facilități de imprimare și reimprimare pe alt suport material a informației în sprijinul procesului de învățare-predare;
- mini-cursuri de instruire în scopul utilizării raționale a tehnicii și tehnologiilor informaționale;
- elaborarea și promovarea informațiilor lunare (în format electronic ori tradițional), gen: „Adrese utile în Internet”, „Intrări noi în colecția uzuală a Bibliotecii / Mediatecii UPS „Ion Creangă”.

Serviciile de informare oferite au fost primite cu interes de comunitatea universitară, care au solicitat obținerea informațiilor pentru întocmirea tezelor de an și de licență, pentru cercetări documentare tematice în sprijinul procesului didactic și de cercetare, doctorat, masterat. Serviciile de informare, pe care le oferă Biblioteca, sunt: informații din bazele de date locale și internaționale, cercetări bibliografice tematice, servicii de referință, servicii e-mail, împrumut interbibliotecar, solicitări de cărți străine pentru recenzii și solicitări de publicații la schimb, alte servicii informaționale prin instrumentele de informare, realizate de bibliotecă pe plan local și prin colaborare la elaborarea instrumentelor de informare la nivel național.

La moment se lucrează la elaborarea paginii Web a bibliotecii, pagină pe care Biblioteca urmează să-o dezvolte pe măsura extinderii activității automatizate.

Administrația Bibliotecii a analizat evoluția realizărilor și în funcție de solicitările beneficiarilor, de posibilitățile financiare, și – a conturat următoarele perspective:

- Extinderea și diversificarea serviciilor prestate prin utilizarea tehnologiilor și tehnicilor informaționale: accesul la bazele de date naționale și internaționale, selecție și oferta de publicații la temă, elaborarea bibliografiei pentru teze anuale și licență, scanare de texte, imagini, scheme, grafici, servicii de copertare, legare și restaurare, selecția de informații la comandă prin INTERNET, copiere pe dischete, CD și imprimare pe hârtie din INTERNET și alte baze de date full-text, transfer electronic de documente;
- lărgirea posibilităților de utilizare a documentelor pe suport netradițional: achiziționarea de documente și baze de date înregistrate pe CD-ROM, procurarea de licențe cu drept de accesare a bazelor de date, manualelor, dicționarelor, publicațiilor de referință;
- participare la realizarea Proiectului național SIBIMOL;
- constituirea în continuare a bazei de date locale (achiziții noi și sub aspect retro) și amplasarea acestora pe pagina WEB);
- constituirea fișierului de autoritate „Profesori ai UPS „Ion Creangă”
- constituirea bazei de date „Beneficiarii bibliotecii UPS „Ion Creangă”;
- implementarea modulului „Circulație”; constituirea și asigurarea funcționării Mediatecii sub aspect informațional tehnologic (constituirea colecției, acces la colecții, fond audio-video);
- implementarea unui program de instruire și ajutorare a beneficiarilor în vederea aplicării eficiente a sistemului Q-Series și a celorlalte resurse și instrumente de cercetare;
- dotarea integrală a serviciilor Bibliotecii cu calculatoare, extinderea rețelei locale (conectarea integrală a serviciilor Bibliotecii, facultăților, rectoratului), asigurarea cu resurse Software și Hardware necesare (licențe acces OPAC, imprimante, copiatoare, scaner și a.);

În acest nou context Biblioteca va deveni un punct informațional important pentru comunitatea universitară, fără de care nu se pot efectua schimbări calitative în învățământul universitar.

Bibliografie:

1. Biblioteca, de la tranziție la modernitate / Coord.: N. Marinescu .- Iași : Astel Design, 1999. – 210 p.
2. Centru de informare și documentare „Științe ale Educației”: Proiect / Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”; Biblioteca .- Ch., 1999
3. Q Series. Prezentare / IME România .- București, 1999.
4. Stoica, I. Informație și cultură : Sinteze. Reflecții. Atitudini. – București: Editura Tehnică, 1997.- 227p.

EVOLUȚIA INFORMATIZĂRII BIBLIOTECII ȘTIINȚIFICE A UNIVERSITĂȚII DE STAT “ALECU RUSSO” DIN BĂLȚI

Igor AFATIN

Biblioteca Științifică a Universității de Stat „A.Russo”, Bălți

The article informed the clients about computerization development history in Scientific Library. At the present moment the library is endowed with four data bases servers (TINLIB, Moldlex, Tin Read, Postgres), a local network with one hundred computers. It takes place the processing and using applied programmes in bar code of new entries and as well of retrospective literature, conversion of fresh reader database in TinLib and organization of reader's cards. At this time it is done digitizing of the documents and their location in the near future on web catalogue.

Procesul de informatizare a Bibliotecii Științifice a Universității de Stat „A.Russo”, Bălți a început în anul 1989, aceasta fiind una dintre cele mai importante decizii în managementul Bibliotecii. Primul program achiziționat de bibliotecă a fost sistemul AIBS MARC. Baza de date create, oferea posibilități de evidență a documentelor în fiecare calculator, care conținea, astfel, partea proprie a bazei de date. Periodic, aceste componente / părți erau copiate pe calculatorul din Sala de Cataloage și cititorii puteau să obțină informații despre colecția de documente intrată în Bibliotecă, începând cu anul 1989. În anul 1992, 4 calculatoare au fost conectate în/la rețeaua locală cu ajutorul programului MICROSOFT WORK GROUP FOR DOS, fapt ce a îmbunătățit simțitor schimbul de date (copierea și arhivarea bazei de date), dar baza, în general, rămânea să fie de aceeași structură (alcătuită din părți separate). În anii 1993 - 1994, a fost efectuată trecerea la un nivel mai avansat de informatizare, fiind instalat primul server Novell. Totodată, a fost achiziționată o nouă versiune a programului AIBS MARC.

Catalogul a devenit unic, dinamic și flexibil, aici existau însă probleme pe care sistemul nu putea să le soluționeze. La o ședință a Asociației Bibliotecarilor a fost luată decizia de a implementa un nou soft, propuse fiind mai multe produse informatice: ALEF, MICROVTLIS, VUBIS, TINLIB. Până la urmă, a fost aleasă cea mai optimală variantă - programul TINLIB (costa mai ieftin și avea interfață în limba română).

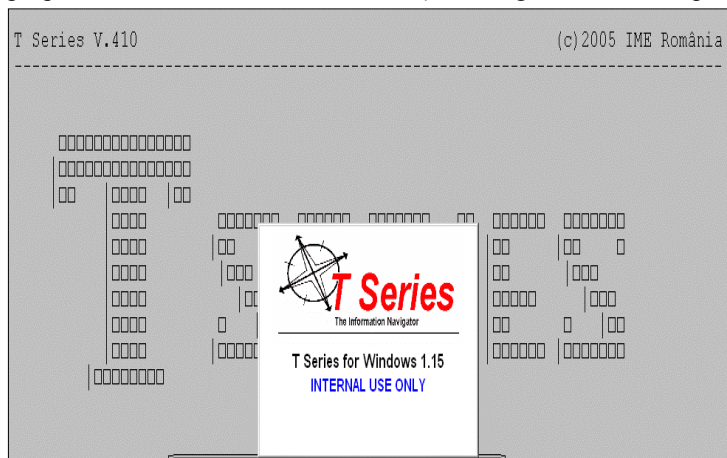
Biblioteca a câștigat un grant, finanțat de Fundația SOROS, și astfel s-a produs crearea infrastructurii hardware (achiziționarea de echipamente electronice, constituirea rețelei locale de calculatoare), precum și achiziționarea programului software (sistemul de operare). În așa mod, în anii 1997 - 1998, are loc instalarea programului integrat de bibliotecă TINLIB 300. Utilizarea acestui program a făcut posibilă soluționarea unui șir de probleme ce țineau de perfecționarea catalogului electronic, a îmbunătățit instrumentul de căutare și atingerea celui mai important obiectiv propus – deservirea calitativă a clienților, asigurarea unui împrumut eficient și rapid. A fost adoptat, de asemenea,

programul privind barcodarea cărților, atât cele recent achiziționate, cât și cele din retroconversie.

În 2001, a fost realizat un nou proiect de informatizare ce prevedea extinderea rețelei locale, instalarea serverelor, conectarea la Internet.

În anul 2004, au fost instalate 25 de calculatoare în Mediatecă, toate fiind conectate la Internet pentru lucrul individual al studentului și cu acces la Intranet universitar. În Bibliotecă este utilizată rețeaua locală de 100 mb/s cu ieșire de 1 Gb/s în rețeaua Intranet a universității, fapt care permite conectarea la Internet. Rețeaua locală include 100 de computere și 4 servere dintre care:

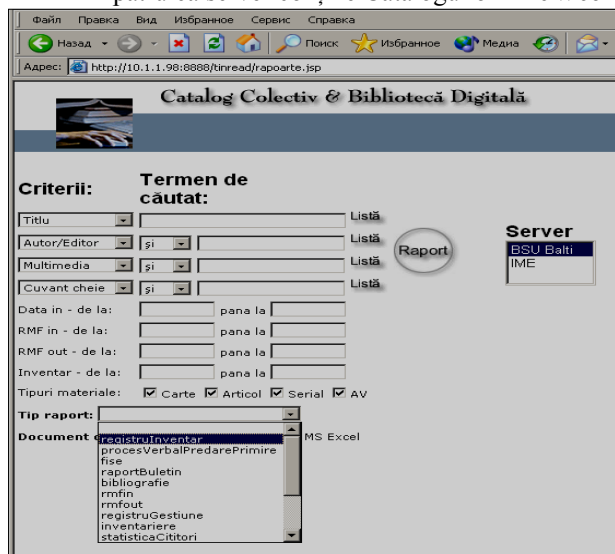
- Primul server asigură funcționarea programului integrat de bibliotecă *TINLIB*.

• Al doilea server conține baza de date *Juristul* în care sunt înmagazinate legi, hotărâri și acte normative ale R. Moldova, din 1990 până în prezent. Baza de date *Juristul* este actualizată săptămânal prin Internet. Tot pe acest server, se află și *Mapa Generală* – mapă cu documente pentru uzul general al bibliotecarilor, ei având, astfel, posibilitatea să efectueze schimburi de informații și documente, tot aici fiind plasate planuri, rapoarte, liste de literatură, noutăți etc.

• *Libruniv* – asigură traficul Internet, securitatea rețelei. Tot pe acest server, este plasat și *Web siteul* Bibliotecii.

• Al patrulea server conține Catalogul on-line *Web OPAC*, asigurându-se accesul cititorilor la Catalogul Electronic al Bibliotecii prin rețeaua Intranet a universității.

În august 2005, a fost implementată o nouă versiune *TINLIB*, una mai stabilă, cu un program de asistență mai avansat, cu autoadministrare conectată, cu unele îmbunătățiri ale modulelor Seriale și Circulație (servirea clienților).

Tot în 2005, a fost achiziționat modulul de program *TinRead* (catalog on-line a bazei de date locală importat în *Postges SQL*). Acest program asigură deschiderea catalogului cu browserul Internet Explorer, acces nelimitat *WebOpac*, posibilități de conectare la elemente ale bazelor de date multimedia

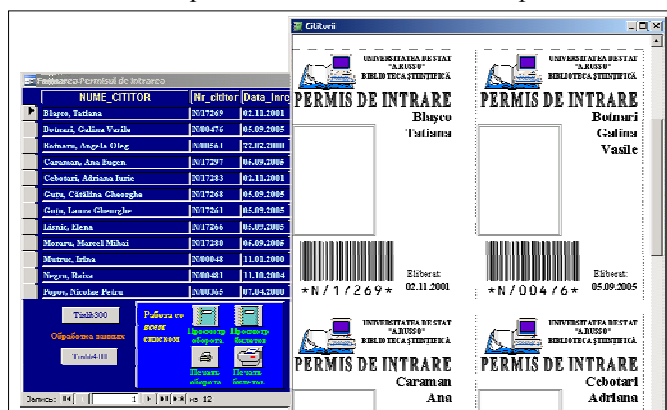
La fel, a fost instalat generatorul de rapoarte *Rapoarte on-line*. Este un program care permite obținerea rapoartelor (registru inventar, proces-verbal ș. a.) în format *PDF*, *HTML*, *XLS*.

Centrul de Informatizare și Automatizare al Bibliotecii a elaborat un șir de Programe aplicative,

privind rentabilizarea proceselor de prelucrare a documentelor de bibliotecă, deservirea clienților:

Baza de date MS-Access CuprinsScanat efectuează căutarea după datele din sumarul cărților și revistelor.

Prelucrarea preliminară este efectuată de specialistul în domeniu care scanează și identifică conținutul cărților și

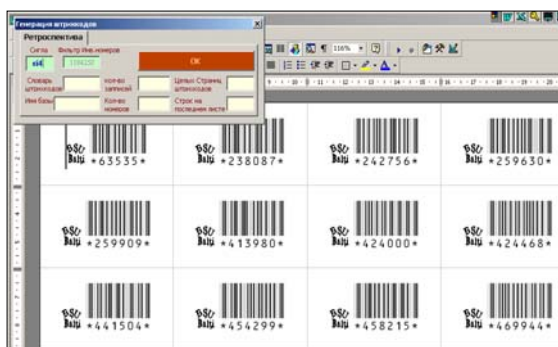
revistelor. Urmează salvarea în *Word*. Textul obținut este importat în tabelul bazei de date. Aceasta este o bază de date autonomă. Cititorul efectuează căutări după următorii parametri: titlu, cuvânt cheie, vedetă de subiect.

Programul convertor ADMITEREA – *TINLIB* transferă datele din baza de date a comisiei de admitere. În baza de date *TINLIB* se creează fișierul listelor viitorilor studenți.

Programul Permis elaborează permise de intrare, utilizând datele exportate din *TINLIB*.

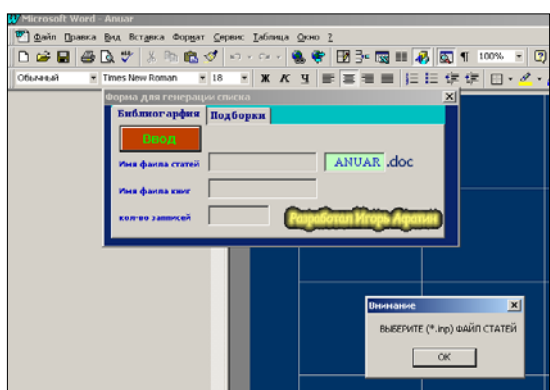
Programul Barcode – formează etichete cu cod de bare pentru noile intrări în Bibliotecă și pentru fondul literaturii neinventariate.

Programul BARCODE - RETRO – prelucrează înregistrările din retroconversie pentru atribuirea codului de bare, formează dicționarul numerelor tipărite, filtrează numerele de inventar ale noilor intrări, preîntâmpinând, astfel, eventualele erori în redactare.

Baza de date CADRE efectuează evidența personalului Bibliotecii.

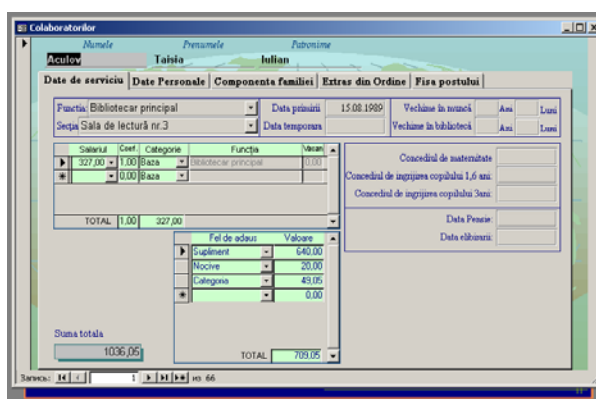
Programul ANUAR creează o listă generală de cărți, articole și date exportate din *TINLIB*.

Programul INTRĂRI NOI – selectează informațiile pentru buletinele **Intrări recente** din înregistrările exportate din *TINLIB*, conform clasificării CZU.

Digitizarea materialelor didactice (lecții pentru studierea limbii engleze, oferite în format *HTML*, cu suport multimedia).

Digitizarea și prelucrarea (restaurarea) înregistrărilor sonore de pe discurile de vinil în calculator (în format MP3). Sunt prelucrate deja 1633 opere muzicale. În restaurarea înregistrărilor este utilizat un program special de înlăturare a defectelor de sonorizare.

Aplicația pentru Microsoft Excel pe Visual Basic asigură evidența indicilor statistici de Bibliotecă.

Centrul de Informatizare și Automatizare își propune, pentru viitorul apropiat, realizarea următoarelor obiective:

- Elaborarea Catalogului on-line pe platforma *PostgreSQL* pentru efectuarea comenzilor prin Internet;
- Conectarea fișierelor Multimedia la *WEB - OPAC*;
- Digitizarea documentelor din Colecția *Carte Rară*.

Bibliografie:

5. Biblioteca Științifică : Raport de activitate 2005. Bălți, 2006, 97 p.
6. Biblioteca universitară bălțeană la 60 de ani. Bălți, 2005, 213 p.

EXTINDEREA E-SERVICIILOR ÎN BIBLIOTECA UNIVERSITARĂ: CONCEPTE ȘI EXPERIENȚE LA DEPARTAMENTUL INFORMAȚIONAL BIBLIOTECONOMIC ULM

Angela Amorițu,
Departamentul Informațional Biblioteconomic, ULIM

The paper describes new e-sources and e-services at the Library and Informational Department of the Free International University of Moldova.

În fluxul activităților specifice profesioniștilor din domeniul informării în contextul societății informaționale, nevoile de informare ale utilizatorilor impun crearea și furnizarea de noi servicii și produse. Atât bibliotecarii, cât și utilizatorii au

devenit dependenți de resursele electronice de informare, care ușurează munca de cercetare. Acestea pot fi localizate în orice moment al zilei sau nopții, fără bariere de spațiu.

Unul din obiectivele principale privind edificarea Societății Informaționale în Republica Moldova prevede realizarea în volum deplin a drepturilor cetățenilor de acces la informații și cunoștințe prin intermediul noilor tehnologii informaționale, staționar și la distanță, în sediul instituțiilor de cultură și la domiciliu (1, p. 59)

Informația în rețea, în continuă ascensiune, permite bibliotecarilor să asigure servicii de referințe pentru locații la distanță. Resursele electronice sunt frecvent utilizate azi în oricare bibliotecă. Cazul Departamentului Informațional Biblioteconomic (DIB ULIM) ne permite să specificăm cele mai frecvent utilizate resurse:

- cataloagele publice on-line (OPAC);
- baze de date CD-ROM, DVD-ROM;
- baze de date on-line (ex: EBSCO, ERIC, MEDLINE, DOAJ, Oxford University Press, Springer; Academic Search Premier, LexisNexis, baza de date de documente legislative „Moldova actuală”;
- noi resurse electronice: INTERNET, INTRANET, multimedia, livrare de documente (document delivery).

Resursele electronice constituie suportul logistic pentru prestarea serviciilor electronice (e-servicii). Ce se subînțelege prin „e-servicii”? După DEX: cuvântul „servic / iu / ii - formă de muncă prestată în folosul sau în interesul cuiva, acțiune, faptă de a servi”. (4, p.979). Prefixul „e” se folosește pentru a se subînțelege cuvântul „virtual”. Dictionarul Oxford definește următoarele: „virtual e ceva care există, dar încă nu a fost definit; virtual este, apoi tratat ca o realitate legată de computer: ceva care nu există fizic, dar care prin acțiunea software-ului, poate fi făcut să se vadă” (3, p.1445). „E-servicii” se caracterizează prin oferirea de asistență informațională - documentară în format electronic, fără existența unui contact fizic între solicitant și ofertant, fiind susținute de tehnologiile electronice moderne. De cele mai multe ori serviciilor e-format li se mai spun servicii virtuale de referințe, servicii de referințe la distanță, servicii on-line.

În documentul conceptual și de reglementare intitulat „Guidelines for implementing and maintaining virtual reference services” (Principii directe privind organizarea și funcționarea serviciilor virtuale de referințe, adoptat de IFLA în anul 2004), citim: „Acum resursele bibliotecii pot fi accesibile și pentru acei, care nu sunt prezenți fizic în ea. Pentru ca utilizatorul să poată accede la bibliotecă prin computerul său, multe biblioteci și asociații de biblioteci extind spectrul serviciilor informațional-bibliografice, incluzând în structura lor serviciilor virtual de referințe” Tot acolo găsim și definiția acestui serviciu: „Serviciul virtual de referințe este un serviciu de referințe (informațional-bibliografic) care funcționează în baza tehnologiilor electronice, de regulă în regim temporal real”.(9,10) Abordând doar tangențial acest aspect organizațional, sugerăm să reflectați asupra structurilor serviciilor bibliografice din biblioteci, precum și vizavi de divizarea atribuțiilor personalului din acestea.

Care sunt avantajele, dezavantajele e-serviciilor și cine pot beneficia de ele?

Avantaje:

- operativitate;
- lărgirea accesului la informație;
- diversificarea formelor de informare pentru beneficiari ;
- abilitatea de a răspunde mai adecvat la întrebările de referințe;
- permite ca răspunsul să fie dat de bibliotecari specializați/ cu experiență în domeniul corespunzător;
- este o posibilă înregistrare exactă a întrebărilor și răspunsurilor date;
- pot fi evitate erori care pot apărea în comunicarea orală, elimină o serie de probleme legate de timp și spațiu, clienții având posibilitatea de a accesa biblioteca de la distanță în orice moment al zilei sau al nopții;
- amplificarea imaginii, prestigiului bibliotecarului și a bibliotecii ;
- altele ;

Dezavantaje:

- dificultatea susținerii unui interviu direct;
- solicitările conțin uneori informații insuficiente;
- nu toți beneficiarii care doresc să acceseze e-serviciile au posibilitatea din cauza puținelor puncte de acces liber la Internet (număr limitat stații, acces cu plată etc.);
- nivelul insuficient de cultură informațională ;
- lipsa computerelor personale (fapt ce reduce posibilitatea de acces la informație) ;
- altele ;

Pentru cine sunt oferite e-serviciile? Serviciile de referințe sunt destinate pentru studenți și cadre didactice, masteranzi, cercetători din comunitatea universitară, cât și pentru alți beneficiari “de la distanță” care pot accesa Internetul.

Cazul DIB ULIM: e-servicii: experiențe și perspective. Concept „Biblioteca utilizatorului”

Orientarea strategică a DIB ULIM pentru implementarea / utilizarea largă a e-serviciilor este reflectată în diverse politici și concepte, aprobate și promovate în comunitatea universitară. Una dintre conceptul menționat este „biblioteca

utilizatorului” (6). În contextul acestuia activitatea Serviciului Informare Bibliografică și Documentară (IBD) este orientată pentru diversificarea serviciilor informațional documentare pentru utilizatori, amplificarea calității găsirii calitative și rapide a informației, în special pentru folosirea tehnologiilor informaționale moderne și a Internet-ului. Conceptul „biblioteca utilizatorului” orientează pentru prestarea următoarelor e-servicii:

- **expoziții virtuale** (sunt expuse pe sit-ul DIB ULIM: www.library.ulim.md; www.ulim.md/library în formatul “Intrări noi”, “Publicații ale cadrelor didactice ULIM);
- **servicii de referințe la distanță** “Întreabă bibliotecarul”;
- **e-ghid „Cunoaște instituțiile informaționale din Republica Moldova”** (promovarea adreselor, condițiilor de acces la resursele și serviciile instituțiilor informaționale din țară);
- **mape e-documentare ale catedrelor universitare** (lărgirea accesului la non-publicațiile, elaborate de către cadrele didactice universitare în sprijinul procesului educațional);
- **e-buletine informaționale** („Abonarea la ziare și reviste pentru anul 2006”; „Intrări noi pentru departamentul Psihologie”);
- **mape „e-adrese în sprijinul procesului educațional și științific”;**
- **mape „e-adrese Mobilități pentru studenți”;**
- **Intranetul** (documente de reglementare universitare, Diseminarea selectivă a informației, etc.);
- **acces la bazele de date on-line și off-line** (ex: EBSCO, ERIC, MEDLINE, DOAJ, Oxford University Press, Springer; Academic Search Premier, LexisNexis, baza de date de documente legislative „Moldova actuală”)

Concept de organizare a expozițiilor on- line:

Scopul:

- informarea clienților asupra resurselor documentare și informaționale ale DIB ULIM prin intermediul noilor tehnologii informaționale;
- atragerea noilor beneficiari;
- promovarea fondului și resurselor documentare, deținute de DIB ULIM;
- promovarea imaginii DIB ULIM.

Destinație: Expozițiile on-line sunt destinate pentru studenții și cadrele didactice din comunitatea universitară, cât și pentru alți beneficiari „de la distanță”, care pot accesa Internetul.

Forme de realizare: Se propun de a fi lansate pe situl DIB ULIM următoarele tipuri de expoziții virtuale:

- expoziții virtuale a intrărilor noi la DIB ULIM;
- expoziții virtuale a publicațiilor cadrelor didactice ULIM;
- expoziții virtuale tematice;

Responsabilități: Expozițiile virtuale inserează două aspecte importante: aspectul documentar- bibliografic și aspectul tehnic.

Partea documentar- bibliografică este acoperită de către serviciul IBD. Cel din urmă efectuează următoarele procese: selectarea preventivă a cărților pentru expoziție; alcătuirea descrierii bibliografice, a adnotării pentru document; determinarea necesității de prezentare a sumar-ului documentului; culegerea la computer a informațiilor de prezentare. Toate elementele menționate sunt transmise ulterior de către serviciul IBD la Centru de Automatizare.

Responsabilitatea proceselor tehnice revine Centrului de Automatizare DIB ULIM: scanarea materialelor, designul expoziției, amplasarea materialelor, prezentare WEB.

Impactul:

- diversificarea formelor de informare a clienților DIB ULIM;
- facilitarea accesului la informație;
- promovarea și popularizarea contribuțiilor didactico-științifice ale profesorilor și studenților ULIM;
- implementarea experiențelor avansate de servire informațional - bibliografică;
- promovarea imaginii DIB ULIM în comunitatea profesională și în exterior;
- „recrutarea ” noilor beneficiari din afara ULIM-lui.

Conceptul serviciului virtual de referințe ”Întreabă bibliotecarul”. Un serviciu informațional gratuit, oferit prin intermediul paginii WEB în scopul ghidării, orientării utilizatorilor pentru selectarea și utilizarea resurselor tradiționale și electronice , deținute de către DIB ULIM, precum și din Internet. Oferă posibilitatea de a consulta interactiv bibliotecarul de referințe în vederea obținerii informației bibliografice și factografice utile.

Pentru cine este oferit serviciul? Serviciul „întreabă bibliotecarul” este pus prioritar la dispoziția cadrelor didactice, cercetătorilor, studenților, altor categorii de angajați ai ULIM. În limita posibilităților, sunt oferite consultații pentru oricine.

Cum este utilizat serviciul „întreabă bibliotecarul”?

- fiecare apel conține o singură întrebare, cele din urmă fiind formulate succint, clar, explicit;

- întrebările pot fi de conținut universal, prioritare fiind cele ce țin de profilul ULIM (economie, drept, istorie și relații internaționale, medicină, psihologie și asistență socială, jurnalism și comunicare publică, limbi străine, inginerie și informatică);
- serviciul nu poartă caracter gen consultație, analiză, explicație;
câmpurile marcate cu * urmează a fi completate în mod obligatoriu de către solicitant;
- la trimiterea mesajului trebuie verificată corectitudinea adresei electronice;
- răspunsurile la întrebări sunt oferite nu mai târziu de 2 zile lucrătoare la adresa e-mail indicată;
- răspunsurile vor cuprinde doar informații bibliografice și factografice, selectate în baza resurselor DIB ULIM, Internet; (pentru alte informații ori urgențe sugerăm să telefonați la 21 24 18 / 2 52 ori 24 45 49);
- recomandăm să consultați arhiva serviciului „întrebă bibliotecarul”, aici fiind stocate întrebările și răspunsurile oferite;
- opiniile și sugestiile privind serviciul „întrebă bibliotecarul” pot fi trimise la adresa biblioteca@ulim.md ori [pagina feed-back](#).

Orientarea prioritară a DIB ULIM pentru diversificarea serviciilor info-documentare, în special cele cu implementarea tehnologiilor electronice moderne, organizarea și efectuarea activităților cu caracter de asistență informațională au creat diverse oportunități de deschidere și acces spre informație.

Concluzii, propuneri:

- Implementarea E-serviciilor / servicii virtuale de referințe ca parte a serviciilor info-documentare au importanță pentru utilizatori (avantajele acestora fiind scoase în evidență de utilizatori în cadrul ultimului sondaj de amploare, efectuat la DIB ULIM în lunile aprilie-mai 2006 „DIB ULIM în serviciul comunității universitare”);
- În condițiile de edificare a Societății Informaționale și a Cunoașterii bibliotecile nu au altă cale decât de a răspunde provocărilor acestei perioade, implementând larg tehnicile și tehnologiile informaționale;
- Există șanse ca bibliotecile din Republica Moldova să facă un salt spectaculos pe calea dezvoltării serviciilor virtuale, atunci când va fi lansat Sistemul Integrat al Bibliotecilor Informatizate din Moldova – SIBIMOL.

Bibliografie:

1. Republica Moldova. Guvernul. Hotărâre privind Strategia Națională de edificare a societății informaționale – „Moldova electronică”: [nr.255 din 9 mart. 2005]. In Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2005, nr 46-50, p.41-89
2. Republica Moldova. Guvernul. Hotărâre privind Politica de edificare a societății informaționale : [nr.632 din 8 iun. 2004]. In: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2004, nr. 96-99, p.42-50;
3. Oxford Advanced Learner's Dictionary of Current English. Oxford: Oxford University Press. 2001, p. 1445
4. DEX. București: Univers Pedagogic, 1996, p. 979
5. Noi tendințe în serviciile de referințe din biblioteci: sinteză doc. Cluj-Napoca, Ch., 2001. 61 p.
6. Departamentul Informațional Biblioteconomic ULIM în anul 2005: program de activitate. Ch., 2005, 27 p.
7. Gologan, Larisa. Viitorul bibliotecilor din Moldova prin prisma Societății Informaționale: o nouă viziune asupra problemelor cunoscute. In: Magazin bibliologic, 2006, nr. 2-3, p. 43-54
8. Rău, Alexe. Eseu asupra evoluției referințelor virtuale și a serviciilor virtuale de referințe. Magazin bibliologic, 2006, nr. 2-3. p. 119-132
9. Guidelines for implementing and maintaining virtual reference services – <http://www.ifla.org>.
10. IFLA Digital Reference Guidelines. – <http://www.ifla.org/VII/s36/pubs/drg03.htm>.

CULTURA INFORMAȚIONALĂ – UN FENOMEN GLOBAL SAU O NECESITATE INDIVIDUALĂ

Eugenia Căldare, Biblioteca Științifică a ASEM

Out of the super-abundance of available information, people need to be able to obtain specific information to meet a wide range of personal and business needs. These needs are largely driven either by the desire for personal growth and advancement or by the rapidly changing social, political, and economic environments of society. What is true today is often outdated tomorrow. A good job today may be obsolete next year. To promote economic independence and quality of existence, there is a lifelong need for being informed and up-to-date. Information literacy is an understanding and set of abilities enabling individuals to recognise when information is needed and have the capacity to locate, evaluate, and use effectively the needed information.

Conceptul de *cultură informațională* a apărut relativ recent (1976) dar importanța fenomenului pe care-l înglobează a fost sesizată imediat. Capacitatea de a conștientiza că informația exactă și completă este baza unei decizii inteligente, recunoașterea unei necesități informaționale, formularea întrebărilor pe baza necesității informaționale,

integrarea noii informații în blocul de cunoștințe ale individului și folosirea informației în gândirea critică sunt esențiale atât la general pentru societate, cât și individual.

Odată ce studiul universitar nu presupune doar asimilarea unor cunoștințe care, într-o perioadă de timp relativ scurtă, se vor deactualiza, ci dezvoltarea deprinderilor de căutare, stocare, analizare, sintetizare și evaluare a informației cât și a surselor informaționale. În acest cadru cultura informațională anume aceasta și presupune: formarea acestor deprinderi.

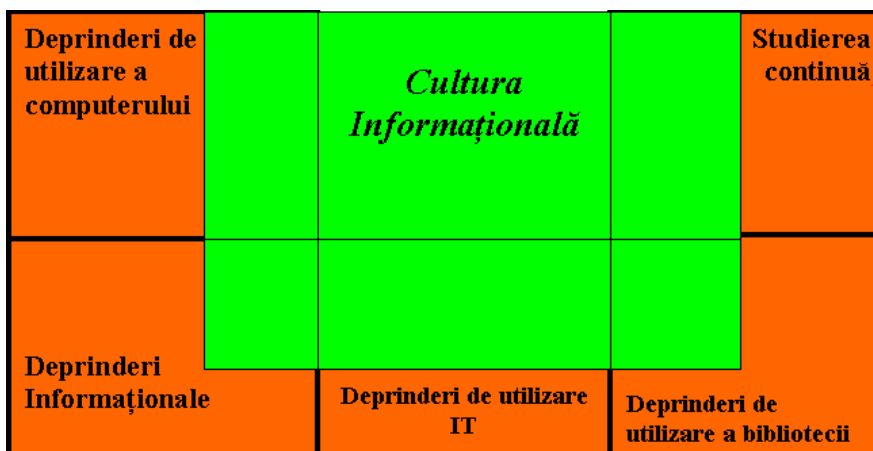
Pentru prima dată conceptul a fost propus de Zurkowski la comisia națională a bibliotecii și științei informării, unde a afirmat:¹⁹ „oamenii antrenați în utilizarea surselor informaționale în activitatea lor profesională, posedă o cultură informațională înaltă. Ei au învățat tehnici, deprinderi pentru utilizarea diverselor instrumente informaționale în procesul rezolvării problemelor lor”.

În 1976 Owens Fr. face legătură între cultura informațională și democrație: „Chiar dacă informațională ajută la rezolvarea problemelor de ordin informațional, ea este necesară pentru a garanta supraviețuirea instituțiilor democratice. Toți oamenii au drept egal la vot, dar cei ce au un nivel înalt de cultură informațională iau decizii mai inteligente”.

Pe parcursul a câtorva decenii au apărut multe definiții tot mai variate ca punct de vedere și orientare filosofică:

1. *Persoana care posedă o cultură informațională bine dezvoltată: înțelege că informația exactă și completă este baza unei decizii inteligente, recunoaște o necesitate informațională, formulează întrebări pe baza necesității informaționale, integrează noua informație în blocul de cunoștințe deja existent, folosește informația în gândirea critică.* (Doyle, 1992).
2. *Cultura informațională este o nouă artă liberală care se extinde de la cunoașterea computerului și accesarea informației până la reflectarea critică a ceea ce este de fapt informație* (Shapiro și Hughes, 1996).
3. *Cultura informațională este într-adevăr o frază în căutare de sens* (Foster).

Ideea de cultură informațională a fost influențată de alte cinci concepte diferite, dar care au elemente comune și asigură societatea informațională. În mod grafic această interdependență arată așa:²⁰

Alfabetizarea IT (Tehnologii Informaționale). Prezintă cunoștințe care permit unui individ să se orienteze în orice circumstanțe într-o societate orientată spre tehnologii. Era informațională a adus cu sine problema stocării, diseminării și accesării informației (Internet). Persoana care posedă un înalt nivel de cultură informațională nu trebuie neapărat să cunoască cum a fost stocată informația într-o bază de date sau cum a fost organizată, ci cum să se orienteze în sistemele de căutare din acele baze de date și cum să primească un rezultat al căutării cu un nivel cât mai scăzut de zgomot informațional.

Deprinderi de folosire a computerului. Aceasta înseamnă cunoașterea computerului, adică înțelegerea a ceea ce poate face un hardware și un software, iar pentru o persoană cu un înalt nivel de cultură informațională este suficient să cunoască computerul ca utilizator și nu ca programator.

Deprinderi de utilizare a bibliotecii. Sunt două mari abordări ale acestui concept. Prima de interpretare îngustă se orientează spre abilitatea unei persoane de a găsi o informație din resursele bibliotecii. Aceste deprinderi sunt văzute ca abilități de găsim a informației doar cu ajutorul bibliotecii (catalogul on-line, baze de date, microfise, surse Internet). Această orientare duce mai mult spre folosirea eficientă a instrumentului de căutare - biblioteca, decât soluționarea problemei utilizatorului (problem solving), evaluarea informației și alte elemente de folosire a informației necesare. A doua abordare include și folosirea eficientă a informației. Ideea principală în acest caz e că localizarea și interpretarea informației sunt inseparabile. Kuhlthau sugerează că biblioteca poate fi văzută ca sistem informațional în care studenții pot învăța componentele esențiale ale altor sisteme informaționale. În acest context Christine Bruce

¹⁹ Spitzer, Eisenberg, Lowe. Information Literacy: essential skills for the Information Age . - 1998 . - P.22

²⁰ Bruce Christine. The seven faces of Information Literacy.- Adelaide Auslib Pres, 1997.- p.21

sugerează că biblioteca poate fi considerată un microcosmos al lumii informaționale și odată ce a fost parcurs de studenți, aceștia s-ar descurca în orice alt sistem informațional și în afara bibliotecii.

Deprinderi informaționale. Acest concept cel mai des este echivalat cu cultura informațională. În special el se bazează pe procesul intelectual al folosirii informației. Însă deprinderile în acest sens nu sunt aplicabile doar în bibliotecă, ci sunt mai mult orientate spre informație decât spre bibliotecă. Cea mai reprezentativă taxonomie a deprinderilor informaționale este așa numita „Big 6 Skills”²¹:

- Definirea problemei (determinarea naturii problemei)
- Strategiile de cercetare (determinarea tipurilor de surse și strategii de găsire a informației)
- Localizarea și accesarea informației (găsirea surselor și depistarea informației necesare).
- Folosirea informației.
- Sinteza (structurarea, integrarea informației în scopul satisfacerii cit mai depline a necesității informaționale).
- Evaluarea (Eisenberg și Berkowitz).

Studierea continuă (lifelong learning). Gibbs O. citat de Christine Bruce definește studiarea continuă ca un proces de dezvoltare în care concepțiile oamenilor evoluează. Acest concept a devenit foarte important pentru sectorul informațional, a fost aplicat în școlile primare, secundare, colegii și instruire la locul de muncă. „Cum învăț eu cel mai bine? Unde învăț cel mai bine?” Aceste întrebări apar la persoanele ce studiază continuu (Naisbitt și Aburdene 1985).

În calitate de consumatori de informație, avem un mare control asupra vieții noastre și o mare influență în comunitățile noastre. Folosirea Internetului nu este lipsită de risc și există întotdeauna posibilitatea nu doar de a depista materialului contrar concepțiilor personale, dar chiar dăunător sau ilegal. Folosirea responsabilă a noilor medii de informare, cere ca utilizatorii să aibă niște instrumente adecvate și cunoștințe pentru a fi capabili să selecteze și să filtreze informația.

Astfel necesitatea posedării unui înalt nivel de Cultură Informațională este iminentă, or în multe situații în viață oamenii acționează în dependență de informația de care dispun. Indivizii sunt puși în situația de a alege din noianul de informație în procesul de instruire, însușire a unei profesii, la serviciu și în viața personală. Informația este accesibilă prin resursele comunității, organizații specializate, provideri de servicii, media, biblioteci și INTERNET. Din ce în ce mai multă informație vine nefiltrată. Iar acel set necesar pentru găsirea și folosirea informației relevante nu apare din senin și nu este un proces haotic, de aceea apare necesitatea instruirii utilizatorilor de informație. Odată ce aceste deprinderi nu apar de la sine și trebuiesc dezvoltate, ar fi logic ca primul pas în această direcție să fie evaluat nivelul de bază al indivizilor, iar la finele unui program de ridicare a nivelului de Cultură Informațională să fie posibil de „măsurat” într-un fel acest nivel. Standardele propuse de specialiștii în domeniul informațional nu sunt altceva decât o hartă orientativă pentru studenți în calea lor spre o cultură informațională bine dezvoltată.

Standardele de mai jos încearcă să înglobeze toate aspectele studierii continue și nemijlocit al dezvoltării individuale pe plan educațional, profesional și ca cetățean al unei țări :

Persoana ce posedă o cultură înalt dezvoltată:

1. recunoaște o necesitate informațională și determină natura și gradul acelei necesități.
2. accesează informația necesară efectiv și eficient.
3. evaluează informația și sursele în mod critic și încorporează informația selectată în baza lor de cunoștințe și sistemul de valori.
4. clasifică, stochează, manipulează informația generată sau colectată.
5. extinde, elaborează sau creează noi cunoștințe prin integrarea cunoștințelor prioritare și noi percepții în mod individual sau ca membru al unui grup.
6. înțelege problemele culturale, economice, sociale și legale în jurul folosirii informației și tehnologiilor informaționale.
7. recunoaște importanța culturii informaționale în procesul de învățare continuă (lifelong learning).

Universitatea Griffith din Brisbane, Australia a dezvoltat un proiect pentru instruirea ulterioară a studenților.

Acest proiect se bazează pe definiția Christinei Doyle:

Persoana ce posedă o cultură înalt dezvoltată:

- Se angajează în studiarea independentă și direcționată spre sine.
- Folosește o varietate de tehnologii și sisteme informaționale.
- Are cunoștințe despre lumea informației.
- Abordează informația critic.
- Are un stil propriu de găsire a informației.

Republica Moldova este țara care la momentul actual se confruntă cu o mulțime de probleme de ordin social, politic și cultural. Este țara care luptă pentru ieșirea din perioada de tranziție, își caută încă identitatea. Această situație își lasă amprenta pe procesul de învățământ, în mediul economic și în același timp are loc o reacție inversă: datorită procesului de învățământ mediocru și economiei orientate haotic spre scopuri-fantome, situația dată se alimentează și

²¹ Information Literacy for the Information Age accesibil pe adresa: <http://www.big6.com/showarticle.php?id=16>

foarte puțini văd ieșirea din acest abis. Pentru a ajunge la progres economic și cultural țara are nevoie de cetățeni care să se orienteze foarte bine în era tehnologiilor informaționale și să poată manipula cel mai de preț produs din zilele noastre: INFORMAȚIA. Astfel de cetățeni nu se nasc peste noapte, iar deprinderile de folosire a informației nu apar haotic, cultura informațională individuală nu se transmite genetic. Acesta este un proces îndelungat care trebuie să înceapă odată cu căpătarea primelor cunoștințe în timpul studierii la școala primară, să continue în școala secundară și să se perfecționeze în universitate. Doar astfel de cetățeni vor construi o țară prosperă.

Bibliotecile, ca centre culturale și info-documentare, mereu au conștientizat importanța lor în formarea personalității, în creșterea profesională. De aceea și-au instruit utilizatorii mereu. Bibliotecile academice din Bălți organizau un curs facultativ pentru anul I de la toate facultățile – *Cunoștințe ale bazelor bibliotecar bibliografice* încă din anul 1966. Cursul facultativ se includea în curriculum-ul universitar, cuprindea 6 ore: 4 teoretice și 2 practice²²

Bibliotecile din toată lumea, cât și cele din Republica Moldova, au o istorie lungă de instruire a utilizatorilor. Orientarea în spațiul bibliotecii, instruirea utilizatorilor, instruirea bibliografică fac parte din vocabularul specific al bibliotecarilor de multă vreme. Oare cursul de inițiere în cultura informațională diferă de acești termeni sau e doar un sinonim după cum s-a exprimat cineva „old wine in a new bottle” (vin nou în sticlă veche). Unii specialiști consideră că este un curs care nu face decât să se adapteze timpului, dar sunt un număr mare de specialiști care consideră că e un concept absolut nou.

Pentru a organiza un astfel de curs este necesar de a ști exact ce vrei să obții în urma instruirii. „Dacă nu știm exact ce înseamnă cultura informațională atunci cum vom instrui și cel mai important cum vom afla dacă am reușit?”²³

În Republica Moldova chiar dacă s-a conștientizat faptul că inițierea unui curs de ridicare a nivelului de cultură informațională e ceva mai mult decât Instruirea Bibliografică sau orientarea în spațiul bibliotecii, oricum nu se poate vorbi despre niște cursuri de ridicare a nivelului de cultură informațională în sensul pe care-l prevăd țările înalt dezvoltate (SUA, Anglia, Australia), ci e mai mult un curs de instruire bibliografică adaptat erei tehnologiilor moderne. Instruirea bibliografică presupune orientarea utilizatorului în spațiul bibliotecii concrete – beneficiarii află despre structura ei (sălile de lectură, sala de împrumut), despre aparatul informativ al bibliotecii (cataloge și fișiere tradiționale, iar ca adaptare a timpului apare catalogul electronic), despre serviciile bibliotecii (tradiționale, iar ca adaptare a timpului au apărut un șir de servicii noi, inclusiv cu plată).

Pentru bibliotecile academice e mai complicat pentru că, de obicei, studenții primului an nu au nici cele mai mici deprinderi de utilizare a bibliotecii. Și, atunci, într-un timp foarte scurt bibliotecarii trebuie, într-un fel sau altul să-și instruiască utilizatorii. Pentru a rezolva această problemă, bibliotecarii din bibliotecile academice organizează zilele informației, elaborează diferite ghiduri și pliante, oferă consultații în sălile de referință și doar două biblioteci au reușit să includă un curs de inițiere în cultura informațională și anume Biblioteca Universității Libere Internaționale (DIB ULIM), care organizează cursul „Inițiere în Bibliologie” Din 1995 și mai recent în 2004 Biblioteca Academiei Economice din Moldova organizează „Inițiere în Specialitate” Această cale nu a fost simplă. Nu era destul ca managerii bibliotecilor să conștientizeze necesitatea acestor cursuri. Fiecărui bibliotecar din colectivul respectiv i se cerea aportul. Astfel rezistența celor ce ziceau „sunt bibliotecar nu profesor” împiedica orientarea spre esență. Iar esența era:

Beneficiari cu o cultură informațională bine dezvoltată echivalent cu:

- Studenți cu succese mari la învățătură
- Muncitori competenți
- Cetățeni elevați

Aceasta e o barieră mai puțin problematică, decât cea venită din partea studenților care nu văd utilitatea cursurilor. Ei își imaginează că venind la bibliotecă pot pleca de acolo în câteva minute cu informația de care au nevoie.

În inițierea unui curs de ridicare a nivelului de cultură informațională sunt esențiale câteva momente:

- *Instruirea bibliografică nu mai face față noilor provocări*
- *Cultura Informațională nu apare haotic sau întâmplător*
- *Pentru inițierea unui astfel de curs este esențial de determinat parametri conceptului de cultură informațională*

Paralel cu primele trei momente nu mai puțin important este faptul că studenții sunt mereu în criză de timp și pentru ei cel mai important este informația de care au nevoie și nu metodele de a ajunge la informația necesară.

Cultura informațională este, în sfârșit, acel concept ce ține de cultura generală umană, de abilitățile de supraviețuire într-o lume a informației, este conceptul care ține de noi, oamenii, și de rolul pe care îl avem în societate sau dorim să-l avem.

Bibliografie:

1. Bruce Christine. The seven faces of Information Literacy.- Adelaide Auslib Pres, 1997
2. Grassian, E. Information Literacy Instruction, 2000 . – 257p.

²² Harconță, E. Instruirea utilizatorilor – funcție indispensabilă bibliotecii universitare // Simpozia Profesorum: Seria Biblioteconomie. Informare. Documentare . – Chișinău, 2002 . – P.57-60

²³ Grassian, E. Information Literacy Instruction, 2000 . – 257p.

3. Harconță, E. Instruirea utilizatorilor – funcție indispensabilă bibliotecii universitare // Simpozia Profesorum: Seria Biblioteconomie. Informare. Documentare . – Chișinău, 2002
4. Information Literacy for the Information Age://www.big6.com
5. Spitzer, Eisenberg, Lowe. Information Literacy: essential skills for the Information Age . – 1998

PROMOVAREA SERVICIILOR DE BIBLIOTECĂ PRIN INTERMEDIUL WEB SITE-URILOR

Natalia Cheradi, Biblioteca Științifică a ASEM

The article is considering the possibilities of providing libraries with information products and services through the Internet. In connection with this transition traditional library functions have changed. New functions appear, changing the role of libraries in new information space. Implementation of new tasks defines the new role of the libraries – role of a creator of electronic resources and a guide in informational space. The aim of this paper is to advise on the creation of the library's Web site.

Este indiscutabil că promovarea noilor resurse informaționale și a serviciilor informaționale în bibliotecă nu poate fi realizată în afara rețelei Internet, fără crearea și menținerea a Paginii Web a bibliotecii. Crearea și dezvoltarea site-ului web al bibliotecii universitare din perspectiva marketingului trebuie să aibă ca suport nevoile specifice ale utilizatorilor de informații. Succesul serviciilor bibliotecare pe piața informațională depinde de prezența bibliotecilor în spațiul virtual.

Site-ul web poate ameliora semnificativ modul în care biblioteca realizează relațiile cu utilizatorii serviciilor informaționale. Specialiștii în marketing și comunicare percep site-ul web al organizației ca un instrument strategic de marketing on-line. Practica a demonstrat că în ultima perioadă procesul creării site-urilor de bibliotecă să desfășoare foarte activ, dar nu întotdeauna la un nivel profesionist și calitativ. Cercetările realizate în acest sector de activitate confirmă această idee. Problema calității site-ului există și trebuie soluționată la etapa inițială de creare a lui.

Toate site-urile web se divizează după complexitate în următoarele categorii:

1. Carte de vizită în Internet – apariție primară în Internet. Acest site, de regulă, conține informații succinte despre bibliotecă, adresa bibliotecii, schema deplasării până la bibliotecă, informația de contact.

2. Site-urile din categoria Lite reprezintă cea mai răspândită formă care include informații detaliate privind fondurile bibliotecii, structura, serviciile prestate, activitățile și proiectele realizate.

3. Site-urile din categoria Standard sunt resurse informaționale multifuncționale, care în afară de informațiile generale despre bibliotecă și serviciile ei, includ un sistem logic de navigare și asigură accesul la catalogul electronic și la bazele de date. Site-urile conțin calendarul evenimentelor, care este permanent actualizat, resurse Internet, ediții electronice și guest book.

4. Site-urile din categoria Corporate realizează prezentarea deplină a bibliotecii în rețeaua Internet. Căutarea în cataloagele on-line este însoțită cu posibilitatea de comandă a documentelor în format electronic. Este asigurat accesul utilizatorilor îndepărtați la resursele informaționale, inclusiv la baze de date full text.

De regulă, o pagină web conține o serie de elemente distincte [4, p.350]:

- **titlul paginii:** apare în bara de titlu a programului de navigare pe Internet și servește atât la identificarea paginii și a conținutului, cât și pentru facilitarea căutării acesteia în spațiul virtual;
- **subtitlurile:** servesc la structurarea logică a conținutului paginii web în secțiuni distincte, facilitând parcurgerea acesteia în funcție de interesul celui care o vizualizează;
- **conținutul paginii:** cuprinde totalitatea informațiilor pe care organizația intenționează să le transmită publicului vizat;
- **lista:** nu reprezintă atât un element de conținut, cât poate fi utilizat pentru structurarea și prezentarea informațiilor incluse în paginile web;
- **hyperlink-urile:** oferă posibilitatea urmăririi selective, doar a acelor secțiuni de care este interesat vizitatorul site-ului web, a altor pagini (având un conținut similar sau asociat paginii văzute inițial) sau chiar a altor site-uri web având o legătură directă cu conținutul informațiilor prezentate în pagina accesată;
- **informațiile de contact:** numele, prenumele și elementele de localizare (adresa poștală, numărul de telefon sau de fax, adresa de poștă electronică etc.) ale persoanelor care au creat, administrează sau dețin pagina web.

Ansamblul paginilor web creează formele structurii site-ului web. Proiectarea acesteia trebuie realizată astfel, încât să asigure succesiunea logică a conținutului informațional și să faciliteze vizitatorilor navigarea ușoară în interiorul site-ului.

În mod obișnuit, etapele de elaborare a site-ului web sunt următoarele: proiectarea; programarea; testarea; dezvoltarea. Una dintre cele mai remarcabile metodici este considerată „Modelul [Walt Disney](#)” [6]. Potrivit acestei metodici procesul, de proiectare a site-ului este divizat în următoarele etape: proiectarea conceptuală; proiectarea logică; proiectarea fizică.

Proiectarea conceptuală servește pentru determinarea scopurilor, obiectivelor site-ului, determinarea publicului țintă. Această etapă cuprinde următoarele componente: scopuri de bază și scopuri secundare; acțiunile care trebuie întreprinse pentru atingerea scopurilor; componența utilizatorilor; interesele grupurilor de utilizatori; compartimentele site-ului; criteriile pentru atingerea scopurilor.

Proiectarea logică cuprinde procesele de organizare a informațiilor pe site, construirea structurii și navigării în cadrul compartimentelor. La această etapă sunt determinate următoarele: tipul structurii site-ului (lineară, ierarhică, de context etc.); denumirea compartimentelor; conținutul fiecărui compartiment; organizarea compartimentelor și legătura dintre ele.

Proiectarea fizică este direct legată de realizarea tehnică a site-ului și cuprinde următoarele componente: tehnologiile utilizate; resurse de program; probleme posibile și căile lor de rezolvare; modalitatea de actualizare a informațiilor.

Biblioteca are nevoie de un site web pentru promovarea serviciilor și fondurilor de publicații; accesul la resurse informaționale proprii și la resurse informaționale externe; confortul deservirii a utilizatorilor; extinderea și diversificarea serviciilor informaționale. Site-ul bibliotecii reflectă nu numai nivelul tehnic al activității bibliotecii, ci și devine un instrument foarte important în servirea utilizatorilor.

Din publicațiile de specialitate consacrate noilor tehnologii în bibliotecă desprindem următoarele principii definitorii ale site-ului de bibliotecă: relevanța informațiilor; exactitate informațională; funcționalitate; accesibilitate; stabilitate; atractivitate. Specialiștii au formulat criteriile de calitate a site-urilor de bibliotecă [6;7;8]: conținutul informațional; ușurința navigării; operativitatea în actualizarea informațiilor; accesibilitate pentru utilizatori; caracter unitar al design-ului compartimentelor.

Literatura de specialitate oferă multiple recomandări privind ceea ce trebuie să conțină și cum trebuie să fie structurat un site web. Indiferent de categoria site-ului web realizatorii lui trebuie să includă informații obligatorii privind activitatea bibliotecii:

- **noutăți** sau calendarul evenimentelor (avize despre manifestările culturale, informaționale, științifice, comunicatele de presa privind activitățile deja realizate, buletinele de intrări noi, „Cartea săptămânii”, expoziții virtuale etc.);
- **informații generale despre bibliotecă** (structura organizatorică a bibliotecii cu indicarea persoanelor de contact, orarul de lucru, condițiile de acces, scurt istoric al bibliotecii, rechizitele bancare);
- **resursele informaționale ale bibliotecii** (lista și caracteristica desfășurată a cataloagelor, bazelor de date, fondului de referință, cataloagele expozițiilor organizate etc.);
- **catalogul on-line;**
- **pașaportul catalogului electronic** (din ce an sunt reflectate publicațiile deținute, tipologia documentelor, limba publicațiilor, numărul curent de înregistrări, data ultimei actualizări, recomandări privind căutarea informațiilor);
- **informații privind fondul bibliotecii** (conținutul fondului, ediții periodice, ediții AV, documente numerice etc.);
- **nomenclatorul serviciilor prestate** (cu indicarea serviciilor gratuite și tarifelor serviciilor prestate contra plată);
- **textul integral al culegerilor de comunicări la conferințe, e-bibliografii etc.**
- **forum specializat** (impresiile utilizatorilor privind publicațiile consultate, serviciile oferite de către bibliotecă etc.);
- **referiri (trimiteri)** la adresa electronică a bibliotecii;
- **hyperlink-uri** (universale sau tematice) la cele mai importante surse informaționale de pe alte servere; la varianta electronică a celor mai cunoscute ediții periodice; la surse de referință, motoare de căutare; la resursele informaționale locale;
- existența **versiunii în limba engleză** a site-ului;
- existența **instrumentelor de navigare** (harta site-ului, căutări în site etc.);
- **data ultimii actualizări** ai site-ului.

Urmărind tendințele generale în prezentarea informațiilor pe site-urile bibliotecilor universitare din Republica Moldova putem evidenția unele momente slabe: lipsa versiunii în limba engleză a site-ului; neactualizarea informațiilor, rubricilor și hyperlink-urilor; lipsa datei de actualizare a informației; calitatea redusă a imaginilor și a logo-urilor; lipsa sortimentului serviciilor electronice; prezența hyperlink-urilor nelucrative sau inactuale; lipsa informațiilor privind utilizarea resurselor informaționale și a cataloagelor electronice (caracteristica resurselor și algoritmul căutărilor); stilul

și prezentarea inadecvată a blocurilor textuale; prezența textelor voluminoase și greu înțelese; lipsa statisticii frecvenței site-urilor; feed-back-ul slab dezvoltat (răspunsuri la întrebări, forum etc.); navigarea cu dificultăți în interiorul site-ului.

Facilitățile neutilizate în site-urile bibliotecilor universitare din Republica Moldova: prezentarea rapoartelor de activitate și a rezultatelor cercetărilor științifice; livrarea electronică de documente; împrumutul interbibliotecar; „personificarea utilizatorilor”; referințe on-line; vizualizarea informațiilor privind cărțile împrumutate de către utilizator; prelungirea termenului de împrumut; resurse educaționale (programe de instruire on-line; testări on-line privind cultura informațională a utilizatorului, tururi ghidate, excursii on-line etc.); utilizarea guest book-ului pentru prezentarea solicitărilor pentru procurarea cărților, abonarea la ediții periodice etc.; liste bibliografice de intrări noi.

Este de menționat, că site-ul bibliotecii din învățământ superior are specificul său, reprezentând partea componentă a site-ului universității și nu poate fi tratat autonom. Site-ul bibliotecii trebuie să se integreze în concepția și compoziția comună a site-ului universității. Rubricile „biblioteca” și „resursele bibliotecii” sunt prezentate pe pagina de start a site-ului universității. Colecțiile electronice ale bibliotecilor universitare sunt însoțite de informații destinate categoriilor specifice de utilizatori: studenți, profesori, masteranzi, doctoranzi etc. Resursele prezentate în Internet sunt orientate pentru realizarea funcției de bază a bibliotecii universitare – asigurarea informațională a procesului de instruire și a cercetării științifice.

Utilizatorul de bază a bibliotecii universitare este studentul, care în prezent are cunoștințe suficiente în utilizarea tehnologiilor informaționale. El este mult mai bine pregătit pentru impactul cu practica utilizării resurselor informaționale în rețeaua globală și noilor produse și servicii informaționale propuse de bibliotecă. Din acest considerent site-ul bibliotecii trebuie să răspundă intereselor și necesităților acestei categorii de utilizatori și să corespundă standardelor impuse de tehnologii informaționale.

În ultimii ani specialiștii din biblioteci au remarcat că apar multe idei interesante și să manifestă o atitudine creativă în realizarea site-urilor. Majoritatea bibliotecilor universitare din SUA în realizarea site-urilor pleacă de la concepția „portal”, organizând pagina principală a site-ului ca pagină de start pentru căutarea resurselor și informațiilor în mai multe biblioteci [5]. Realizarea acestor idei o putem vedea pe site-urile bibliotecilor universităților: Columbia University Libraries [1], University of Washington Libraries [3], University of California Berkeley Library [2].

În prezent bibliotecile universitare americane propun utilizatorilor săi prin intermediul site-urilor servicii de referințe on-line, arhive electronice deschise (repositorii instituționale), împrumutul interbibliotecar on-line, vizualizarea informațiilor ce țin de situația de împrumut pentru fiecare utilizator în parte, prelungirea termenului de împrumut al publicațiilor, livrarea electronică de documente etc. Foarte multe site-uri propun utilizatorilor să participe la dezvoltarea colecțiilor, să propună cărți, reviste și baze de date. Unele dintre site-urile bibliotecilor universitare sunt utilizate și ca mijloace de instruire a studenților. În meniurile acestora sunt prezentate diverse programe de instruire on-line, teste pentru verificarea cunoștințelor, tururi ghidate, excursii on-line etc.

Elaborarea și menținerea site-ului bibliotecii universitare trebuie să se bazeze pe stabilirea relațiilor dintre utilizator și bibliotecă la care participă toți lucrătorii bibliotecii și să se orienteze pe următoarele direcții:

- proiectul elaborării și menținerea site-ului de bibliotecă trebuie să fie parte componentă a site-ului universității;
- crearea site-ului nu este o acțiune temporară, ci un proces de lungă durată și trebuie dezvoltat atât timp, cât va fi accesibil pentru utilizatori în Internet;
- la elaborarea site-ului trebuie ținut cont de criteriile de calitate acceptate pentru acest tip de resurse;
- evidența opiniilor, solicitărilor, doleanțelor utilizatorului este obligatorie la elaborarea și dezvoltarea site-ului;
- la dezvoltarea și la actualizarea site-ului trebuie să participe și utilizatorii;
- hyperlink-urile la alte resurse din Internet trebuie verificate permanent, pentru a fi siguri că informația prezentată este activă, actuală și relevantă pentru categoriile prioritare de utilizatori;
- pentru a avea un site de bibliotecă de calitate sunt importante atât conținutul, cât și organizarea corectă a informațiilor;
- la elaborarea site-ului trebuie ținut cont de recomandările ce țin de prezentarea blocurilor textuale, fonturilor, gamei de culori, imaginilor, fotografiilor și altor elemente ale designului.

Crearea și dezvoltarea site-ului web trebuie să aibă în vedere și elementele de ordin estetic ale acestuia. Atenția acordată acestora este motivată de contribuția pe care acestea o pot avea la formarea unei atitudini favorabile a vizitatorului față de conținutul informațional al site-ului.

Printre acțiunile de marketing on-line pe care biblioteca le poate desfășura pentru a promova site-ul putem menționa următoarele: transmiterea de mesaje de poștă electronică publicului, inserarea informațiilor privind site-ul și adresa acestuia pe principalele motoare de căutare pe Internet, inserarea unor bannere publicitare pe motoarele de căutare pe Internet etc.

Proiectul site-ului trebuie să parcurgă toate etapele și să finiseze cu un plan concret de acțiuni pentru dezvoltarea ulterioară. Un site de bibliotecă care funcționează bine și eficient cu timpul se transformă în componenta importantă a sistemului de servire informațională a universității. Numai în acest fel bibliotecile pot fi considerate participante active în procesul de comunicare, având toate drepturile în sistemul de comunicații informaționale al universității.

Bibliografie:

1. <http://www.columbia.edu/cu/lweb>
2. <http://www.lib.berkeley.edu>
3. <http://www.lib.washington.edu>
4. Kasser, B. Utilizare Internet.- București: Teora, 1999
5. Еременко, Т.В. Современные информационные технологии в университетских библиотеках США.- Рязань, 2001
6. Мержевич, В. Этапы проектирования сайта // www.getinfo.spu.ru
7. Потехина, Ю. Библиотека в Интернет: создаём свой сайт // <http://www.vvsu.ru>
8. Степанов, В. Интернет в профессиональной информационной деятельности.- Москва, 2004 // <http://libs.ru/doc/textbook/>

SCHIMBĂRILE CATALOGULUI BIBLIOTECII ÎN SOCIETATEA INFORMAȚIONALĂ

Ludmila Pânzari, Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”

The main stages of the electronic catalog design at the Public Library “B.P.Hasdeu”, its unquestionable advantages and ways of filling the catalog with the bibliographic information are considered in the paper. Necessity is grounded, and the quality control methods both in the fields of both bibliographic description and subject access are described.

Astăzi, catalogul informatizat și alte numeroasele instrumente tehnologice pe care biblioteca le pune la dispoziția utilizatorilor: CD cu date bibliografice, texte, dicționare și enciclopedii; site-uri web specializate; periodice electronice etc. măresc oferta documentară a bibliotecii.

Instrument electronic, ca multe alte disponibile în bibliotecă, catalogul informatizat rămâne a fi o bază a sistemului de informare a unei biblioteci. Fiind o parte a unui sistem integrat de bibliotecă, catalogul permite să evaluăm capacitatea bibliotecii de a răspunde la cerințele utilizatorilor, prezența și disponibilitatea resurselor sale documentare.

Utilizatorii din ce în ce mai versați în cultura digitală, accesibilitatea conținutului electronic, disponibilitatea informației textuale digitale dictează unele cerințe față de acest principal instrument de informare.

Problema constituirii unui catalog electronic este foarte complexă și necesită multe investigații. În cele ce urmează vom trece în revistă momente pe care le întâlnești în procesul de studiere și acumulare a informației necesare pentru crearea unui SIB*.

Dacă o bibliotecă decide să facă față necesităților timpului și își pune scopul de a crea un produs propriu, adecvat, funcțional, ea trebuie să pregătească terenul pentru informaticieni care vor realiza ideea bibliotecii, să iasă din izolația normativă și tehnică, să evalueze normativele existente, să studieze diferite cazuri, să viziteze mai multe pagini pe Internet pentru a găsi soluții, aplicații necesare, pentru a nu repeta greșelile altora. În acest context și bibliotecarii și informaticienii trebuie să facă cunoștință cu diferite formate, standarde, limbaje de programare, create și utilizate separat de acești specialiști.

Formatul MARC (UNIMARC) prezintă o descriere textuală și oferă un acces limitat, gestiunea informatică a lor permite tratarea informației secundare (descriere și indexare) gestiunea exemplarelor fizice, dar arată limitele în cazul unui document numeric. Formatul Marc este organizat, administrat de bibliotecari pentru bibliotecari. În sens metaforic am putea spune că, Marc este un regat uitat de lume, condus de ISBD, formatul Marc, normele ISO 2709, standardul Z 39.50, care împreună formează o legislație coerentă, fiabilă, indispensabilă, importantă, dar închisă, utilizată numai de bibliotecari, la care programiștii, informaticienii nu au acces.

Standardul ISO 2709, la care formatul Marc trebuie să se alinieze, este un standard internațional care fixează niște instrucțiuni pentru formatul de schimb care conține notițe de descriere a documentului de orice tip. Standardul nu precizează nici mărimea, nici conținutul înregistrărilor, nu atribuie valoare indicatorilor sau identificatorilor, specificațiile lui sînt definite în funcție de formatul aplicației. Prezentul standard definește structura generală, cadrul reglementar destinat comunicării între sistemele care tratează informația. ISO 2709 organizează informația bibliografică în notițe, divizate în zone, care la rândul lor sînt divizate în subzone. Pentru a economisi spațiul, accesul la câmpuri este mediat de o structură auxiliară numită *directoriu*: parcurgând directoriul aplicația poate extrage din notiță un câmp oarecare, sau unul din subcâmpuri. În același timp notița este privată practic de părți vide sau nesemnificative. Dar orice modificare a datelor care se referă la lungimea componentelor duce la o reconstrucție a directoriului. Standardul ISO 2709 este utilizat pentru transmisiunea, salvarea (memorarea) și prezentarea informației. Deși acest standard există pe web el este cunoscut și utilizat numai de bibliotecari.

* SIB – Sistem Integrat de Bibliotecă

Limitele impuse de formatul Marc și standardul ISO 2709 fac să ne adresăm la **XML**. Dar până a trece la caracteristica XML vom enumera limbajele în ordinea apariției lor.

Limbajele-cheie: ML (Markup Language), GML (Generalized Markup Language), SGML (Standardized Generalized Markup Language), HTML (Hypertext Markup Language), XML (eXtensible Markup Language) au apărut în afara lumii bibliotecare.

Odată cu SGML a fost creat și DTD (Document Type Definition). DTD este un model de document care permite a exprima descrierea mult sau mai puțin complexă a structurii documentului precizând titlul, conținutul, caracterul obligatoriu, ordinea de succesiune, suprapunerea, relațiile existente dintre diferite elemente, totul necesar pentru exprimarea structurii arborescente a documentului.

Limbajele-cheie au dus și la apariția conceptului de metadata. Ce sunt metadatale? Date despre date, deci, o informație secundară, deci, într-un mod oarecare, se referă la catalogare, proces cunoscut încă pe vremurile lui Callimaque de Cyrene în Biblioteca din Alexandria. Generații de bibliotecari produceau metadata fără a ști. Diferența subtilă dintre catalogarea tradițională și metadata constă în faptul că ultimele sînt incluse în documente primare și permit ca resursele electronice online să fie colectate de motoarele căutare. Metadatale permit gestiunea drepturilor de proprietate intelectuală a unui document electronic sau drepturilor de disponibilitate și accesul la resursele online, facilitează arhivarea resurselor electronice.

În 1995 a apărut formatul **Dublin Core**, devenit standardul ISO 15836 în 2003, 15 elemente ale căruia permit descrierea „bibliografică” a resurselor electronice, dar ele nu pot rivaliza în precizie cu cele 999 zone ale formatului **Unimarc**. Între aceste două formate există tabele de concordanță. Dublin Core, conceput pentru autorii documentelor electronice, deci, pentru ne-bibliotecari, subtitulat Z 44-050, se află azi la baza OAI-PMH (Open Archives Initiative – Protocol for Metadata Harvesting).

XML, rezultatul activității grupului de lucru a Web Consorțiului, a fost conceput ca un metalimbaj mai simplu ca SGML, ușor în utilizare ca HTML și care oferă funcționalitate documentelor cu o structură complexă și multimedia. XML, ca și SGML, permite stabilirea structurii documentului electronic, conservă separarea stabilită pentru SGML între conținut și prezentare și împrumută de la HTML facilitatea de utilizare, legăturile hipertextuale și funcționarea pe web. XML este un metaformat, o structură generică concepută pentru a fi transmisă, citită și tratată pe web, care permite generarea formatelor (DTD).

Aportul esențial al XML constă în aceea că permite documentului electronic să evite inconvenientele unui suport, a unui program sau sistem de exploatare; permite crearea, căutarea, vizualizarea, imprimarea și editarea lui. Din acest punct de vedere XML are un rol important în lumea bibliotecară, și anume, în dezvoltarea cataloagelor.

XML nu propune definiția elementelor bibliografice (ISBD rămânând material de referință), dar permite structurarea datelor respectând sintaxa DTD. Fără DTD, deci, fără conținut, XML nu este decât o formă vidă pe care bibliotecarii o pot umple având o solidă și reală experiență. Oferind o structură ramificată ilimitată, XML permite tratarea documentelor pe nivele. Codificarea în XML a caracterelor (cele nelatine sunt incluse) este bazată pe Unicode, ceea ce este foarte important pentru bibliotecari.

Ca format de stocare XML este o soluție interesantă pentru arhivarea datelor digitale, pentru că este un format generic care poate fi aplicat la diferite tipuri de documente, inclusiv și date non-bibliografice.

Ca format de schimb XML oferă posibilitatea de a lega multiple fișiere externe, de ex., multimedia și structuri mai bogate decât a standardului ISO 2709, a face export și import de date. Anume funcția de schimb introduce XML în peisajul biblioteconomic. Catalogul web poate fi extins, îmbogățit cu conținut, prin plasarea online a documentelor electronice: texte, imagini, multimedia.

Este evident, că după examinarea formatelor pentru biblioteci și a diferitor limbaje de programare se elaborează sistemele integrate definesc părțile slabe, forte și comune pentru a le utiliza în continuare la crearea produsului necesar.

Pe parcursul a mai multor ani **IFLA** lucrează la revizuirea regulilor internaționale de catalogare. În 1998 a fost publicat FRBR, care explorează un nou model de descriere bibliografică centrat nu pe autor, dar pe noțiunea de operă. Acest model cere crearea unui DTD XML.

Ținând cont de comentariile utilizatorilor, IFLA începe o revizuire a modelului FRBR care se extinde în modelul FRANAR, în crearea indexurilor de materii etc.

Din 2003 o mare preocupare a IFLA este revizuirea **ISBD**. Acest proces va dura câțiva ani și, numai atunci, noi formate bibliografice bazate pe XML vor apărea, deci, va urma era *după Marc*, care va da naștere unei noi forme biblioteconomice.

Această revoluție anunțată încă trebuie să se producă, până atunci - cataloagele actuale se vor crea, se vor dezvolta, vor evolua și se vor extinde utilizând formatele existente - o concepție nouă a cataloagelor rămâne a fi inventată.

Ediția din 2002 a formatului Unimarc a integrat listele de subiecte propuse de comitetul francez. SIB poate indexa textul oferind un acces mai larg la el.

Este foarte greu în procesul creării unui nou sistem de bibliotecă să prevezi toate schimbările care se vor produce, să fii cu un pas înainte.

Crearea unui catalog electronic nu este inutilă, nu reprezintă un efect de modă pasager, instrument superficial. Din contra, catalogul are menirea de a facilita procesul de regăsire a informației. Acum este prea puțin să oferi cititorului numai date bibliografice. În acest context apare problema accesului la informațiile textuale (resumate, biografia autorului, extracte), la imagini etc. Pentru rezolvarea ei există deja soluții. Recuperarea datelor XML este deja efectivă la editori și în librării, deci, poate fi utilizată și în biblioteci. Un astfel de catalog extins (bogat ca conținut) ar oferi o ocazie de a atrage atenția utilizatorilor obișnuiți să găsească imagini și texte pe site-urile web și nu pe site-urile bibliotecilor. Bibliotecarii trebuie să fie siguri că un Opac este un mijloc de a valorifica conținutul colecției. Adăugându-i informație complexă catalogul va deveni mai *plăcut*, din punct de vedere al utilizării, și necesar pentru utilizatori. Un astfel de catalog extins va schimba rolul cataloagelor în difuzarea informației.

Bibliografie:

1. <http://www.ifla.org>
2. <http://www.oclc.org>
3. <http://dublincore.org/>
4. <http://www.loc.gov/marc/>
5. <http://www.w3.org/MarkUp/SGML/>
6. <http://www.w3.org/TR/xhtml1/>
7. <http://www.w3.org/XML/>
8. <http://www.unicode.org>
9. <http://www.loc.gov/marc/marcxml.html>
10. <http://www.biblioml.org/fr/>
11. <http://www.ifla.org/VII/s13/wgfrbr/frbr.htm>
12. <http://www.ucl.ac.uk/isko2004/sysweb/4bRiesthuisZ...>
13. <http://www.ifla.org/IV/ifla67/papers/031-188e.pdf>

UTILIZATORII RESURSELOR INFORMAȚIONALE ELECTRONICE: ASPECTE DE COMPORTAMENT

Silvia Ciubrei

Biblioteca Științifică Medicală, USMF „Nicolae Testemițanu”

The recent study refers to some aspects concerning the definition of notions as „user”, „behavior”, „attitude” in the context of information services. The article represents a study accomplished by the Scientific Medical Library, aiming to identify the users categories of information electronic resources and their information needs, and to analyse the behavior, the attitudes, the motivation and the users practises in accessing the electronic medical information.

Studierea utilizatorilor de resurse informaționale electronice se transformă treptat într-o necesitate pentru comunitatea bibliotecară, care trece la o nouă treaptă a dezvoltării sale - societatea informațională. Rolul pe care îl au bibliotecile, ca instituții de informare și documentare, în societatea informațională este unul de importanță vitală. Activitățile pe care le desfășoară structurile info-documentare sunt planificate și organizate astfel, încât să poată răspundă cererilor de informare ale utilizatorilor. Structurile info-documentare trebuie să-și adapteze în permanență activitățile pentru ca produsele și serviciile pe care le oferă să corespundă nevoilor și așteptărilor utilizatorilor.²⁴

Pentru a-și îndeplini cât mai bine misiunea de diseminare a informațiilor și a cunoștințelor, pentru a oferi servicii și produse de calitate utilizatorilor, pentru a-i atrage și a-i menține pe aceștia, structurile info-documentare trebuie să întreprindă diverse acțiuni prin care să identifice nevoile și așteptările utilizatorilor, să cunoască cât mai bine comportamentul acestora în cadrul procesului de informare, să depisteze factorii care influențează acest comportament. Totodată, structurile info-documentare trebuie să cunoască ce servicii și produse solicită utilizatorii, atât din punctul de vedere al conținutului, cât și al modului de furnizare al acestora.

Conceptele utilizate pentru a desemna consumatorii de informații și pentru a determina nevoile lor de informare sunt multiple. Se vorbește despre „cititori”, „beneficiari”, „utilizatori” pentru a desemna *consumatorul de informații*. Acest ultim concept rămâne cel mai la „modă” în lumea profesioniștilor în informare și documentare, iar printr-o convenție ne referim la „cititor” ca la un consumator de servicii și de suporturi tradiționale, în timp ce conceptul „utilizator” desemnează pe consumatorul serviciilor și suporturilor moderne. Noțiunea de consumator de informații poate fi definită fie ca *subiect al activității de informare* - persoană care dorește să-și mențină sau să-și mărească gradul de cunoaștere a unui subiect sau domeniu, în funcție de ultima evoluție a acestuia - fie ca *obiect al activității de informare* - persoană al

²⁴ Porumbeanu, Octavia-Luciana. Utilizatorii bibliotecilor. În: Biblioteca, 2004, nr. 2, p. 41.

căruia grad de cunoaștere, respectiv capacitate de informare trebuie asigurate de către un centru de informare, în funcție de ultimele evoluții ale domeniului respectiv.²⁵

În viziunea dlui Mircea Regneală „*cititor*” este persoana sau instituția înscrisă la o bibliotecă în scopul folosirii documentelor acesteia, pe când „*utilizator*” este considerată persoana sau instituția care beneficiază de serviciile unei biblioteci, organism de informare și documentare, program de calculator.²⁶

Comportamentul utilizatorului de informații este adesea asimilat cu reacția sau atitudinea acestuia.

După Van Slype, comportamentul în domeniul informării și documentării se definește prin „caracteristicile dinamice care permit aprecierea unui individ”. Din acest motiv în anchetele efectuate pentru studiile utilizatorului de informații sunt incluse elemente care determină comportamentul acestora:

- informațiile utilizate (cantitate, calitate, formă etc.);
- timpul consumat pentru a se informa;
- sursele de informare utilizate (canale convenționale, colegii invizibile, frecvența etc.);
- modalități de utilizare a informației (efectivă, imediată, diferită, simplă);
- importanța documentației personale, etc.;

Atitudinea semnifică „predispozițiile personale, cronice sau durabile, care orientează percepția, judecata și reacția, deci puncte de vedere permanente sau stabile, pe care se situează un subiect pentru a judeca conținuturi perceptive ocazionale”. Aceste elemente care sunt proprii fiecărui utilizator de informații și printre care se numără curiozitatea, tenacitatea, dinamismul, spiritul de echipă sau individualismul, autoritatea, creativitatea, dau studiilor privind utilizatorii o dimensiune particulară.

Comportamentul depinde de motivații, opinii, așteptări, care la rândul lor sunt constituite din numeroase elemente și incluse în studiul utilizatorilor. Se introduce, astfel, o anumită confuzie între semnificațiile proprii comportamentului și cele proprii atitudinii, opiniei sau așteptării a ceea ce își imaginează utilizatorii că le poate oferi un serviciu de informare.²

Biblioteca Științifică Medicală a USMF „Nicolae Testemițanu” și-a propus să studieze utilizatorii resurselor informaționale electronice de profil medical, comportamentul și atitudinile acestora în accesarea acestor genuri de documente.

Acest studiu a fost condiționat de implementarea noilor tehnologii și impactul acestora asupra practicilor informaționale ale utilizatorilor. Scopul studiului a fost de a stabili dacă noile resurse informaționale constituie surse reale de modificare a comportamentului utilizatorilor și a gradului de satisfacere a nevoilor acestora.

Pentru realizarea studiului s-au utilizat următoarele metode de studiu: chestionarul, colectarea și analiza datelor statistice, observarea comportamentului utilizatorilor.

Pentru clasificarea utilizatorilor de informație electronică medicală s-a utilizat modelul polifuncțional, care permite cunoașterea acestora din mai multe aspecte: sfera de activitate (didactică, științifică, de producție (practică) etc.); domeniul de activitate (medicină generală, stomatologie, farmacie, sănătate publică); specializarea (chirurgie, cardiologie, pediatrie, oftalmologie etc.); funcția (asistent, lector, conferențiar, profesor, șef catedră, decan, șef laborator, colaborator științific etc.) sau ocupația (student, rezident, secundar clinic, magistrul, doctorand, medic practician etc.); vechimea în muncă sau anul de studii pentru studenți; abilități lingvistice; abilități de cunoașterea a calculatorului (nivel incipient, mediu, avansat); gradul de alfabetizare informațională (deprinderile de regăsire a informației).

Un rol important în studierea utilizatorilor de informație electronică medicală au avut și următoarele caracteristici: nivelul de educație a utilizatorului, vechimea în muncă și vârsta etc.

Datele statistice analizate (aa. 2003-2005, BD „*Utilizatori Internet*” și „*Utilizatori ai bazelor de date de profil medical*”) au furnizat informații cantitative privind utilizatorii de informație medicală electronică.

Analiza datelor statistice privind „*Utilizatori INTERNET*” (aa. 2003-2005) a demonstrat creșterea cantitativă a numărului de utilizatori: a. 2003 – 16214, 2004 -15375, 2005 – 23335 utilizatori. Creșterea exponențială a numărului de utilizatori în a. 2005 se explică prin faptul că în octombrie 2005 a fost deschis un nou Centru de Informare „INFOMEDICA” (100 computere) amplasat în cartierul studentesc de la Malina Mică. S-a stabilit, că cei mai activi utilizatori Internet sunt: studenții – 55%, rezidenții – 18%, corpul-profesoral didactic – 13%, doctoranzii – 11%, medicii practicieni - 3%.

Evaluarea statistică a datelor a furnizat indicatori cantitativi privind accesarea bazelor de date de profil medical, în fiecare an înregistrându-se un indice tot mai mare de utilizatori ai bazelor de date: a. 2003 – 946, 2004 – 985, 2005 - 1166 utilizatori. Rezultatele studiului indică unele diferențe în utilizarea și solicitarea bazelor de date de profil medical de către diferite categorii de utilizatori: doctoranzii – 41%, corpul-profesoral didactic – 34%, rezidenți – 12%, medicii practicieni - 9%, studenții – 4%. Totodată, în fiecare an se înregistrează un indice de creștere a numărului de utilizatori (*utilizatori intermediari*) care beneficiază de unul din serviciile Centrului de Informare „INFOMEDICA” - livrarea informației electronice la cerere. Astfel în a. 2003 au fost satisfăcute 351 cereri de informare ale utilizatorilor, în 2004 –

²⁵ Studiul utilizatorilor de informații: <http://www.unibuc.ro/eBooks/StiinteCOM/bibliologie/3.htm>, accesat la 12.01.06.

²⁶ Regneală, Mircea. Dicționar Explicativ de Biblioteconomie și Știința Informării: vol. I / M. Regneală. - București: FABR, 2001.- 409p.

410 și 2005 - 574. Cel mai frecvent la acest serviciu apelează medicii – 45%, doctoranzii – 34%, rezidenții – 12%, studenții – 6%, corpul profesoral-didactic – 3%,

Studierea utilizatorilor cu ajutorul metodei de observare s-a realizat în procesul lucrului curent al Bibliotecii Științifice Medicale și anume în activitatea de zi cu zi a Centrelor de Informare „INFOMEDICA”. Metoda observării a permis obținerea unei imagini obiective despre utilizatorii resurselor informaționale electronice de profil medical. Urmărind comportamentul utilizatorilor, s-a luat cunoștință cu faptul cum ei accesează resursele electronice de profil medical în Centrele de Informare „INFOMEDICA”, cum selectează și evaluează informația electronică, care sunt greutățile și barierele în accesarea acestor genuri de documente etc.

Referitor la comportamentul utilizatorilor, reieșind din rezultatele observării, studenții și rezidenții s-au dovedit a fi cei mai inițiați și cu deprinderi de regăsire a informației în Internet, doctoranzii și corpul profesoral-didactic (în special lectorii și asistenții cu vârsta 25-35 ani) – au demonstrat abilități în accesarea bazelor de date medicale, iar medicii, spre regret, nu au deprinderi și abilități în lucrul cu calculatorul și resursele electronice. Aceste rezultate au sugerat ideea studierii mai detaliate a acestei categorii de utilizatori (medicii) în contextul resurselor informaționale electronice de profil medical.

Atitudinea utilizatorilor s-a dovedit a fi diferită la diverse categorii de utilizatori: studenții și rezidenții sunt cei mai dinamici, deschiși și liberi în acțiuni în lucrul cu resursele electronice, reprezentanții corpului profesoral-didactic, doctoranzii și medicii sunt mai rezervați, mai nervoși, uneori nedumeriți în lucrul cu informația electronică. Merită de menționat că generația tânără este mai deschisă spre cunoaștere (studenții, rezidenții, doctoranzii, lectorii, asistenții), în cazul nostru sunt curioși de a cunoaște mai multe despre resursele electronice. Unele persoane mai în vârstă sunt mai inhibați, foarte greu acceptă schimbarea și nu pot ține pasul cu dezvoltarea tehnologiilor informaționale.

Anchetarea a permis cunoașterea abilităților lingvistice și de lucru cu calculatorul a utilizatorilor, nivelul deprinderilor de regăsire a informației electronice, opiniilor și sugestiilor privind resursele informaționale electronice, atitudinea lor vizavi de informația electronică etc.

Eșantionul a constituit din 200 subiecți, folosind ca instrument de lucru un chestionar, care a cuprins 20 întrebări.

Dintre cei 200 utilizatori chestionați 35% au alcătuit studenții, corpul-profesoral didactic (lectori, asistenți, conferențieri, profesori universitari) - 24%, rezidenții (rezidenți, secundari clinici, magiștri) - 22%, medicii - 10%, doctoranzii - 8%.

La capitoul abilități lingvistice ale utilizatorilor, 97% dintre cei chestionați au indicat că cunosc limba rusă, 46% - limba franceză, 32% - limba engleză, 20% franceza și engleza, 2% spaniola.

În ceea ce privește abilitățile de utilizare a computerului, s-a constatat că 22% utilizatori cunosc calculatorul la un nivel avansat, 54% - mediu, 18% - incipient și 6% - nu au deprinderi de lucru. Conform categoriilor de utilizatori, medicii au înregistrat cele mai mici valori la abilități de cunoaștere a computerului - 9%, corpul profesoral-didactic - 14%, doctoranzii - 8%, cei mai inițiați s-au dovedit a fi studenții (47%) și rezidenții (22%).

Privitor la frecvența utilizatorilor remarcăm că: 68% - vizitează Centrele de Informare „INFOMEDICA” zilnic, 30% - săptămânal, 2% - lunar. Aceasta demonstrează că utilizatorii frecventează destul de des CI „INFOMEDICA” pentru a utiliza resursele informaționale electronice.

Pentru utilizarea resurselor informaționale electronice în scop didactic au optat 59% subiecți, 32% utilizatori au semnat că accesează resursele electronice cu scop științific, 9% subiecți - în scop de informare și documentare. Menționăm că, o bună parte din cei intervievați au selectat mai multe variante de răspuns, ceea ce demonstrează că necesitățile lor sunt multiaspectuale, iar CI “INFOMEDICA” contribuie la satisfacerea acestor cereri de informare.

Rezultatele cercetării atestă că 72% cunosc tehnicile de lucru și accesează resurse informaționale electronice, 22 % din utilizatori nu au deprinderi de lucru cu resursele informaționale electronice, dintre aceștia - 14% solicită ajutorul personalului specializat pentru a consulta resursele electronice medicale, 3% - apelează la colegi pentru a obține informația electronică solicitată.

Analizând sursele de documentare și preferințele utilizatorilor, observăm că 72% din respondenți s-au pronunțat pentru informația electronică, 18% au selectat publicațiile tradiționale ca sursă eficientă de informare și documentare, 10% au marcat ambele variante de răspuns.

57% utilizatori au optat pentru informarea și documentarea prin intermediul Web site-urilor, 42% au desemnat cărțile și reviste electronice de specialitate, 36% - au specificat bazele de date, 19% respondenți- consultă cataloage și biblioteci electronice.

Un număr reprezentativ de utilizatori au pledat pentru accesarea resurselor informaționale din Internet (79%), iar 12% preferă informația stocată pe CD și DVD, 9% s-au pronunțat pentru ambele modalități de accesare (on-line și off-line) a informației electronice.

48% dintre utilizatori au răspuns că consultă catalogul electronic al bibliotecii de sine stătător, 24% solicită ajutorul bibliotecarului, 28% nu știu de existența catalogului electronic, 12% din cei care utilizează OPAC-ul solicită mai multe stații pentru accesarea acestuia. Concluzia este de a instala mai multe terminale cu acces OPAC pentru regăsirea mai operativă și eficientă a informației privind colecția Bibliotecii Științifice Medicale.

În ceea ce privește timpul necesar pentru a regăsi informația necesară, s-au obținut următoarele date: 45% utilizatori găsesc informația într-un timp aproximativ de 15 min., 34% - necesită 15-30 de minute, 16% din cei anchetați au nevoie

de 30-45 min., iar 5% - mai mult de 45 minute. Reieșind din faptul că o mare parte a utilizatorilor au răspuns că regăsesc informația necesară în 15 minute, am concluzionat că cererile lor de informare sunt rapid satisfăcute.

Drept bariere în accesarea resurselor informaționale electronice, utilizatorii au menționat: predominarea informației în limba engleză – 33%, traficul supraîncărcat – 26%, lipsa informației la temă – 23%, puțină informație în limba română – 15%, lipsa deprinderilor de regăsire a informației – 7%, multe articole științifice sunt accesibile contra plată – 6%, insuficiența de timp în căutarea informației - 5%, necunoașterea calculatorului – 4%, lipsa de răbdare – 2%.

Remarcăm că 73% din respondenți relatează despre gradul de satisfacere a necesităților informaționale prin intermediul Centrelor de Informare “INFOMEDICA”, ceea ce denotă capacitatea acestor centre în instruirea continuă a utilizatorilor de informație electronică și de a satisface nevoile lor de informare.

La finalul chestionarului, respondenții au avut posibilitatea de a-și exprima opiniile privind satisfacerea necesităților lor de informare. Cu sugestii au venit 78% subiecți din cei interogați, 22% n-au răspuns nimic. Acest fapt poate fi interpretat diferit: sau utilizatorii sunt mulțumiți de activitatea bibliotecii, le sunt satisfăcute toate nevoile de informare și nu au nici o obiecție și nici o sugestie, sau ei sunt indiferenți în ce măsură le sunt satisfăcute necesitățile lor de informare. Majoritatea sugestiilor respondenților sunt legate de modernizarea serviciilor informaționale (ex: OPAC, o viteză Internet mai bună, calculatoare performante, bibliotecă electronică de atlasuri etc.) și de asigurarea cu publicații didactice la diverse discipline.

Eficiența și dezvoltarea sistemului de sănătate depind de rapiditatea dezvoltării tehnologiilor informaționale, iar calitatea deciziilor medicale poate fi îmbunătățită prin asigurarea accesului la resursele informaționale electronice de profil. Evoluțiile înregistrate la nivelul producției de informație și al tehnologiilor informaționale și comunicaționale au dus la schimbări ale comportamentului utilizatorilor, necesități de instruire ale acestora, bariere întâlnite în procesul de informare și documentare prin intermediul resurselor informaționale electronice. Rezultatele cercetării au demonstrat o tendință de creștere a utilizării resurselor informaționale medicale de către diferite categorii de utilizatori în procesul didactic, științific și practic. Sugestiile utilizatorilor vizavi de modernizarea serviciilor informaționale sunt întemeiate și realizarea lor ar contribui la îmbunătățirea activității Bibliotecii Științifice Medicale și, respectiv, la ridicarea nivelului de satisfacere a necesităților informaționale ale utilizatorilor. Managerii sistemelor de informare trebuie să conștientizeze aceste dificultăți pentru a-și evalua continuu modul în care performanțele serviciilor oferite răspund cererilor și mai ales nevoilor de informare ale utilizatorilor.

Informațiile obținute în rezultatul acestei cercetări, vor servi la proiectarea unor servicii și produse documentare informaționale de calitate, la dezvoltarea activităților structurilor info-documentare și, evident, la creșterea gradului de satisfacere a necesităților de informare ale utilizatorilor.

Biblioteca Științifică Medicală trebuie să dezvolte servicii informaționale pentru aceste categorii specifice de utilizatori, în corespundere cu necesitățile lor de informare, să organizeze instruirea lor, să asigure și să îmbunătățească accesul la resurse informaționale medicale cât mai variate și să creeze în continuare condiții necesare pentru utilizarea acestor genuri de documente.

VIITORUL BIBLIOTECII ASEM ÎN CONTEXTUL EVOLUȚIEI TEHNOLOGIILOR INFORMAȚIONALE

Ana Gudima, Biblioteca Științifică a ASEM

Based on the experience of libraries in computer network Internet and specifically on activity of the Library of Economic Studies from Moldova, the paper explores the challenges encountered by the library world on the way of integration into the world informational space.

Statutul social al bibliotecii este determinat de cerințele societății pe care o servește. La anumite etape de dezvoltare istorică instituția bibliotecară a avut misiunea de a organiza accesul la informație a diverselor categorii de utilizatori. În prezent, biblioteca are aceleași scopuri fundamentale legate de satisfacerea necesităților informaționale, însă este necesară o adaptare mai activă la noul context informațional.

Proгноzele specialiștilor privind viitorul bibliotecii sunt diverse și contradictorii de la unele pesimiste, că biblioteca va fi substituită de colecții de documente electronice care funcționează în rețea, până la unele optimiste, care declară că biblioteca se va transforma într-un canal de bază a comunicațiilor documentare și științifice. Toți cei care își propun să descrie evenimente ale viitorului tehnologic trebuie să fie deosebit de atenți, pentru că odată cu trecerea timpului, unele idei s-au dovedit a fi incorecte.

Integrarea bibliotecilor în spațiul informațional global deja se produce. Grație acestui proces, majoritatea bibliotecilor din Republica Moldova au acces la rețeaua Internet, utilizează resurse software pentru crearea propriilor baze de date, asigură acces la resursele informaționale existente și propune o gamă largă de servicii noi pentru utilizator.

Gradul de implicare a bibliotecilor în constituirea societății informaționale este determinat de potențialul tehnologic și adaptarea ei la ultimele schimbări în tehnologia informației. Complexitatea și calitatea resurselor informaționale depinde de integrarea lor în oferta informațională a bibliotecii și orientarea ei către nevoile utilizatorilor.

Dezvoltarea în această direcție presupune atât organizarea unei rețele unice între biblioteci, cât și compatibilitatea, sau cel puțin interacțiunea tehnologiilor utilizate. Crearea și utilizarea resurselor informaționale, cum ar fi de exemplu, biblioteca electronică, cu o ideologie unică de structură și acces, va permite bibliotecilor să rezolve atât problema servirii utilizatorilor interni și externi, cât și schimbul de informații la nivel internațional.

Totodată în aceste condiții este tot mai evidentă contradicția între volumul imens de informații în format electronic și lipsa metodelor și mijloacelor care permit structurarea masivelor informaționale și orientarea în cadrul lor. Această contradicție este condiționată de faptul că multiplele proiecte de creare a bibliotecilor electronice sunt în strictă legătură cu evoluția mijloacelor de comunicație și tehnologiilor de acces. În același timp, menționăm că cultura consumului informațional nu s-a schimbat radical și actualmente se formează paralel cu conștientizarea nevoilor de cunoaștere și a oportunităților oferite de mediul informațional ca intermediar al procesului comunicațional.

Unul din obiectivele prioritare în constituirea bibliotecilor electronice trebuie să fie elaborarea documentelor normative, ce țin de reglementarea relațiilor cu autorii, asigurarea accesului, componența și structura asigurării lingvistice.

Direcțiile prioritare în cercetarea problemelor ce țin de bibliotecile electronice sunt următoarele: studierea esenței, specificului, locului și rolului lor în sistemul comunicațiilor informaționale. Aceste fenomene activ se studiază în cadrul Academiei de Studii Economice din Moldova.

Realizarea strategiei de dezvoltare a Bibliotecii Științifice a ASEM privind direcțiile de implementare a tehnologiilor noi a integrat instituția noastră în rețeaua națională de informare și documentare. În anul 2004, Biblioteca ASEM cu rolul ei de furnizor și mediator de informații a avut contribuții esențiale la dezvoltarea accesului la informație. Prin deschiderea Centrului Multimedia s-a încercat să se constituie un mediu favorabil pentru susținerea bibliotecii electronice. În legătură cu acest fapt se schimbă esențial rolul și funcțiile Bibliotecii ASEM – ca una din principalele structuri de păstrare și difuzare a informațiilor economice.

Este recunoscut deja faptul că accesul la informație în biblioteca universitară este asigurat prin crearea bibliotecilor electronice sau digitale (digital libraries), nu atât prin disponibilitatea unei colecții electronice de documente, cât printr-un sistem ce realizează un mod unic de păstrare și abordare a informației.

Necesitatea creării bibliotecii electronice în educație constituie o maximă prioritate, oferind noi soluții învățământului. Prin implementarea serviciilor multimedia, activitățile bazate pe tehnologii informaționale furnizate de Biblioteca ASEM vor ajuta studenții să-și dezvolte o atitudine pozitivă față de educație și informare.

Prima etapă de creare a bibliotecii electronice în cadrul ASEM se realizează prin identificarea, selectarea și organizarea resurselor informaționale pe suport electronic. În acest context, una din sarcinile bibliotecarului este de a pune în ordine informația electronică existentă, proiectând și creând servicii de bibliotecă de bună calitate accesibile de la distanță.

În rezultatul acestei etape a fost posibilă constituirea unui mediu favorabil pentru susținerea procesului de instruire. A doua etapă este legată de elaborarea sistemului de acces printr-o interfață prietenoasă și organizarea unui nivel de securitate adecvat cerințelor drepturilor de autor și drepturilor conexe. Perspectivile dezvoltării bibliotecii electronice a ASEM include integrarea în circuitul informațional a e-cărților și a altor e-resurse. Acest gen de servicii va avea un impact semnificativ asupra activității de servire în Biblioteca ASEM. Accesul la informație rămâne scopul fundamental al bibliotecilor moderne și acest fapt va fundamenta strategiile noastre de dezvoltare. Creșterea surselor digitale și dezvoltarea tehnologiei informaționale va permite ca biblioteca să devină segmentul cel mai important în sistemul de informare universitară și va asigura calitatea procesului de instruire.

Bibliografie:

1. Biblioteca ASEM. Raport de activitate 2005.-Chișinău: ASEM, 2006.- 63 p.
2. Journal of Digital Information <http://journals.ecs.soton.ac.uk/jodi/>
3. www.unibuc.ro

REPERE FRANCOFONE ÎN PROCESUL DE INFORMARE A UTILIZATORULUI MEDICAL

Ludmila Lipcanu

L'article fait une présentation de la bibliothèque de l'Université „François Rabelais” de Tours, France, visitée dans le cadre du projet de coopération CIDMEF (Conférence Internationale des Doyens des Facultés de Médecine d'Expression Française). On offre une information sur CIDMEF, ses buts, ses options et ses réalisations. On donne la description du catalogue SUDOC (Système Universitaire de Documentation) et ses possibilités et opportunités. Le Séminaire CIDMEF nous a orientés vers les ressources électroniques françaises, qui pourraient être d'une utilité réelle pour la recherche scientifique médicale. Et premièrement, dans le cadre de la collaboration Cochrane, on a insisté sur les essais cliniques et sur les revues systématiques. On a étudié l'Évidence basée médecine (EBM) autrement, médecine basée sur des épreuves. On a attaché les adresses utiles pour la recherche médicale.

Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”, în cadrul unui proiect de colaborare, este parte a CIDMEF (Conferința Internațională a Decanilor Facultăților de Medicină de Expresie Franceză), ceea ce presupune și instruirea continuă a bibliotecarilor din domeniu. În acest context, în perioada 27 martie – 31 martie am vizitat Facultatea de medicină din Tours, Franța în cadrul unui seminar CIDMEF (Conferința Internațională a Decanilor Facultăților de Medicină de Expresie Franceză).

Universitatea „François Rabelais” din Tours a fost fondată în sec. XIII de Bretonneau. Aici își fac studiile 23000 de studenți, dintre care 3000 la facultatea de medicină. Secțiunea Medicină a bibliotecii universitare are ca misiune să achiziționeze, să gereze și să comunice documentele specializate în domeniul medical, necesare studenților, profesorilor și cercetătorilor universitari și de a forma cititorii spre utilizarea resurselor documentare, acordând acces la informația științifică. Suprafața - 480 m², 161 locuri, 54 de ore de deschidere pe săptămână, 12 posturi de activitate informativă, circa 27000 cărți, dintre care 16000 sunt cu acces liber, 10000 teze și memorii, 487 colecții de periodice, dintre care 200 abonamente în curs, 120 CD-romuri, 3500 reviste acces on-line.

Biblioteca pune la dispoziția cititorilor 8 posturi informaționale, destinate consultării în vederea documentării electronice (Internet, CD-romuri, baze de date, reviste on-line). Catalogul bibliotecii este comun pentru toate secțiile bibliotecii universitare (Drept, Litere, Medicină și Științe Farmaceutice). Catalogul poate fi consultat la distanță. De la posturile sălilor de informare se consultă cataloagele altor biblioteci, bazele de date medicale sau științifice (Medline, Pascal, Psihinfo ș.a.), periodice cu text integral (circa 3500 titluri accesibile de la posturile conectate la rețeaua universității), documente plasate pe Internet (enciclopedii, cursuri of line.) Dacă studentul sau cercetătorul dispune de un calculator portabil, de o adresă electronică la universitate, grație bornelor WIFI, poate să acceseze rețeaua Internet fără cablu din orice punct al universității. Cartelele magnetice pot fi cumpărate sau reîncărcate pe loc la distribuitor.

Rețeaua Sudoc (Sistemul universitar de documentare) cuprinde 2912 biblioteci. Catalogul colectiv Sudoc se bazează pe o rețea structurată de biblioteci producătoare de date, ceea ce se preconizează să se realizeze și în Republica Moldova în viitorul apropiat. Sistemul a fost desfășurat în 113 așezăminte de documentare, participând deja la o rețea de producere sau dependent de subdirecția bibliotecilor și de documentare la Ministerul Educației Naționale (servicii comune de documentare ale universităților, servicii interașezăminte de cooperare documentară sau biblioteci ale așezămintelor mari). Aceste așezăminte au fost formate și echipate cu logistice WinIBW, care permit funcționarea catalogului partajat și împrumutul interbibliotecar în cadrul Sudoc-ului. Din 2003 alte așezăminte de învățământ superior și de cercetare aderă și ei la rețea. Aceste așezăminte semnalează toate documentele lor în baza de date. Ele participă în măsură egală la rețeaua de împrumut interbibliotecar, furnizând sau împrumutând documente așezămintelor partenere. Catalogul Sudoc este înainte de toate un catalog colectiv al bibliotecilor și centrelor de documentare ale învățământului superior și de cercetare, a cărui consultare se efectuează sub tutela unui navigator (Internet Explorer sau Netscape). El propune referințele tuturor tipurilor de documente (cărți, teze, reviste dar și resurse electronice, documente audiovizuale, microfilme, hărți, partituri, manuscrise și cărți rare), pe orice suport. Catalogul Sudoc numără circa 5,4 milioane de descrieri.

Soft-ul WinIBW permite diferite formate de afișaj al notițelor: intitulat, ISBD, UNIMARC. Statisticile sunt consultabile, pentru bibliotecile membre ale rețelei Sudoc, grație unei aplicații WEB, Webstats. Sudoc-ul facilitează accesul la informația bibliografică, difuzează informația științifică și tehnică, este un catalog colectiv, un repertoriu al centrelor de resurse, o sursă de acces la documente, un portal documentar, un instrument de catalogare partajată. Există Agenția Bibliografică de Învățământ Superior (ABIS), care este un așezământ public cu caracter administrativ, care a conceput și a pus în aplicare Sudoc-ul. Site-ul Sudoc-ului este accesibil prin www.sudoc.abes.fr.

Acest catalog este foarte consultat: 650824 cercetări lunare reușite prin index pe catalogul public. Pentru utilizatorii profesionali ai Sistemului universitar de documentare, accesul la baze se face prin softul WinIBW. Acesta permite operațiunile necesare pentru căutare în bază, pentru producere în catalog și pentru împrumutul interbibliotecar. Sistemul universitar de documentare este un catalog, dar și un instrument de catalogare partajată pentru bibliotecile participante la rețea. Procesul de catalogare conține trei forme diferite. Catalogatorii pot:

- fie să adauge localizarea unei descrieri deja prezente în bază, inserând date de exemplare;

- fie să derive o descriere din catalogul Sudoc sau s-o recupereze din rezervoarele externe citate mai jos;
- fie să creeze notițe în format UNIMARC, format de catalogare din Sudoc.

Obiectivul constă în reducerea creării unei părți de descrieri până la 15% maximum a lucrului de catalogare. Pentru a facilita sarcina de catalogare, profesioniștii bibliotecilor au acces la descrierile bibliografice localizate, prezente în bază, dar și într-un rezervor de descrieri nelocalizate actualizate la fiecare 15 zile: notițe bibliografice din Bibliografia Franței; notițe de autoritate (autori/titluri ale BNF, autorități subiecte Rameau, thesaurus medical).

Baza de date PubMed este o bază de date gratuită, conținând mai mult de 15000000 de referințe bibliografice, fiind reflectate 4200 reviste medicale, din 1961 până în 2006. Baza este produsă de Biblioteca Națională Medicală a SUA și acoperă toate domeniile biomedicale și odontologia. Conține și referințe premedline, care sunt furnizate de editor, dar care nu sunt indexate. 75% din referințe conțin rezumate, 85 % din referințe sunt în limba engleză. Punerea la zi se efectuează zilnic. Serviciile PubMed sunt: MeSH browser, Journals browser, Single citation matcher, Clinical Queries, LinkOut, My NCBI. Se efectuează căutări simple și avansate. Ideal ar fi să cunoaștem termenul MeSH (Medical subject Headings) sau cuvinte cheie. Pentru aceasta facem o primă cercetare, selecționăm o referință care ni se pare pertinentă, clicăm Citation, referința se afișează cu un rezumat și **MeSH**. Alegem termenul **MeSh**, le aducem în fereastra căutare și recepționăm rezultatul cercetării. Pentru a avea textul integral (full-text) clicăm în meniu **summary**, cuvântul **linkout**, referințele se afișează în format special cu numele furnizorilor revistelor electronice:

Ex.: Elsevier Science [Full Text](#)
 EBSCO [Full Text](#)

Dacă biblioteca este abonată la **EBSCO**, de fiecare dată când găsim **EBSCO**, clicăm pe **Full Text**. Se afișează articolul integral. În formatul **summary**, rezultatele se afișează cu **Related articles**, **Links**, ceea ce ne dă posibilitatea de a găsi articolele care răspund la aceeași întrebare.

Instrumentele de căutare, pe care le putem utiliza în cercetarea PubMed:

- Troncatura; Ex.: nutri --- nutrition----nutritional;
- Opreatori logici, pentru a combina termeni sau etape de căutare AND, OR, NOT;
- Căutare avansată, în care ne putem servi de limits, History, Index/Preview;
- Clipboard (paner, care reprezintă un rezervor temporar, care păstrează rezultatele căutărilor timp de 8 ore).

Seminarul a continuat cu o prezentare CIDMEF. Fondată în 1981, cuprinde astăzi 40 de țări în cadrul a 5 mari asamblai, Africa de Sud din Sahara și Madagascar, Canada, Quebec, Europa în jurul Franței cu Belgia și Elveția francofonă, țările Asiei de Sud-Est cu Vietnam, Laos și Cambodgia, mai recent și China, Libanul și unele țări din Europa de Est, dintre care în mod particular România, mai recent și Republica Moldova.

CIDMEF-ul se reunește în assemblee plenară în principiu în fiecare an. Această rețea fondată pe stimă și prietenie a reușit să se manifeste într-o veritabilă francofonie medicală, în unul din soclurile cele mai solide ale francofoniei.

CIDMEF conduce, din 1981, o cooperare medicală universitară concepută din acțiuni concrete, de teren, într-un spirit de serviciu, de multilateralitate și de libertate. Pentru aceasta ea s-a înconjurat de trei Consilii (un Consiliu Științific, un Consiliu Pedagogic și un Consiliu de evaluare) și de o echipă performantă de Însărcinați direct cu Misiunea. Numără 80 de membri. Prezident : M. André Gouazé, Decan al facultății de Medicină din Tours, Franța.

Principalele obiective și misiuni:

- a ameliora formarea medicală;
- a promulga cercetarea medicală;
- a fortifica cooperarea medicală interuniversitară în așezămintele medicale;
- a facilita exploatarea resurselor oferite de agențiile bi și multilaterale de cooperare tehnică fără nici o exclusivitate;
- a ajuta profesorii izolați să-și difuzeze activitățile lor de cercetare: redactare și publicare medicală. Cidmef Sciences este un site internet : <http://www.sante.univ-nantes.fr/med/cidmef/>.

Seminarul CIDMEF ne-a orientat spre resursele electronice franceze, care ar putea fi de un real folos pentru cercetarea științifică medicală. În primul rând, în cadrul colaborării Cochrane s-a insistat asupra eseurilor clinice și revistele sistematice. S-a discutat despre Evidența bazată medicină (EBM) cu alte cuvinte, medicina bazată pe dovezi, care presupune:

- persistența modelelor bazate pe modele teoretice;
- rolul mereu important al opiniei „experților”;
- lipsa relativă a dovezilor de nivel înalt;
- dificultăți de a obține dovezi constant actualizate (reviste sistematice).

Intervenția EBM cere:

- formularea unei întrebări clare într-o problemă dată (îngrijirea unui pacient);
- selectarea din literatura biomedicală a articolelor clinice esențiale (eseuri clinice, reviste sistematice);
- evaluarea de o manieră critică a dovezilor de validitate și de utilitate a intervenției medicale / și de îngrijiri adecvate;

- aplicarea rezultatelor în activitatea clinică;
- evaluarea propriilor performanțe.

Eseul clinic este un protocol experimental precedând orice validare a unui nou procedeu terapeutic sau a unui nou tratament. Scop: a demonstra eficacitatea sau superioritatea unui nou tratament în raport cu tratamentele existente.

Eseul clinic randomizat (la întâmplare): atribuirea hazardată (prin tragerea la sorți) a unui tratament sau a unei perioade de tratament pentru un pacient într-un eseu clinic. Scop: a garanta repartizarea echilibrată, între grupurile de pacienți, a variabilelor susceptibile de interferare cu măsura sau analiza rezultatelor eseuului.

Randomizarea permite constituirea grupurilor „omogene de pacienți”, adică cei care la includerea lor într-un studiu comparativ, nu sânt atât de semnificativ diferiți unii de alții pentru un anumit număr de caracteristici esențiale de precizat.

Am învățat cum să organizăm instruirea continuă a medicilor pentru ca ei în munca lor de cercetare să utilizeze revistele sistematice. Revista sistematică este un mijloc științific de a revizui literatura și este cea mai bună modalitate de a face o dare de seamă asupra literaturii la un subiect dat, este un instrument științific prețios pentru cercetătorii clinici pentru a planifica un proiect de cercetare, pentru a rezuma datele cu referire la acest proiect de cercetare. Justificarea unei reviste sistematice:

- exhaustivă: toate publicațiile la un subiect dat
- operațională: metodă clară, care permite altor cercetători să reînceapă analiza
- reproductibilă: alți cercetători ar putea reîncepe analiza și obține același rezultat
- informație interesantă pentru a răspunde obiectiv la întrebare: ce ne prezintă lista literaturii într-un subiect dat.

Realizarea unei reviste sistematice și a unei metaanalize constă în: elaborarea unui protocol, justificarea problematicii, definirea întrebării, definirea criteriilor de selectare a studiilor, cercetarea studiilor, selectarea studiilor, extragerea datelor, tratarea calificativă a datelor (revistă sistematică), tratarea cantitativă a datelor (metaanaliză), redactarea raportului. Va urma cercetarea studiilor, care este un proces sistematic și exhaustiv (elaborarea strategiei de cercetare, cercetare documentară), strategie de cercetare (reproductibilă), determinarea ansamblului de mijloace, care vor fi utilizate pentru a cerceta studiile, interogarea fină și eficace a surselor documentare (cuvinte cheie (Index medicus), cuvânt sau expresie liberă). Cercetarea documentară se realizează pe baza de baze de date bibliografice informatizate, registre de eseuri clinice, bibliografii ale articolelor științifice, căutări manuale (culegeri de rezumate și site-uri Web ale congreselor, reviste științifice) ș. a. Această cercetare cere o rigoare intensă și implicarea unui specialist informatician, documentarea procesului de cercetare (descrierea clară și detaliată a strategiei de cercetare, salvarea rezultatelor cercetării documentare), utilizarea unui logistic de gestiune a referințelor.

Mediateca centrală CIDMEF se află la Bordeaux. Catalogul și Indexul Site-urilor Medicale Francophone (CISMEF) www.chu-rouen.fr/cismef și cu lista de difuziune destinată bibliotecarilor: Bibliosanté www.chu-rouen.fr/documed/biosante.html.

Biblioteca USMF a reușit să reînnoiască înregistrarea la revistele electronice Masson pentru a primi acces liber la circa 100 reviste medicale franceze full-text.

Colaborarea cu CIDMEF va continua și biblioteca USMF se va antrena în procesul de instruire continuă a medicilor întru prosperarea procesului educațional medical din Republica Moldova.

Bibliografie:

1. www.biblio-csm.usj.edu.lb
2. www.biblio-csm.usj.edu.lb/pres/web.htm
3. www.chu-rouen.fr/documed/biosante.html
4. www.cidmef.u-bordeaux2.fr
5. www.cochrane.org

REFLECTAREA DOCUMENTELOR DE PROFIL AGRAR ÎN BAZA DE DATE AGRIS:

ASPECTE TEHNOLOGICE

Ecaterina Madan, Viorica Lupu
Biblioteca Științifică Agricolă a Universității Agrare de Stat din Moldova

Abstract. This paper presents some technological aspects of document processing in the AGRIS National Center of Moldova. Particular attention is given to subject indexing.

În contextul revitalizării sectorului agrar, care constituie o verigă importantă în dezvoltarea economică a țării, se cere o asigurare informațională complexă, operativă și cu o plenitudine și precizie adecvată a tuturor utilizatorilor de informație agrară. Numai un management eficient al agriculturii, determinat în mod direct de o informare la un nivel înalt, va contribui la diminuarea sărăciei, ridicarea nivelului de alimentație, acordarea de noi valențe produselor în funcție de cererea consumatorilor, îmbunătățirea productivității în agricultură și nivelului de trai al populației.

Totodată, pentru a atinge aceste obiective este necesară utilizarea experienței țărilor de peste hotare cu un nivel avansat al agriculturii.

În aceste condiții, bibliotecile de profil trebuie să răspundă în mod adecvat situației prin diversificarea și extinderea serviciilor și deschiderea accesului la spațiul informațional agrar global.

Biblioteca Științifică Agricolă a Universității Agrare de Stat din Moldova (BRȘA) ca centru național de informare de profil agrar și coordonare a resurselor informaționale de ramură din republică își orientează activitatea cu prioritate spre asigurarea informațională a domeniului agrar, organizarea accesului nemijlocit la resursele naționale și internaționale din domeniul agriculturii.

În scopul asigurării accesului la informația agrară globală BRȘA colaborează cu un șir de organizații internaționale: Organizația Națiunilor Unite pentru Agricultură și Alimentație (FAO), Rețeaua Internațională de Biblioteci Agricole AGLINET, Centrul Mondial de Informare în domeniul Agriculturii WAICENT, Organizația Internațională a Specialiștilor în domeniul Informației Agrare (IAALD). În anul 2004, în rezultatul colaborării cu FAO, BRȘA devine Centru Național AGRIS-Moldova.

Sistemul Internațional de Informare în domeniul Tehnologiilor și Științelor Agrare (AGRIS) a fost inițiat de către FAO în 1974 cu scopul de a facilita schimbul de informații și a identifica literatura mondială agrară. AGRIS este un sistem bazat pe principii de cooperare, în care fiecare țară participantă integrează informația bibliografică cu privire la publicațiile de profil agrar editate pe teritoriul său și primește, în schimb, informația oferită de celelalte țări membre. La crearea bazei de date AGRIS participă centre naționale din peste 100 de țări. Ea este actualizată în permanență. La momentul actual conține mai mult de 2,3 mln de înregistrări.

Devenind centru național AGRIS în Moldova, BRȘA este responsabilă de colectarea documentelor, prelucrarea, introducerea lor în baza de date locală AGRIS și transmiterea înregistrărilor bibliografice la FAO pentru a fi integrate în baza de date centrală.

Publicațiile sînt colectate de la Instituțiile de Cercetări Științifice, UASM, Academia de Științe a RM și de la bibliotecile de profil. Fluxul documentar este analizat și supus unei selecții riguroase. Un criteriu de bază îl constituie valoarea științifică, care impune reflectarea în baza de date AGRIS doar a documentelor relevante, ce vor prezenta interes nu doar pentru comunitatea națională, ci și internațională. Sînt selectate monografiile, tratate științifice, teze de doctor, teze ale conferințelor, brevete de invenții etc. Publicațiile cu un conținut nesubstanțial sau lipsit de originalitate nu se includ.

Introducerea datelor este realizată în baza standardelor și formatelor (bazate pe tehnologiile Web) proprii sistemului AGRIS.

Catalogarea în WebAGRIS nu prezintă deosebiri esențiale față de alte sisteme de informare. Elementele bibliografice sînt selectate din document și aranjate în conformitate cu regulile speciale AGRIS în scopul creării unei înregistrări standardizate.

Dat fiind faptul, că AGRIS este destinat unui public internațional, descrierea bibliografică include o serie de elemente, care au menirea să faciliteze comunicarea între autori și identificarea documentelor de către utilizatorii săi (foarte variați din punct de vedere teritorial). Printre ele merită a fi menționate următoarele: traducerea titlului documentului în limba engleză, adresa autorului sau a instituției responsabile de publicarea documentului, adresa bibliotecii în care este disponibil documentul, ceea ce facilitează realizarea împrumutului interbibliotecar internațional AGLINET. AGLINET este o Rețea Internațională de Biblioteci Agricole, din care fac parte peste 55 de biblioteci agricole și centre de informare, ce colaborează în vederea schimbului gratuit de documente. BRȘA a devenit membră a acestei rețele în a. 2000. Pînă în prezent am întreținut relații de împrumut interbibliotecar cu biblioteci agricole din Rusia, SUA, Marea Britanie, Canada, Belgia, Franța, Belarus și Țările Baltice.

Un accent deosebit se pune pe procesul indexării, care are un impact direct asupra eficienței regăsirii informației. La indexarea documentelor ne străduim să selectăm și să formulăm acele concepte care să exprime cel mai exact intențiile autorului și care vor fi cele mai eficiente la regăsirea informațiilor, realizînd astfel o indexare cu o specificitate și exhaustivitate adecvată.

În scopul obținerii exhaustivității necesare în indexare, se propune o schemă logică pentru identificarea și selectarea conceptelor, care caracterizează conținutul documentului. Această schemă reflectă diverse aspecte sau puncte de vedere grupate în câteva categorii. Conform ei, indexatorul trebuie să răspundă la o serie de întrebări, folosind următoarea succesiune:

1. Prima categorie, numită convențional **Obiecte** este cea mai numeroasă și cuprinde: categorii de persoane, animale, plante, produse, echipamente, materii și substanțe, organizații, întreprinderi, fenomene, etc. "Este documentul în legătură cu vre-unul din aceste "Obiecte?"
2. **Activități**. "Se pot identifica în document acțiuni, operații sau procese?"

3. **Agenți.** “Se pot identifica agenți sau condiții care influențează asupra “Obiectelor” și “Activităților”, sau sînt descrise tehnici și metode speciale utilizate în realizarea acțiunilor?”.

4. **Rezultate.** “Sînt prezentate rezultate ale activității realizate?”.

5. **Loc de desfășurare.** Dacă documentul descrie factorii de mai sus în contextul unui loc (țară, regiune, zonă, etc.) sau mediu concret.

Utilizarea acestei scheme ne ajută să selectăm toate conceptele necesare pentru regăsirea ulterioară a documentului, adică să fim exhaustivi.

Indexarea documentelor se realizează în baza a două limbaje: AGRIS/CARIS Categorization Scheme și AGROVOC.

AGRIS/CARIS Categorization Scheme este un limbaj simbolic, o schemă de clasificare, conform căreia domeniul agriculturii este divizat în clase și subclase, numite categorii. Fiecărei categorii îi corespunde un simbol (de ex.: A01-agricultură, aspecte generale; L73-bolile animalelor). Această schemă este simplă și ușor de utilizat.

Cel de-al doilea limbaj - AGROVOC este un tezaur multilingv, constituit din peste 28 000 de descriptori și peste 10000 de non-descriptori. Este disponibil în nouă limbi: cele 5 limbi oficiale ale FAO (engleză, franceză, spaniolă, chineză și arabă), cehă, portugheză, japoneză și tailandeză, ceea ce contribuie la înlăturarea barierelor lingvistice și facilitează colaborarea între membri.

La traducerea conceptelor în limbajul AGROVOC ținem cont de faptul, că indexarea ce o realizăm noi trebuie să fie în concordanță cu cea realizată de către celelalte Centre Naționale AGRIS. Nu este suficient să înțelegem corect documentul și să extragem din el toți termenii semnificativi. Nu mai puțin important este să nu comitem greșeli la alegerea termenilor din tezaur, atunci cînd creăm modelul de regăsire al documentului. Pentru atribuirea unor termeni adecvați, o condiție necesară este să cunoaștem foarte bine logica tezaurului, structura lui. Astfel, ori de cîte ori atribuim un descriptor, analizăm cu atenție blocul de termeni ce îl însoțesc și relația acestui descriptor cu alți descriptori și non-descriptori. Blocul de termeni ne dezvăluie un tablou complet al semnificației descriptorului în contextul limbajului AGROVOC.

AGROVOC este un instrument dinamic de lucru, fiind actualizat periodic. A fost inițiat un grup de dezbateri on-line pe marginea acestui tezaur. Orice reprezentant al centrelor naționale AGRIS poate să propună noi termeni pentru a fi incluși, atît în calitate de descriptori cît și ca sinonime. BRȘA a aderat la acest grup și colaborarea în cadrul lui ne este foarte utilă pentru elaborarea propriului limbaj de indexare în limba română.

Ultimul pas în completarea unei machete WebAGRIS este alcătuirea rezumatului. Rezumatul trebuie să fie non-critic și să reprezinte un sumar informativ a celor mai semnificative idei și concluzii ale documentului și să ofere posibilitate cititorilor să decidă dacă are rost sau nu citirea integrală a documentului.

Baza de date Agris este pentru utilizatorii BRȘA sursa principală de informație referitoare la literatura agricolă de peste hotare, dar trebuie să menționăm, că regăsirea informațiilor în ea nu este un proces ușor pentru ei, cei mai mulți , apelînd la ajutorul bibliotecarilor. Nu numai bariera lingvistică este un impediment, dar și faptul că, de cele mai multe ori utilizatorii realizează căutări simple, ceea ce nu este eficient. Utilizatorii posedă abilități de divizare a subiectelor în termeni separați, dar la formulare utilizează cuvinte din limbajul natural, ceea ce influențează negativ performanțele de regăsire. Este ignorat de către ei faptul, că pentru a efectua căutări reușite, un factor important este ca cererea de informare să fie formulată în termeni, ce aparțin limbajului de indexare propriu sistemului. Bineînțeles, ei nu cunosc specificul unui limbaj de indexare, care este constituit dintr-un vocabular normalizat și prezintă deosebiri față de limbajul utilizat de autori în documente. Deaceia, în cadrul lecțiilor de cultură informațională, sînt neapărat elucidate toate aspectele, ce țin de structura, relațiile paradigmatic stabilite între termenii tezaurului, tehnologia de utilizare a acestora la regăsirea informației, sînt prezentate numeroase exemple de formulare a celor mai diverse subiecte în baza de date AGRIS.

În încheiere menționăm, că deschiderea Centrului Național AGRIS-Moldova, are un impact semnificativ în activitatea BRȘA, oferindu-i noi oportunități: posibilitatea de a elabora o bază de date națională de profil agrar în spațiul informațional global și de a promova realizările științei și practicii agrare din Republica Moldova la nivel internațional.

Bibliografie:

1. Bartol, Tomaz. Present State and Possible Future Roles of AGRIS in the European Library Community // Quarterly Bulletin of IAALD, 1997, Vol. 42, № 3-46 și 213-218.
2. The AGRIS Application Profile for the International Information System on Agricultural Sciences and Technology Guidelines on Best Practices for Information Object Description. FAO, 2005 // <http://www.fao.org/agris>.

RETROCONVERSIA ȘI BARCODAREA DOCUMENTELOR: PREMISELE APLICĂRII MODULULUI DE CIRCULAȚIE

Dora Caduc, Elena Stratan,
Biblioteca Științifică a Universității de Stat din Bălți „Alec Russo”

Conversion from classic format in electronic format is a necessity imposed by global tendency of library automation. Achieving retroconversion in Scientific Library results in studying the experience of many libraries from our country and from abroad, analysing different methods of retroconversion of electronic catalogue card: recataloguing, introduction information from catalogue card in the computer, corporative retroconversion, scanning of catalogue cards with subsequent processing. Conversion data books from classic catalogues in electronic catalogue of Scientific Library (on-line displayed in 2005, <http://libruniv.usb.md:700>) was on the base at the retroconversion program in Scientific Library. This program was a necessity in condition in which Scientific Library has already worked in OPAC-electronic catalogue.

Conversia din formatul clasic în formatul electronic este o necesitate impusă de tendințele globale ale informatizării bibliotecilor. Realizarea conversiei, punerea la dispoziția clienților colecția de documente în format electronic și online este o prioritate elocventă pentru fiecare bibliotecă.

Retroconversie: definiție, concept

- ✖ Conversie de date vechi;
- ✖ Introducerea în sistemul informatizat a unor date existente în sistem înainte de informatizarea sa (*M. Regneală, Dicționar explicativ de biblioteconomie și știința informării*);
- ✖ Retroconversia, adică conversia datelor cărților din cataloagele clasice ale bibliotecii, cataloage cu fișe tipărite și trecerea acestora în format electronic, înseamnă de fapt înlocuirea catalogului de cărți cu fișe tipărite dintr-o bibliotecă în catalog electronic (*Vali Constantinescu, Proiect Retroconversia în Biblioteca Națională a României*).

Pentru realizarea Retroconversiei în Biblioteca Științifică s-a studiat experiența mai multor biblioteci din țară și de peste hotare analizând avantajele și limitele metodelor existente privind efectuarea retroconversiei fișelor în format electronic:

- ✖ Recatalogarea
- ✖ Introducerea informației de pe fișa din catalog în calculator
- ✖ Retroconversia corporativă
- ✖ Scanarea fișelor de catalog fără prelucrarea ulterioară
- ✖ Scanarea fișelor cu identificarea notițelor bibliografice.

În urma cercetărilor efectuate Biblioteca Științifică a decis asupra utilizării metodei *Introducerea informației de pe carte ca mai apoi să fie redactată conform fișei din catalogul general în calculator*.

Conversia datelor cărților din cataloagele clasice în Catalogul Electronic al Bibliotecii Științifice (expus online din 2005, <http://libruniv.usb.md:7000/>) a stat la baza Programului *Retroconversia în BȘU*, proiect inițiat în anul 1998, anul implementării/folosirii soft-ului de bibliotecă TinLib). Acest program a fost o necesitate absolută în condițiile în care în Biblioteca Științifică deja funcționa Catalogul Electronic OPAC.

Principalele direcții ale programului au fost stipulate în Regulamentul *Metodologia conversiei retrospective a informației în BȘU* elaborat de E. Harconița, I. Afatin, serviciile Catalogare/Clasificare, Automatizare și aprobat de directorul Bibliotecii. În acest document au fost prevăzute etapele și criteriile de selectare a literaturii pentru procesul de retroconversie.

Obiectivele principale:

- ☞ Extinderea bazei de date în Catalogul Electronic în vederea realizării modulului CIRCULAȚIE a softului TinLib prin:

- ✖ Conversia retrospectivă a colecțiilor auxiliare ale sălilor de lectură (completă);
- ✖ Conversia retrospectivă a colecțiilor auxiliare ale sălilor de împrumut și a fondului Principal din Depozit – pe măsura restituirii tuturor documentelor solicitate de către cititori (fondul activ).

- ☞ Documentele de reper în realizarea retroconversiei:

Programul TinLib; Manual de CIRCULAȚIE; Catalogul de servicii; Ghidul pentru introducerea literaturii retrospective; Metodologia conversiei retrospective a informației (2000 Bălți, BȘU); Metodologia conversiei retrospective a informației privind documentele fără număr inventar (2001, Bălți, BȘU).

- ☞ Realizarea retroconversiei propriu-zise

Cum se face Retroconversia în Biblioteca Științifică? Se utilizează două etape privind introducerea notițelor bibliografice:

- ✖ Introducerea informației prin modulul CIRCULAȚIE;

- ✱ Redactarea înregistrărilor în Modulul Catalogare.

⇒ Conform primei opțiuni în Modulul *Circulație/Întreținere/Înregistrare completă unitate/Înregistrare unitate-Cărți după titlu* se introduc datele de pe foaia de titlu în câmpurile: **titlul cărții, informație despre titlu, autor, ediție, locul, data publicării, Nr. inventar, localizarea documentului**, cu atribuirea unui simbol (N) în câmpul Clasificare CZU ceea ce înseamnă necatalogat și servește drept criteriu de selectare pentru serviciul Catalogare în redactarea ulterioară în baza fișei-mată din Catalogul de serviciu. Bibliotecarul de la catalogare - redactează informația având fișa din catalogul general.

⇒ Cealaltă etapă presupune ca bibliotecarul catalogator (serviciul Catalogare) selectează cartea cu sigla N (necatalogat) și o prelucrează introducând datele referențiale complete în baza fișei-mată.

Ulterior s-a stabilit că literatura pasibilă retroconversiei este în ascensiune, deoarece catalogatorii sunt implicați cu precădere în catalogarea intrărilor noi, în fine redactarea concomitentă rămâne cu mult în urmă. Dar chiar dacă ea nu este redactată, informația există în Catalogul electronic și poate fi consultată de către cititor la tema solicitată. Dacă am fi avut un număr mai mare de bibliotecari, or bibliotecarul din serviciul Catalogare este implicat atât în procesul de catalogare cât și la clasificarea documentelor (cunoaștem din experiența altor biblioteci că aceste atribuții sunt strict delimitate).

Bibliotecarii implicați în realizarea acțiunii de Retroconversie au fost antrenați nemijlocit în multiple activități de școlarizare/instruire profesională pentru însușirea mai profundă a proceselor de catalogare/clasificare; efectuarea corectă/calitativă a procesului:

- ✱ Colaborarea cu serviciul Catalogare/Clasificare;
- ✱ Participarea la întruniri profesionale;
- ✱ Instruirea direct la locul de muncă;
- ✱ Instrucțiunea *Îndrumar pentru introducerea literaturii retrospective*.

Inițial s-a optat pentru introducerea literaturii cea mai solicitată de utilizator. Ulterior s-a hotărât extinderea ariei de introducere a informației, reflectarea literaturii potențial solicitată. Astfel notițele bibliografice au început să fie introduse și la latitudinea bibliotecarului - expert al bibliografiei de studiu pe care o propune beneficiarului (sursele selectate direct din raft).

Ce s-a făcut până acum?

Baza de date electronică a Bibliotecii (Catalogul Electronic online) timp de 15 ani de la creare oglindește mai bine de 50 % din toată colecția deținută (250 mii titluri) și poate fi accesată de la orice punct (Bibliotecă, decanat, catedră, cămin, domiciliu) fiind expusă în Internet (din octombrie 2005 -<http://libruniv.usb.md:7000/>)

La 01.07.06 Baza de date locală constituie 206 588 notițe bibliografice, după cum urmează:

- ✱ titluri cărți - 118 166
- ✱ materiale AV, CD, DVD - 1 335
- ✱ titluri seriale - 1 971
- ✱ descrieri analitice (SRB, muzicale AV) - 85 166

Așteptăm cu nerăbdare realizarea proiectului SIBIMOL, care ar ușura și ar elibera o parte din potențialul uman din bibliotecile mari pentru efectuarea retroconversiei vis-a-vis de introducerea/oglundirea patrimoniului documentar științific existent. Odată cu funcționarea SIBIMOL-ului datorită posibilității de import/export a înregistrărilor bibliografice se va economisi timpul pentru crearea înregistrărilor în baza de date; se va extinde aria de accesare a BD locale.

Concluzii: Prin efectuarea retroconversiei am urmărit extinderea informării efective a clientului universitar cu literatura existentă până în anul 1990. Paralel cu retroconversia se efectuează și barcodarea documentelor în vederea realizării Împrumutului automatizat prin modulul Circulație (programul integrat de bibliotecă TinLib).

În cadrul procesului de barcodare au fost elaborate 2 programe aplicative (unul pentru documentele curente și altul pentru cele din retroconversie).

Astfel etapele barcodării însumă:

- ☞ Barcodarea curentă
- ☞ Barcodarea Retro

În cadrul barcodării curente s-a utilizat Programul Barcode (elaborat de Centrul Automatizare) care formează etichete cu cod de bare pentru noile intrări în Bibliotecă și pentru literatura neinventariată.

La etapa de barcodare Retro s-a utilizat Programul BARCODE - RETRO care prelucrează înregistrările din retroconversie pentru atribuirea codului de bare, formează dicționarul numerelor tipărite, filtrează numerele de inventar ale noilor intrări, preîntâmpinând, astfel, eventualele erori în redactare. La barcodarea Retro s-au utilizat 2 modalități: barcodarea după cotă și barcodarea concomitentă. Conform primei variante barcodarea se perfectează după cotă și după

locul de păstrare al documentului (sala de lectură, depozit etc.) și mai apoi se aplică pe document. Astfel au fost barcodate colecțiile sălilor de lectură și colecția de Literatură Națională. Pe parcurs s-a găsit o nouă modalitate mai eficientă cum ar fi barcodarea concomitentă cu introducerea informației pe calculator având sursa în față. Prin această metodă se barcodează până în prezent publicațiile care continuă să fie introduse în Retroconversie. Până la ora actuală din colecția Bibliotecii au fost barcodate: 270 mii documente dintre care 220 mii retro și 50 mii intrări recente, 25 % din colecția totală a Bibliotecii.

Tabloul barcodării documentelor de bibliotecă se prezintă în felul următor:

Barcodate integral: sala de lectură nr.1- 14 mii exemplare; sala de lectură nr. 2 – 11 mii; sala de lectură nr. 3 – 17 mii; sala de lectură nr.4 – 7 mii; Referințe Bibliografice – 2 mii.

Barcodate parțial: sala de împrumut nr.1 - 32319 (70%); sala de împrumut nr.2 - 98090 (60 %); sala de împrumut nr.3 - 33411 (65%); sala de împrumut nr.4 - 86347 (60%).

În acest context Biblioteca deține deja experiențe privind efectuarea Împrumutului de carte în regim automatizat (Modulul Circulație, Soft-ul integrat de bibliotecă TINLIB; Operații de împrumut, descărcare, rezervare, reînnoire (sala de împrumut nr.5, colecția de 25 mii u.m., 2001-2003).

Din 2005, în cele 4 puncte de *Împrumut la domiciliu* a continuat împrumutul de carte în regim automatizat, regim ce însumează procesele de împrumut, înregistrare a documentelor returnate, prelungire (reînnoire), rezervare, atenționare pentru termene depășite etc. Serviciile care realizează acest program (Sala de Împrumut Nr. 1 - Literatură Științifică și Beletistică; Sala de Împrumut Nr. 2 - Literatură Didactică și Metodică; Sala de Împrumut Nr. 3 - Documente Muzicale; Sala de Împrumut Nr. 4 - Documente în Limbi Străine) oferă anual împrumuturi la domiciliu de circa 270 mii documente (20 la sută din împrumutul total pe Bibliotecă). Zilnic se realizează circa 1000 tranzacții de împrumut la domiciliu. Colecția sălilor respective înglobează 409 083 de documente și la 70 la sută dintre ele au aplicate deja codul de bare (numărul de identificare al documentului pentru împrumutul automatizat). Pe parcurs, documentele care sânt solicitate de utilizatori, dar nu au codul de bare, sânt redactate, aplicându-se barcodă respectivă. Locurile de lucru ale bibliotecarilor sunt dotate cu echipamentul informatic necesar deservirii electronice (PC, scanere etc.). Deocamdată, se mai mențin și procedurile manuale (semnarea fișelor cărții de către clienți la primire, fixarea de către bibliotecar a termenelor de restituire, primirea cărții), dar, după depășirea tuturor dificultăților (legate de program, TinLib, versiunea 410) aceste proceduri vor fi efectuate numai la calculator, utilizatorii având și posibilitatea să se informeze despre împrumuturile de cărți pe care le dețin la moment.

Bibliografie:

1. Biblioteca Științifică : Raport de activitate 2005. Bălți, 2006, 97 p.
2. Biblioteca universitară bălțeană la 60 de ani. Bălți, 2005, 213 p.

КОНФЛИКТ КАК ИНСТРУМЕНТ РАЗВИТИЯ: ГЕНДЕРНЫЙ ПОДХОД В ПРАКТИКЕ МЕНЕДЖМЕНТА

Наталья Сувак, Научная Библиотека МЭА

The article examines the conflict in a library collective and the ways of its solution. It's underlined the gender method of approach within the empirical library management.

Сегодня как никогда ясно, что проблема изучения конфликтов имеет право на существование. Проблемы возникновения и эффективного разрешения конфликтов, проведение переговоров и поиск согласия решают как профессиональные психологи и социологи, так и политики, педагоги, социальные работники, руководители, одним словом те, кто ежедневно и ежечасно в своей практической деятельности сталкивается с проблемами взаимодействия людей. Каждый из нас интуитивно понимает, что такое конфликт, но от этого определение его содержания не становится более легким. И сегодня мы снова задаемся вопросом: Что нам делать с конфликтом?

В основе любого конфликта лежит ситуация, включающая либо противоположные позиции сторон по определенному вопросу, либо несовпадение интересов, желаний, влечений оппонентов и т.д. Взгляды на конфликты, их природу, социальную роль различны. Одна из точек зрения рассматривает конфликт как явление нежелательное, его необходимо по возможности избегать, а если конфликт налицо, его следует немедленно разрешать. Современная точка зрения заключается в том, что даже в организациях с эффективным управлением некоторые конфликты не только возможны, но даже, в некоторой степени, желательны, так как конфликт во многих ситуациях помогает выявить разнообразие точек зрения, дает дополнительную информацию, помогает выявить большее число альтернатив и проблем. А это значит, что процесс принятия управленческих решений

будет более эффективным, кроме этого, люди получают возможность выразить свои мысли. Многое зависит от того, как конфликт управляется.

Говоря о причинах возникновения конфликтов сегодня, выделяем следующие:

- неправильная ориентация руководителей (на задачи или на человека);
- неправильное или несправедливое распределение ресурсов;
- организационные факторы (недогрузка или перегрузка в работе);
- плохо структурированные (неясные или нечетко поставленные) задачи;
- плохая коммуникация в организации;
- различные представления о ценности членов коллектива и групп;
- различия в манерах и стилях поведения руководства;
- проблемы различного уровня образования и культуры;
- «гендерные отношения»;
- возрастные проблемы (проблема «отцов» и «детей»);
- этнические и межнациональные проблемы.

Менеджер в своей деятельности обязательно должен учитывать индивидуальные особенности каждого конкретного сотрудника. На передний план вышли такие аспекты, как мотивация и развитие индивидуальности. Не является исключением и библиотека.

Библиотечный коллектив, как правило, чисто женский коллектив, а чтобы с успехом руководить женщинами, необходимо понимать ту особую ситуацию, в которой они находятся, их биологические особенности. И в данном случае важное прикладное значение имеет гендерная проблематика в работе с конфликтами.

Термин «гендер» (социальный пол, пол как продукт культуры) появился сравнительно недавно, в 1975 году [1; с.10]. В гендерной проблематике существуют такие понятия и феномены как стратификация полов, гендерная идеология, гендерные стереотипы, существующие в виде предписаний поведения для мужчин и женщин. Мужчины и женщины различаются не только физиологически, но и психологически, значит эффективность воздействия на них во многом зависит от того, какой подход менеджер выберет, насколько верно будет учитывать их "природу". Природные особенности мужчин и женщин ярко проявляются в профессиональной деятельности: у них разный индивидуальный режим деятельности, они по-разному относятся к условиям и содержанию труда, по-разному реагируют на руководящие воздействия и психологический климат в коллективе и т. п. Поэтому одни и те же производственные условия, отношение руководства, требования к содержанию, качеству и объему труда и другие факторы никогда не будут восприняты и поняты мужчинами и женщинами одинаково и никогда не приведут к одинаковым результатам их деятельности.

Женщины реагируют на все более эмоционально, и они более обидчивы, а значит конфликты в женских коллективах более психологичны. Зачастую производственная сфера используется как фон возникших психологических противоречий, и поэтому предпринятые руководителем производственные изменения далеко не всегда могут разрешить конфликт, основой которого являются психологические причины, скрытые во взаимоотношениях между сотрудницами. Как же влияет данная проблема на развитие и разрешение конфликтов в библиотечном коллективе и, в частности, отделе обслуживания. Здесь трудятся женщины разного возраста: молодые специалисты, женщины среднего и пенсионного возраста. Есть в коллективе незамужние девушки, замужние или разведенные женщины, у которых 1 – 2 детей (дошкольного, школьного возраста, либо живут отдельно от родителей). Отделы обслуживания читателей работают, как правило, в субботу и воскресенье, библиотекари работают по графику и выходные получают в течение рабочей недели. Следует отметить и тот факт, что в библиотеках Молдовы примерно 30 – 40% сотрудников не имеют специального библиотечного образования. Эта категория сотрудников достаточно неоднородна. Среди них есть люди, кто связал свою судьбу с библиотекой. Но есть и такие сотрудники, которые на библиотечной работе оказались волею обстоятельств и рассматривают работу в библиотеке как временную необходимость или неудачу в своей профессиональной деятельности и не стремятся изучить библиотечное дело. Такое отношение не может не вызвать негативной реакции у остальной части сотрудников.

Возникновение конфликтов связано и со спецификой трудовой деятельности библиотекарей. Это прежде всего общение с большим количеством пользователей, для которых характерны разный уровень интеллектуального и культурного развития, различные характеры, запросы и требования. Ежедневно библиотекарь выполняет различные по содержанию и технологии процессы и операции. Все это приводит к эмоциональному напряжению, накоплению усталости и нередко заканчивается конфликтами с коллегами по работе и с читателями.

Как должны менеджеры библиотек реагировать на конфликты и правильно их разрешать, чтобы они принесли минимальный ущерб организации и трудовому процессу?

При разрешении конфликта также существуют гендерные различия. Английские исследовательницы С. Уолш и К. Кессл в 1995 году ввели понятие «гендерный менеджмент». Они выделили следующие примеры такого менеджмента:

1. «сверхфункционирование на работе» (женщины больше времени проводят на рабочем месте);
2. «фемининный стиль» (женщины часто используют специфические женские способы деловых переговоров);
3. «работа за сценой» (очень часто женщины работают, не требуя оплаты);
4. «материнские способности» (роль заботливой матери);
5. применение «маски» (женщины могут скрывать свою эмоциональную и личную жизнь).

Женщина – менеджер выбирает те стратегии, которые способствуют сохранению существующих взаимоотношений, а не достижению личных целей (например, компромисс, уменьшение враждебности). По мнению американских психологов С. Кросса и Л. Мэдсона это объясняется тем, что я – концепция у женщин построена на связи с другими людьми, т.е. она «взаимозависимая»[1; с.327].

Руководителю рекомендуется помнить об основных различиях мужчин и женщин, проявляющихся в их профессиональной деятельности, и учитывать их в организации производства и управления. Итак, чтобы эффективно управлять конфликтом, уметь предотвращать столкновения, снимать напряжения в женском коллективе менеджер должен в первую очередь поддерживать здоровый психологический климат в коллективе; при разработке инструкций и рекомендаций необходимо помнить, что они должны быть полными и четкими, содержать описание всех возможных вариантов действий (женщины точнее придерживаются инструкций); для женщины очень важны санитарно – гигиенические условия труда, (женщина, готовящаяся стать матерью должна бережно относиться к своему здоровью и здоровью своего будущего ребенка); учитывать повышенную эмоциональность женщины и ее настрой (здесь важно не только учитывать настроение сотрудниц, но и уметь создать его); очень важно поощрять подчиненных морально и материально; решая индивидуальные вопросы с сотрудницей, следует подумать о необходимости присутствия или отсутствия свидетелей при разговоре.

Конфликт для женщины представляет собой эмоционально переживаемые жизненные обстоятельства, и образуют в ее восприятии сложную психологическую проблему, требующую своего разрешения. Если женщина почувствует, что начальник активно стремится помочь ей реализовать другие или по-другому воспринимаемые мотивы, она будет готова работать с полной отдачей.

Знание природы конфликтов и умение их разрешать является важным аспектом деятельности современной библиотеки.

Библиография:

1. Бендас Т. В. Гендерная психология : Учебное пособие. – Санкт-Петербург: Питер, 2006.
2. Большаков А. С., Михайлов В. И. Современный менеджмент : теория и практика. – Санкт - Петербург, 2002.
3. Ванев А. Н. Конфликты в библиотеке: предупреждение и разрешение. – Санкт - Петербург, 2002.
4. Гришина Н. В. Психология конфликта. – Санкт – Петербург, 2005. – 464с., ил. – (Серия «Мастера психологии»).
1. 5.Справочник библиотекаря /Под ред. А. Н. Ванеева, В. А. Минкиной. – Санкт – Петербург, 2002.

ANALIZA DOCUMENTARĂ ȘI INDEXAREA ÎN BIBLIOTECA ȘTIINȚIFICĂ A ASEM

Tamara Nistor, Biblioteca Științifică a ASEM

The article analyzes the subject indexing. In order to reflect the content of the document and to select the right terms we use a lot of reference editions. The article examines some examples os subject headings meets in practical situations. The future of indexing consist in using of the same improved indexing instrument by all libraries of the country.

Evenimentul principal din ultimul deceniu, care au avut un impact asupra catalogării și indexării, este apariția catalogului on-line. Se impune introducerea unui alt instrument pentru regăsirea informațiilor, în afara indicilor CZU, unicul mod de definire a subiectului cărții, până atunci. Utilizarea unui sistem de cuvinte nu-l pune în dificultate pe

utilizator, dezarmat în fața codurilor CZU, care nu-i spuneau mai nimic.

Având în vedere ideea unanim acceptată a necesității unui dicționar de termeni, s-a trecut la atribuirea, pe lângă indicii de clasificare ce definesc conținutul cărții, a unor vedete de subiect. Schimbarea modului de lucru nu s-a produs brusc. A trebuit de luat o decizie în privința coordonării termenilor.

Indexarea e o operație intelectuală complexă, ce se bazează pe analiza amănunțită a conținutului documentelor și se efectuează de personal specializat, care trebuie să cunoască instrumentele de lucru și principiile indexării coordonate.

Neavând instrumente de lucru și o practică cât de cât, specialiștii din Biblioteca ASEM au considerat importantă studierea permanentă a materialelor din presa de specialitate, a materialelor Comisiei IFLA pentru catalogare și indexare de pe site-ul www.ifla.org.

De la începutul activității noastre am stabilit câteva reguli, sau principii simple:

- folosirea indexării coordonate pornind de la indicii CZU în mod inductiv. Aceasta înseamnă că fiecărui element al unui indice complex de clasificare i se acordă un termen / vedetă de subiect.

Ex.: 658.012.4 Management: manual

management

- preferința pe cât e posibil pentru singular și utilizarea formei nearticulate a substantivelor. Folosim ca instrument de lucru *Indexul alfabetic pe materii* al tabelelor CZU, listă de cuvinte controlate.

Ex.: **management și nu managementul**

La prima etapă, folosirea indexului alfabetic la alcătuirea vedetelor de subiect a fost o ieșire din situație, neavând alte instrumente de lucru, dar în activitatea de indexare există o serie de probleme nerezolvate. Vedetele de subiect sunt prea generale, crește numărul de materiale regăsite sub acești termeni, și mai grav, din punct de vedere al erorilor la regăsire, este atribuirea unui termen general în loc de unul mai specific. Un exemplu ar fi indexarea unei lucrări despre managementul bancar cu termenul „management” în loc de „management bancar”.

- opțiunea pentru postcoordonare adică pentru combinarea termenilor.

De ex.: **statistică economică** poate fi exprimat și prin coordonarea descriptorilor **statistică și economie**. În acest caz ar putea exista riscul apariției unor false coordonări în etapa de regăsire. Un document, care tratează „**statistica demografică și rolul ei în planificarea economică**” fiind indexat cu descriptorii: **statistică, demografie, economie, planificare** nu este pertinent și pentru „**statistică economică**”, asocierea între **statistică și economie** nefiind caracteristică textului și reprezentând, deci, o falsă coordonare.

Pentru a evita aceste erori, alături de termeni simpli, am introdus cel mai des expresii compuse, formate din doi și mai mulți termeni simpli. Utilizarea acestei metode reduce apariția falselor coordonări și crește precizia sistemului de regăsire, dezavantajul este creșterea numărului de termeni de indexare.

Utilizarea calificativelor:

- pentru marcarea omonimiei lexicale:

Ex.: atmosferă (înveliș gros care înconjoară pământul, aer)

atmosferă (ambianță, mediul înconjurător)

atmosferă (unitate de măsură a presiunii gazelor, proprietăți fizice)

- sau definirea domeniului în cazul utilizării aceluiași termen în mai multe domenii.

Ex.: divorț (demografie) 314.554

divorț (dreptul familiei) 347.627.2

- folosirea termenului celui mai specific.

Ex.: drept penal în loc de justiție penală

Deseori se întâmplă, că conținutul documentului se exprimă cu ajutorul unor termeni extrași din documente sau sugerați indexatorului din conținutul acestora. Analiza de conținut se realizează, deci, fără un control prealabil al termenilor. Acest lucru influențează negativ asupra performanțelor sistemului, conducând la dificultăți și erori în etapa de regăsire a informațiilor.

Conform principiilor generale din manualele de indexare se atribuie vedete de subiect doar pentru subiectele ce acoperă cel puțin 20% din lucrarea respectivă.

Pentru a oglindi conținutul documentului mai desfășurat folosim și un șir de termeni controlați din dicționarele economice, dicționarele pe ramuri.

Situații speciale care au apărut în practica indexării sunt dificultățile, pe de o parte, în constituirea vedetelor de subiect și, pe de alta, în stabilirea corespondenței între vedeta de subiect și indicii zecimali. Utilizatorul caută mai ușor cu ajutorul vedetelor de subiect decât, bazându-se pe indici CZU.

La indexarea a mai multor lucrări cu același conținut, deseori diferiți indexatori folosesc termeni diferiți (în afară de acei care corespund CZU). Procentul de regăsire a documentelor cu același conținut e mic, sunt pierderi mari de informații.

Viitorul indexării este în folosirea de către toate bibliotecile din țară a unui și aceluiași instrument de lucru bine alcătuit. Așa instrument e RAMEAU, tezaur alcătuit de către specialiștii francezi și tradus de specialiștii din

România.

Odată cu implementarea softului din cadrul Sistemului Informatizat al Bibliotecilor din Moldova (SIBIMOL), în cazul catalogării partajate, catalogarea pe subiect poate fi o problemă. Catalogarea formală este standardizată conform unor norme și reguli atât naționale, cât și internaționale. Softul este raportat la ultimele standarde FRBR. Catalogarea pe subiect, întreținerea și formarea fișierelor de autoritate generează probleme. Sunt posibile diferențe de opinii referitor la indexare.

Pentru bibliotecile enciclopedice, publice, universitare un singur punct de vedere este acceptabil: numai indexarea subiectului principal. Pentru bibliotecile specializate cu un profil anumit (ex.: economic) cerințele sunt de obicei cunoscute, indexarea cât se poate de specifică a subiectelor.

Indicația de a indexa cât se poate de specific în multe cazuri poate conduce ușor la greșeli, mai ales în cazurile în care subiectele sunt greu de definit sau în domenii în care terminologia este vagă și se schimbă rapid, indexatorul trebuie să aibă cunoștințe rezonabile despre domeniu pentru a da o scurtă caracterizare a conținutului, cercetând cu minuțiozitate documentul.

Actualmente Biblioteca ASEM dispune de o listă de vedete de subiect, parțial controlată, care poate fi utilizată în scopul efectuării investigațiilor necesare de către client.

Indiferent de direcția în care este orientată evoluția, viitorul va aduce mari transformări deosebit de interesante pentru toți cei care lucrează în serviciile „Clasificare, Catalogare”.

Bibliografie:

1. Andrian Al. C. CZU este un tezaur de descriptori. // Informarea documentară în teorie și practică. 1994, nr. 4, p. 189-218.
2. Atanasiu P. Metode și tehnici de lucru pentru sisteme de informare științifică. București: Editura Didactică și Pedagogică, 1976.
3. Lăzărescu G. Indexarea coordonată. București: ARSR. Centrul de documentare științifică, 1969.
4. Metode de indexare utilizate în activitatea de informare și documentare: material metodologic . - București, 2000.

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ИННОВАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ КАК РЕАКЦИЯ БИБЛИОТЕК НА ИЗМЕНЕНИЕ ИНФОРМАЦИОННЫХ ПОТРЕБНОСТЕЙ ПОЛЬЗОВАТЕЛЕЙ

**Лидия Митницкая, доц. др., МЭА
Елена Райлян, Научная Библиотека МЭА**

Using the Information Technologies is an important premise for a good and effective library functioning in the modern stage. This article describes the marketing innovations in the library services.

Библиотеки на современном этапе переживают масштабные изменения и мы являемся непосредственными участниками этих изменений: модернизируем и создаем новые информационно-библиотечные продукты и услуги, структурные подразделения, в традиционные библиотечные технологии привносим новые методы и формы.

Библиотеки отвечают на изменение потребностей пользователей изменением ассортимента предоставляемых услуг, которое сопровождается изменением технологии их производства, организации обслуживания, изменением всей библиотечной среды.

В последнее десятилетие библиотеки не ограничиваются пассивным наблюдением за изменением спроса, а все чаще прибегают к маркетинговым исследованиям. При этом исследуется мнение пользователей об обслуживании по широкому спектру вопросов (услуги, отказы, степень комфорта, режим работы, требования к библиотекарю и др.), а также изучается библиотечно-информационный рынок в целом. На базе этих исследований библиотеки обретают механизм постоянного положительного изменения, возможные новые услуги, связанные с современными техническими средствами и информационными технологиями.

Библиотеки предоставляют такие новые услуги, как: электронный каталог, проблемно-ориентированные базы данных (в том числе, библиографические, реферативные, полнотекстовые БД на CD-ROM), распечатки из баз данных, запись на дискеты пользователя. Выполняют копии звукозаписей, видеозаписей, предлагают услугу

сканирования документов. Оказываются информационные услуги предприятиям и организациям на основе договорных отношений. Полнотекстовые электронные документы также становятся доступны пользователям. Предоставляются сетевые услуги (Интернет), машинное время для персонального пользователя ПЭВМ, распространяются программно – информационные продукты. В рамках Интернет предлагаются электронная почта, WEB – страницы, телеконференции. В Интернет сейчас широко используются мультимедийные технологии, позволяющие организовать трехмерное пространство.

Положительной является такая тенденция в информационном обслуживании потребителей, как переход от формирования БД (базы данных) для широкого круга абонентов к организации специализированных, практически персональных баз данных или информационных систем. Такие базы данных учитывают разнообразные аспекты информационных потребностей определенного заказчика – от тематики, вида изданий, хронологии.

В поле зрения отечественных и зарубежных специалистов вопросы оптимизации обслуживания и доступа к информации с помощью **электронных каталогов (ЭК)**. Совершенствуется структура и формы каталогов, разрабатываются стратегии будущих поколений общедоступных интерактивных документов. Обслуживание электронными каталогами – одна из перспективных услуг, которые предоставляются читателям библиотек. Поэтому актуальным является изучение информационных запросов пользователей ЭК, их информационного поведения во время поиска, трудностей, с которыми они сталкиваются, пожеланий, которые высказываются относительно усовершенствования поисковых возможностей ЭК и расширения спектра услуг.

Крупнейшие библиотеки мира, такие как Британская библиотека, Библиотека Конгресса США, Национальная библиотека Франции, Национальная парламентская библиотека Японии, имея большой опыт использования и организации ЭК, постоянно занимаются его усовершенствованием. Этот вид услуг, предоставляемый пользователям, как в стенах библиотеки, так и за ее пределами, имеет тенденцию постоянного обновления, усовершенствования и внедрения новейших технологий.

Последние пять лет на страницах профессиональных изданий Молдовы, Румынии, России, Украины появилось немало статей по данной тематике. Активное изучение эффективности использования ЭК, его поисковых возможностей, с учетом опыта конкретной библиотеки, дает возможность корректировать технологические потоки, избирая наиболее приоритетные направления.

В контексте современного развития компьютеризации и телекоммуникационной связи одним из наиболее приоритетных видов сервисных услуг остается **электронная доставка документов (ЭДД)**.

Сервис с помощью ЭДД позволяет значительно сократить временные рамки получения информации пользователем. И хотя ЭДД является частью традиционной библиотечной технологии, с появлением электронных ресурсов, электронных библиотек этот вид библиотечного сервиса приобретает качественно новое значение. На современном этапе ЭДД – одна из основных составных библиотечного партнерства. Но сегодня библиотеки США в подавляющем большинстве (и их примеру следуют библиотеки развитых европейских стран) отказываются от этого сервиса, не желая связываться с претензиями многочисленных авторов и издателей.

Электронные библиотеки (ЭБ): за рубежом эта технология сегодня развивается как одна из ветвей автоматизированной библиотечной технологии. У нас зачастую электронные библиотеки начинают противопоставляться системам автоматизации. Понятие электронная библиотека абсолютизируется. ЭБ рассматривается как панацея, как единственная перспектива развития библиотечных технологий. Смешиваются понятия электронная информация, электронный ресурс, электронная библиотека.

Вместе с тем в мировой библиотечной практике происходит устойчивое упорядочение проблемы электронных библиотек, непосредственно библиотек, права собственности, Интернет – технологий и доступности информации для пользователей. Все это компоненты современной информационной инфраструктуры с одной стороны и системы ЭБ – с другой. Цивилизованный библиотечный мир однозначно воспринимает развитие электронных библиотек как одну из характерных тенденций информационного общества, как систему, облегчающую доступ пользователей к электронному ресурсу.

Хорошими современными примерами создания и эффективного использования ЭБ являются проекты ЭБ в Китае, электронные библиотеки в Израиле, Норвегии, проект Датской электронной научной библиотеки. Последний символизирует еще одну современную тенденцию развития ЭБ как переходную среду автоматизированных библиотек к единой согласованной электронной библиотечной структуре, обеспечивающей интегрированные информационные услуги.

Датский проект обобщил существующие подходы других крупных проектов ЭБ и выделил четыре основных компонента, необходимых для создания полноценной национальной ЭБ: национальную информационную инфраструктуру, библиотечную инфраструктуру, цифровые ресурсы, пользовательские средства.

Таким образом, сегодня в мире сложились несколько стратегий развития ЭБ, использующих три главных компонента: Интернет, правовое поле, современные информационные технологии организации и доступа к электронному ресурсу.

С ними соприкасается и недавно появившаяся насущная проблема поддержки и ведения электронных архивов и архивов веб-ресурсов. Это действительно совсем новая проблема, успешно развиваемая в ряде европейских библиотек, например в Королевской библиотеке Швеции. Электронному архивированию подлежат все веб – страницы всех крупнейших библиотек страны (в Швеции - 200). Это очень сложная система, ее не назовешь ЭБ, так как сложно не просто хранить поколениями веб-страницы, сложно идентифицировать одинаковые страницы одних и тех же сайтов, имеющих разные редакции. Сложно классифицировать и манипулировать этим электронным ресурсом – но скандинавы одними из первых начали серьезную проработку этих проблем. Эта проблема в ближайшее время станет актуальной и для нашей страны.

Опыт работы убеждает в необходимости введения в структуру национальных библиотек **бизнес - подразделений** или центров бизнес – информации, которые, наряду с традиционно бесплатными, предоставляли бы сервисные платные услуги, а также проводили работу с рекламными агентствами и фирмами, выполняли маркетинговые исследования рынка информационных товаров и услуг. Во многих странах существует подобная практика, например, в Библиотеке Конгресса (США), ГПНТБ (Россия) и др.

Подразделения деловой информации осуществляют информационно-библиографическое сопровождение и поддержку семинаров, совещаний, презентаций; а также предоставляют адресную аналитическую информацию по конкретным проблемам экономики, социальной защите населения и т.п. Тесное сотрудничество с предпринимателями, юристами, экономистами позволяет выполнять запросы, которые поднимают конкурентоспособность библиотеки на рынке информации.

К разряду инновационных можно отнести направления по **координации библиотечной деятельности**, ориентированные на оптимизацию общего использования информационных ресурсов и обслуживания пользователей.

Одной из основных идей, которая сейчас активно реализуется во многих странах мира, является идея новой библиотечной кооперации. Сотрудничество на международном уровне осуществляется, главным образом, в рамках программ ЮНИСИСТ, НАТИС, УБО, ЮАП. Основной целью каждой из них является организация информационных сетей, полный библиографический учет произведений печати в каждой стране и обеспечение общей доступности изданий для всех и каждого в любой части земного шара.

Опыт крупнейших библиотек мира – Национальной библиотеки Франции, Британской библиотеки, библиотечных объединений США и др. доказывает успешность реализации библиотечных проектов относительно взаимодействия.

Особенно остро проблема кооперации и координации стоит не только перед библиотеками развитых стран, но, в первую очередь, в странах с переходной экономикой.

Сейчас активно разрабатываются и внедряются программы по организации взаимного использования информационных ресурсов библиотек в странах СНГ, в том числе и в Молдове, о чем свидетельствуют публикации в профессиональных изданиях. Активно осуществляется сотрудничество на национальных, отраслевых, ведомственных уровнях, каждая сеть имеет свои особенности, проекты по реализации, задачи, но главное, что основной целью является создание виртуальной глобальной библиотеки, доступной каждому.

Новые технологии открывают перед библиотечным обслуживанием широкие горизонты, но и их использование ставит проблемы: несовместимость разнообразных технологических продуктов, их быстрая устареваемость; отсутствие у пользователей знаний, навыков, подготовки для навигации по супермагистральям, необходимость упорядочения информационных потоков в этих магистральных, в противном случае появляются затруднения в ориентации пользователя. Проблема поиска информации становится все острее с ростом объема информационного наполнения Интернет.

Информационная продукция становится все более наукоемкой и дорогой, а период ее рыночной актуальности постоянно сокращается. В этих условиях принятие всесторонне обоснованного решения о разработке и выводе на рынок нового информационного продукта становится важным моментом, требующим учета большого числа факторов.

Маркетинговые исследования являются основой, на базе которой происходит создание новых услуг. Предоставляя новые услуги, библиотекари овладевают методиками научных исследований, их деятельность приобретает более высокий интеллектуальный уровень.

Таким образом, *принципиальное отличие* обслуживания, использующего новые информационные технологии, от традиционного в том, что пользователю становятся доступными мировые ресурсы (а не одной библиотеки или некоторой сети библиотек).

Второе отличие в том, что традиционное обслуживание предполагает приход пользователя в библиотеку, а новое само приходит к пользователю (в дом, на службу и т.п.), т.е. создает не массовые или групповые, а индивидуальные условия потребления.

Третье существенное отличие в том, что, традиционное обслуживание ориентирует пользователя, главным образом, в документах, а новое – также и в текстах. Это то, о чем всегда мечтали люди – иметь под рукой в любое время любую нужную информацию.

Конечно, в ближайшие десятилетия библиотека сохранится и в электронном варианте, и в смешанном. И будут в нее обращаться не только по каналам связи, но и просто приходить полистать книги.

Библиография:

1. Библиотека как информационный центр: Новый облик. Материалы конференции./ Сост.: Н.В.Айрапетян, С.Г.Авакян.- Ереван: Гирк,1999. – 96с.
2. Кожевникова Е. С. Виртуальная библиотека к услугам пользователей университета // Научные и технические библиотеки. – 2004. - N12. – с.41-53
3. Шрайберг Я.Л., Гончаров М.В., Шлыкова О.В. Интернет – ресурсы и услуги для библиотек: Учеб. Пособие.-М., 2000.-139с.
4. Электронная библиотека РГБ. Проблемы формирования и использования. Сб.ст./ Сост. Т.В. Майстрович. – М.: Пашков дом, 2003.-152с.
5. www.tnmlib.ru/resources/

REALIZAREA PROCESULUI INOVAȚIONAL ÎN BIBLIOTECĂ: TENDINȚE SPRE O DEZVOLTARE DURABILĂ

Violeta Scorpan, Biblioteca Științifică a ASEM

The information as a resource of the long-term development is appreciated because of its content; of its possibility of enhancing reasonable used resources. These information's features are based by the material info-supports, by the technique and informational technologies. The correct following of the innovating process that includes: basic research, applying research, technical-organizational research, marketing and goods production, creates the success of a good innovation.

Permanentele transformări generate de schimbările globale accelerate din sfera socială, politică, tehnologică, politico-administrativă, economică și cea ecologică impun societății contemporane necesitatea de modelare a ei corespunzător acestora. Astfel se modifică necesitățile informaționale atât a cetățenilor în particular, cât și a întregii societăți, care trebuie satisfăcute cu maximă promptitudine.

Dezvoltarea tehnică ce a condus la progresul tehnico-științific a generat și un șir de urmări negative. Contradicțiile de nivel intern, social-economice și politice se suprapun cu încordarea critică provocată de contradicțiile omului cu natura. În astfel de condiții apare necesitatea orientării procesului inovațional de dezvoltare în direcțiile unei evoluții durabile. Aceste orientări au fost evaluate în cadrul conceptului de *dezvoltare durabilă*.

Dezvoltarea durabilă, în sens larg, se definește ca procesul ce are semnificația unui nou tip de funcționare a civilizației, bazat pe schimbările radicale a diverselor orientări istoric formate în toate domeniile (economice, sociale, ecologice, etc.) Este stabilită sarcina administrării optimale nu doar a potențialului resurselor naturale, dar și a sferei social-culturale, de care dispune societatea la o anumită etapă a dezvoltării mondiale.²⁷

Se fundamentează sarcina, în legătură cu care orice activitate întreprinsă la toate nivelele ei, de la cele individuale la cele globale, trebuie reorientată de la sporirea utilizării potențialului resurselor naturale la raționalizarea acestor utilizări. Menținerea vieții economice a civilizației este legată nu de sporirea dimensiunii activităților cu caracter material, ci de creșterea potențialului intelectual (a resurselor intelectuale).

Resursele se delimitează în cele ce pot fi reutilizate și cele ce nu pot fi reutilizate. Anume acelor resurse reutilizabile li se acordă o mare importanță în noua concepție de dezvoltare a omului. Activitatea socială este orientată la producerea acelor produse ce pot fi utilizate nelimitat sau pot fi reutilizate de foarte multe ori. Tendința de economisire multilaterală a resurselor conduce la necesitatea de a găsi acele resurse care, după natura lor, să fie inepuizabile pentru utilizare.

Rezolvarea problemei dezvoltării durabile se bazează pe minimalizarea consumului de resurse reutilizabile, introducerea tehnologiilor de economisire a resurselor ce pot fi reutilizate. Anume în acest context, la momentul actual, este privită importanța informației și a tehnologiilor informațional-comunicative în vederea dezvoltării sociale.

²⁷ Rotaru, A., Roșca, A., Sidorco, A. Formarea sistemului național de inovare – temelia economiei bazate pe cunoaștere și a dezvoltării durabile // Intellectus. – 2004. – Nr.3. –P. 5

Informațiile noi ce sunt produse permanent în sfera științei și practicii apar, pe de o parte, ca resurse renovatoare în diverse domenii de activitate, iar pe de altă parte – permanent schimbătoare. Noutatea informației este o altă calitate a cunoașterii, care, în comparație cu masivul informativ existent, prezintă o valoare pentru societate.

Informația ca factor și ca resursă a dezvoltării durabile, este apreciată datorită conținutului ei, a posibilității de a reproduce neconținut și de a introduce în procesul de economisire a resurselor o calitate nouă substanțială. Aceste caracteristici ale informației se realizează cu ajutorul mijloacelor materiale informative, a tehnicii și a tehnologiilor informaționale. Ca mijloc al dezvoltării durabile factorul informativ general, ce include nu doar informația, dar și mijloacele transmiterii și a utilizării ei.

Noua concepție de dezvoltare a societății sporește importanța și statutul social al bibliotecilor spre asigurarea accesului la cunoștințele acumulate de omenire. În aceste condiții, biblioteca devine un nucleu al servirii comunității și o sursă democratică a accesului la resursele informaționale.

Acumularea informației, transmiterea cunoștințelor despre erorile produse în societate și a măsurilor de căutare a soluțiilor sigure de rezolvare ale acestora, este legată de misiunea socială a bibliotecilor. Realizarea ei pune în fața bibliotecilor noi sarcini dificile. În esență, bibliotecile se plasează în aceeași situație ca și alte organizații din sfera de servire: prestarea de servicii calitative populației nu poate fi urmată de sporirea dimensiunilor de resurse utilizate (financiare, energetice, de materii prime) cu excepția celor informaționale.

Realizarea procesului inovațional necesită înfăptuirea unor acțiuni succesive, pornind de la promovarea unei idei științifice noi și încheind cu crearea pe baza ei a unor produse, tehnologii sau servicii noi, care pot fi răspândite în sfera economică și cea socială. Se are în vedere procesul de elaborare, implementare și utilizare a inovațiilor - până la uzarea lor morală definitivă.

În cadrul bibliotecii, obiectivele de bază a activității inovaționale sunt: serviciile și produsele; tehnologia de bibliotecă; organizarea dezvoltării bibliotecii, baza socială a schimbărilor.

Reieșind din acestea, la tipurile de bază a inovației se referă:

- **inovații de produse (mărfuri) și de servicii** - sunt supuse schimbărilor producția și serviciile prestate;
- **inovațiile tehnologice** - sunt modificate procesele tehnologiilor de bibliotecă;
- **inovațiile de organizare** - au loc modificări de structură, sunt reorganizate serviciile (compartimentele) existente în bibliotecă sau sunt create altele noi;
- **inovațiile sociale** - sunt supuse schimbărilor metodele de dirijare cu personalul bibliotecii, tradițiilor de formare a colectivului și alte aspecte sociale.

Succesul în implementarea inovațiilor este generat, în mare parte, de corectitudinea realizării procesului inovațional. Procesul inovațional include următoarele *etape principale*²⁸:

1. Cercetări fundamentale - descoperirea, analiza, sistematizarea și descrierea legăturilor evoluției naturii, societății și a individului însuși, funcționării sistemelor tehnice, celor mai importante legături dintre fenomene.

Cercetările fundamentale sunt de două tipuri: **cercetări teoretice** și **de prospecțiune (explorare)**.

Cercetările teoretice sunt efectuate cu scopul de a dobândi noi cunoștințe științifice, indiferent de sfera utilizării ulterioare. Rezultatul lor, de regulă, se concretizează într-o serie de publicații, în care sunt expuse noi teorii, ipoteze, modele, formule, date referitoare la noi obiecte, substanțe, fenomene și procese ale lumii materiale. În multe țări (inclusiv Republica Moldova) sunt înregistrate cele mai importante descoperiri științifice, argumentări teoretice anterior necunoscute și încă nepublicate.

Cercetările de prospecțiune presupun căutarea posibilităților de aplicare practică a rezultatelor investigațiilor teoretice. Acestea se încheie cu descoperirea principiilor avansate de creare a noi produse și tehnologii, a noi proprietăți ale materialelor și ale componentelor acestora, a noi surse de energie, metode de analiză și sinteză, de administrare a sistemelor sociale și tehnice.

Cercetările fundamentale sunt adevărate generatoare de inovații, reprezentând forța motrice a produsului tehnico-științific. Cu toate acestea, probabilitatea elaborării în baza acestor cercetări a unor inovații efective, în practica mondială, nu depășește cota de 5%. De aceea cercetările fundamentale sunt finanțate, de regulă, pe principii de concurs, din bugetul de stat și din fondurile noncomerciale pentru dezvoltarea științei. Aceste cercetări sunt efectuate de instituțiile științifice de stat și instituțiile non-profit publice, care intră în componența comunităților științifice (academiilor, universităților) sau sunt subordonate ministerelor (științei și tehnologiilor, sănătății, energiei, educației, culturii, apărării, justiției etc.).

Rezultatele cercetărilor fundamentale nu se estimează în bani. De asemenea, în majoritatea țărilor, aceste cercetări nu se brevetează și pot fi folosite gratis (lăsându-se trimitere la publicația originală) de membrii comunității științifice mondiale.

2. Cercetările aplicative - presupun determinarea căilor de elaborare a unor mărfuri și servicii absolut noi, a materialelor și tehnologiilor avansate, a metodelor moderne de organizare a producției, muncii și gestiunii pe baza rezultatelor cercetării fundamentale.

²⁸ Marketing: Premise și provocări ale economiei înalt competitive. – București, 2002. - P. 332

Cercetările aplicative sunt efectuate de diverse întreprinderi inovaționale, pentru unele (de ex., Instituții de Cercetări Științifice) reprezentând activitatea de bază, iar pentru altele - un gen de activitate opțională. Rezultatele cercetărilor aplicative constituie un secret comercial strict, care poate fi brevetat sau vândut în calitate de know-how.

Cercetările aplicative se încheie cu elaborarea schiței de proiect (avanproiect), a regulamentului tehnic sau sarcinii privind cercetările ulterioare, a metodologiei de planificare, proiectare, evidență a standardului tehnic sau organizațional.

3. Cercetările tehnico-organizatorice - activitatea experimentală în construcții, cercetările în domeniul tehnologiilor, proiectării, organizării - includ elaborarea și verificarea pe cale experimentală a documentației tehnico-economice, necesare și suficiente pentru organizarea producției de produse noi sau modernizate, însușirea tehnologiilor avansate, metodelor de organizare a producției, muncii și gestiunii, construcției și reconstrucției diverselor obiecte.

Cercetările tehnico-organizatorice se încheie cu elaborarea proiectului tehnic, planului general de cheltuieli, setului de desene tehnice, instrucțiuni tehnologice, proiectelor organizaționale, business-planurilor etc.

Aceste cercetări sunt efectuate atât de întreprinderi inovaționale specializate (Instituții de Cercetări Științifice, birouri și institute de proiectări și tehnologii și de proiectări-explorări, firme de consulting și engineering), cât și de întreprinderile beneficiare de inovații (în special, aceasta se referă la proiectarea de producție). Cu acest scop, în cadrul lor sunt create birouri permanente de proiectări și tehnologii și birouri, secții, laboratoare sau subdiviziuni provizorii de proiectări.

Un element indispensabil al activității de cercetare îl constituie verificarea pe cale experimentală, supunerea la încercare (probă de control) a produselor obținute. În acest scop, se construiește un model experimental (prototip). În conformitate cu rezultatele verificării, se fac modificările corespunzătoare în documentația tehnico-economică.

4. Marketingul și comercializarea inovațiilor - include analiza problemelor potențialilor beneficiari de inovații, relevarea posibilităților de rezolvare eficientă a acestor probleme cu ajutorul activităților de cercetare și dezvoltare în cadrul organizațiilor, organizarea prezentărilor, publicității și activităților de reclamă, inclusiv până la încheierea contractului ca atare.

Cercetările preliminare de marketing sunt organizate și efectuate înainte de activitatea de cercetare și de dezvoltare din cadrul întreprinderilor.

5. Valorificarea inovațiilor - presupune construirea prototipului (modelului de serie) sau a primului lot al noului produs, punerea în funcție a liniei tehnologice moderne (sectorului cu tehnologie avansată de producție), implementarea noului sistem de organizare a producției, muncii și gestiunii, pregătirea extrafirmă și intrafirmă a producției de serie sau de masă a produsului nou elaborat, inclusiv procurarea sau fabricarea utilajului, echipamentului, aparatelor de măsurat necesare, reciclarea cadrelor, organizarea aprovizionării și a desfacerii producției, protecția proprietății intelectuale etc.

Procesul de valorificare a inovațiilor constă din două etape - *tehnică* și *economică*.

Rezultatul primei etape - *valorificarea tehnică* - include fabricarea mostrei-model de serie sau a primei tranșe de producție și determinarea gradului corespunderii ei condițiilor tehnice stabilite. Comisia de resort, de regulă, are misiunea de a semna actul de primire și dare în exploatare a noii linii, sector de producție etc.

În etapa a doua, are loc *valorificarea economică* - atingerea capacității, productivității, costului de producție indicate în business-plan și a altor parametri prevăzuți de procesul producției în serie.

Stadiul valorificării necesită de la managerul inovațional eforturi maxime și un înalt nivel de profesionalism, căci anume aici organizația are de suportat cele mai mari cheltuieli. Pe timpul sistemului administrativ de comandă, din ziua dării obiectului în exploatare și până în clipa atingerii indicatorilor economici de plan treceau, de obicei, câțiva ani. Într-o economie de piață, asemenea întârzieri conduc la aceea că toate cheltuielile sunt zadarnice, iar piața, între timp, este ocupată de concurenți.

6. Producția mărfurilor pe baza inovațiilor. În această etapă finală a procesului inovațional este realizat efectul social, ecologic și, în mare măsură, efectul economic și informațional al inovațiilor. În etapele anterioare, se fac, în fond, cheltuielile de bază și doar parțial este realizat efectul economic (vânzarea modelelor experimentale și a prototipurilor, know-how etc.) și într-o măsură considerabilă - efectul informațional (acumularea informației științifice, cunoștințelor, abilităților, deprinderilor profesionale).

Totodată, în stadiul de producție, continuă activitățile de cercetare și de dezvoltare, orientate spre lichidarea defectelor și a lacunelor descoperite, perfecționarea produsului și a tehnologiei, ținând cont de condițiile exploatării ulterioare și prestării serviciilor pentru consumatori / utilizatori. Informația privind cererea de producție, pretențiile și doleanțele beneficiarilor are o mare importanță pentru activitățile de cercetare și de dezvoltare axate pe elaborarea noilor produse și tehnologii, precum și pentru determinarea termenelor de uzare morală a producției, când vânzarea sau prestarea și, prin urmare fabricarea ei încetează să mai fie eficientă sau profitabilă.

Implementarea inovațiilor este un fenomen ce se desfășoară pretutindeni și continuu, or, altfel omenirea nu ar fi cunoscut progresul la care s-a ajuns și nu și-ar continua dezvoltarea. Biblioteca, la fel ca orice altă organizație, pentru ași îndeplini misiunea ei, este în continuă căutare de inovații care ar putea să îmbunătățească calitatea activităților ei.

Resursele electronice de rând cu noile tehnologii informaționale și-au găsit locul în instituțiile bibliotecare. Tehnologiile informaționale moderne generează implementarea unui șir de inovații de toate tipurile, pornind de la inovațiile de produse, servicii și inovații tehnologice până la cele de organizare sociale.

Bibliografie

1. Afuah, Allan. Innovation management: strategies, implementation and profits / A. Afuah. – New York: Oxford University Press, 1998. – 403 p.
2. Alpopi, Cristina. Creativitate și inovare / C. Alpopi. – București: ASE, 2002. – 157 p.
3. Hrișcev, Eugen. Managementul inovațional / E. Hrișcev – Chișinău: ASEM, 2001. – 533 p.
4. Kacanova, E. Inovacii v bibliotekah / E. Kacanova. – Sankt-Peterburg: Professia, 2003.- 318 p.
5. Kartašov, N. Innovacionnye processy: obšee i castnoe / N. Kartašov // Biblioteka. – 1998. - №.3. – P.39-42
6. Kotler, Philip. Managementul marketingului: analiză, planificare, implementare, control / Ph. Kotler . – București: Teora, 1999. – 1040 p.
7. Năstase, Gabriel I. Inovare și dezvoltare durabilă / G.I. Năstase // Economistul. – 2003. - 9 iunie. – P.7.

BIBLIOTECA UNIVERSITARĂ, PARTICIPANT ACTIV LA PROCESELE ACADEMICE ȘI LA ACTIVITĂȚILE CURICULARE

Ala Susarenco, Biblioteca Științifică a ASEM

As a result of adhering of Moldovan universities to the Bologna Convention the university library became an active participant to the academic processes, having the mission of orientation, researching, bibliographical and documentary information within the university she serves. The university library covers both the informational and the formative dimensions of the education. The library influence directly the education dynamics, determines the quality of learning process.

Procesul de la Bologna, la care a aderat în anul 2005 și Republica Moldova impune drept inerente următoarele principii: mobilitatea studenților și a cadrelor didactice; autonomia universitară; participarea studenților la guvernarea europeană; responsabilitatea publică pentru învățământul superior, instruirea continuă; corelarea strânsă între spațiul învățământului și cel al cercetării etc. Învățarea continuă, autoinstruirea și autoperfecționarea constituie caracteristici ale epocii contemporane, cerințe ale dezvoltării tehnico-științifice, ale schimbărilor rapide care au loc în toate domeniile. Cu părere de rău în documentele oficiale ale Procesului de la Bologna sunt reliefate doar dimensiunile economice, sociale, organizaționale ale spațiului educațional; pe când componentele dimensiunii informaționale a Spațiului European al învățământului – facilitarea și lărgirea accesului de informație, echitate informațională, cultura informațională, servicii diverse etc. – nu figurează în documentele de la Bologna.

În învățământ – poate mai mult ca în alte domenii – nevoia de informare și documentare este tot timpul acută, atât pentru studenți, care sunt supuși unor verificări continue, cât și pentru profesori, ei având obligația profesională să se mențină mereu în actualitatea științifică, pedagogică și culturală. În Declarația de la Praga din 2001 semnată de către 33 state europene se reliefează un obiectiv indispensabil procesului educațional: promovarea învățării pe viață. Iar acest obiectiv poate fi promovat doar de indivizii capabili de a se orienta în fluxul informațional, deprinderi ce pot fi cultivate doar de biblioteci. Cultura informațională oferă deschideri, oportunități ale integrării studenților în Societatea informațională. Nivelul culturii informaționale determină statutul economic, social, profesional al specialistului de mâine.

În această ordine de idei, biblioteca universitară apare ca un participant activ la procesele academice, având misiunea de orientare, studiu, cercetare și semnalare bibliografică și documentară în cadrul instituției pe care o deservesc. Biblioteca universitară acoperă atât dimensiunea informatică, cât și dimensiunea formativă a învățământului, prin atribuțiile și mandatele pe care le realizează. Ea influențează dinamica învățământului, determină calitatea proceselor de învățare.

Rolul pregnant al Bibliotecii Științifice ASEM, cu o colecție de circa 350000 volume și prestarea unui vast spectru de servicii informaționale, se reflectă prin participarea activă la procesul de instruire, formare și educare, precum și activitatea de cercetare ce se desfășoară în cadrul universității, prin dezvoltarea unei baze informaționale, destinate susținerii programelor de învățământ și cercetare, asigurarea accesului la diferite tipuri de resurse. Scopul fundamental de a sprijini procesul de învățământ și cercetare din universitate Biblioteca Științifică ASEM îl realizează prin:

- dezvoltarea echilibrată a colecțiilor necesare procesului de învățământ și activității de cercetare științifică din ASEM potrivit propunerilor cadrelor didactice din ASEM;
- extinderea achiziției de material documentar în concordanță cu programele analitice, cu bibliografiile pentru licență;
- intensificarea achiziției de materiale de referință (dicționare, tratate, enciclopedii), cu extinderea achiziției de documente electronice;
- susținerea activității de cercetare prin materiale documentare, baze de date electronice (acces la baze de date electronice (Ebsco Publishing, Legislația Moldovei);
- evaluarea periodică a bazei documentare, pe specialități și tipuri de documente, pentru completarea lacunelor și eliminarea documentelor perimate;
- formarea și perfecționarea personalului de specialitate prin înscrierea la cursuri la ȘBM;
- valorificarea potențialului informațional al noilor tehnologii;
- formarea culturii informaționale, important support al procesului educațional, de cercetare, dar mai ales al procesului de instruire continuă.

Completarea colecțiilor se bazează pe cererile utilizatorilor și pe o excelentă *comunicare*. Pentru o mai bună cunoaștere a nevoilor utilizatorilor, comunicarea se consideră a fi cea mai eficientă alternativă (dialogul cu cadrele didactice, legături cât mai strânse între diferite servicii ale universității, relațiile întreținute cu alte biblioteci de profil atât din țară cât și internaționale).

În procesul de constituire al colecțiilor ne străduim să găsim un echilibru între documentele în format tradițional și alte forme noi, astfel adaptându-ne la noile cerințe ale mediului academic și ale comunicării științifice. Printre tipurile de documente ce se găsesc în colecțiile Bibliotecii Științifice ASEM se numără cărți și periodice moldovenești și străine, teze de doctorat, CD-uri, colecția de albume. Se fac în mediu câte 190 abonamente la diverse periodice disponibile pe suport hârtie și / sau în variantă electronică. Conținutul colecțiilor este variat: de la periodice de cultură generală până la cel științific, nucleul constituit publicatiile de profil economic. Colecția de ediții periodice constituie 847 titluri, acestea fiind reflectate în baza de date de înregistrări bibliografice.

Abonarea la revistele electronice face posibilă accesarea a peste 18000 de reviste. Biblioteca oferă accesul la multiple baze de date (bibliografice și full-text). Colecția de cărți electronice biblioteca o califică drept fiind într-o fază incipientă.

Gama de servicii în bibliotecă este foarte diversificată: pe lângă accesul la colecția de cărți și reviste tipărite, biblioteca asigură studenților și cadrului didactic accesul on-line la diferite resurse electronice (cărți și reviste electronice, catalogul electronic, enciclopedii, baze de date bibliografice și full-text), posibilitatea de a comanda copii de articole din anumite reviste care nu se află în colecția bibliotecii, iar uneori nici în țară.

Un alt aspect care merită să fie menționat este preocuparea (reală, nu afișată) pentru competențele informaționale ale utilizatorilor bibliotecii. Instruirea beneficiarilor a devenit o prioritate, un serviciu întreg al bibliotecii având funcția de instruire a beneficiarilor. Misiunea lor este de a-i ghida pe beneficiari în resursele existente și de a-i înarma cu abilități de regăsire, evaluare și utilizare a resurselor informaționale. Preocuparea bibliotecarilor pentru diversificarea formelor de instruire este remarcabilă. Prezentările pe care le fac în fața studenților sunt structurate, clare și interesante, deci se pare că fac față cu succes noilor provocări. Biblioteca Științifică ASEM este orientată spre utilizatorul real, nu declarat. „Beneficiarii fac biblioteca” - e un fapt recunoscut de toți bibliotecarii. O altă fațetă a acestei orientări spre beneficiari o constituie și preocuparea pentru instruirea beneficiarilor.

Importanța bibliotecii în desfășurarea unor activități academice valoroase rămâne covârșitoare, dar funcțiile și serviciile oferite de aceasta se diversifică rapid. Biblioteca Științifică ASEM este un centru vital al instituției, un organism viu și dinamic, care depășește simpla funcție de depozit de documente, și este un suport real pentru procesul de învățământ și pentru cercetare, un nod activ de circulație a informației, atât în interiorul universității, cât și în cadrul spațiului academic național, un instrument de formare și desăvârșire profesională și culturală a personalului.

Bibliografie:

1. Corghenci L. Dimensiunea informațională a spațiului European al învățământului superior. – Symposia professorum. Seria Biblioteconomie. Informare. Documentare./ ULIM - Chișinău; 2003.- p.49-52;
2. Jinga Ioan. Educația și viața cotidiană. – București: Editura Didactică și Pedagogică, 2005. – 272p.;
3. Pogolșa L. Învățământul superior din RM și declarația de la Bologna: realizări și perspective. – Conferința Internațională “Politici macroeconomice și rolul statului în organizarea activității economice eficiente”, 4 aprilie 2003. – p. 184-193;
4. www.almamater.md

TEHNOLOGII NOI ÎN SERVIREA UTILIZATORILOR BIBLIOTECII

Stela Ursu, Valentina Mașcovțev, Biblioteca Științifică a ASEM

The article underlines the importance of new technologies in serving library users and presents the main steps in its implementation within the information services of the library.

Numeroase și semnificative schimbări s-au produs de-a lungul timpului în formarea noilor tehnologii informaționale. Bibliotecile au fost puse față în față cu numeroase provocări datorate schimbărilor de mediu socio-cultural; au înfruntat multe revoluții sociale și istorice dar, doar revoluția digitală a modificat și va modifica modul în care se lucrează, modul în care sunt definite și organizate colecțiile și informațiile.

Specialiștii în știința informării susțin că informația a devenit o marfă cea mai scumpă în lumea contemporană, datorită tocmai inflației de informații. Este din ce în ce mai dificil să selectezi, din zecile și miile de pagini scrise care apar în lume într-o singură zi, exact acea informație care este necesară și relevantă. Fluxul de informații cu care suntem în contact zi de zi (presa, televizorul, radioul) creează impresia că Epoca Informației se manifestă doar prin creșterea cantitativă a informației, prin diversificarea căilor și mijloacelor prin care circulă informația.

În ultimii ani formele de răspândire a informației au devenit mai variate și sofisticate, utilizatorii sunt mai exigenți și așteaptă tot mai mult de la biblioteci. Tinerii de azi ne înaintază solicitări complexe, ei fiind la moment orientați spre utilizarea informației electronice. Utilizatorul solicită următoarele:

- documente conținutul căruia poate fi revizuit, din care se pot extrage părți de document sau se pot face adăugiri;
- stabilirea legăturii între document și alte formate media (text, imagini, audio);
- diversificare a formatului de citire (un document poate exista pe suport tipărit dar și pe dischetă);
- multiplicare infinită: din care se fie posibilă realizarea unui număr nelimitat de copii fără a deteriora originalul.

Urmărind comunicările prezentate la Conferința IFLA din ultimii ani observăm importanța acordată asimilării noilor tehnologii în biblioteci și constituirii bibliotecii virtuale. Biblioteca virtuală este o bibliotecă alcătuită din colecții de date electronice aflate în „biblioteci electronice” interconectate între ele prin intermediul rețelelor de calculatoare. O bibliotecă virtuală se realizează doar dacă există o infrastructură globală de informare bazată, în primul rând, pe o cooperare conceptuală națională și internațională și apoi pe o cooperare fizică datorată tehnologiei telecomunicațiilor. Infrastructura globală de informare presupune respectarea anumitor principii:

- partajarea drepturilor de proprietate intelectuală;
- cooperarea în cercetarea și dezvoltare;
- promovarea competenței;
- definirea unui cadru de reglementări care să suporte adaptări permanente;
- accesul deschis la rețele;
- promovarea șanselor egale de acces la informație pentru toți cetățenii.

Internetul face ca noțiunea de „bibliotecă virtuală” să nu fie doar un concept, ci să devină o realitate. Prin intermediul acestei biblioteci se poate avea acces la resursele globale de informații, inclusiv la colecțiile multor biblioteci. Internetul oferă posibilitatea de a consulta bazele de date ale altor biblioteci din toată lumea.

În contextul actual tehnologic, tehnic și informațional, Biblioteca Științifică a ASEM tinde spre asigurarea următoarelor condiții și facilități pentru utilizator:

1. acces la înregistrările digitale existente în diferite biblioteci;
2. acces la documentele electronice din propriile colecții și furnizarea lor la cerere, oricărui utilizator;
3. acces în spații fizice dotate cu resurse informatice puse la dispoziția oricărui utilizator;
4. oportunități de învățare și formare continuă prin forme consacrate în societatea informațională: învățământ la distanță (e-learning) și predare asistată de calculator (e-teaching);
5. facilități de rezervarea on-line a documentelor pentru împrumut, de la locul de muncă sau domiciliul utilizatorului.

Noile tehnologii și rezultatele lor sunt punctul principal pentru o nouă abordare a accesului în Biblioteca Științifică a ASEM. Utilizarea diverselor tehnologii, metodelor de instruire și îmbinarea acestora este succesul obținerii rezultatelor scontate. Prin această activitate Biblioteca a reușit se impună în comunitatea profesională cu o viziune modernă și a extins oferta informațională prin:

- acces la baze de date on-line;
- accesarea colecțiilor de CD-uri;

- referințe on-line;
- accesarea manualelor electronice;
- listare, scanare, înregistrare pe CD;
- alte resurse electronice care sunt pe deplin integrate în circuitul informațional al bibliotecii.

Acest gen de servicii va avea un impact semnificativ asupra activității de servire informațională în Biblioteca Științifică a ASEM.

Apariția și răspândirea noilor tehnologii informaționale duce la transmiterea informației mai rapid, mai eficient. Un factor deosebit de important de care trebuie să se țină cont este arhitectura clădirii. Informatizarea presupune, de fapt, existența unei sistem automatizat de bibliotecă și se realizează în trei etape:

1. Se caracterizează prin constituirea în principal a bazelor de date locale și facilitarea accesului la aceste baze de date oferind în principal servicii bibliografice. Sistemele automatizate din această etapă sunt de fapt sisteme locale de achiziție, circulație, catalog on-line. Asemenea sisteme permit mănuierea de uriașe câmpuri de date. Mai mulți utilizatori au acces la sistem în același timp dar, doar pe porțiuni înguste ale câmpului de informații. În această etapă nu sunt folosite PC-uri sau terminale inteligente iar software-ul nu este suficient de specializat.

2. Se caracterizează prin trecerea de la nevoie la dorință; de la necesitate la ceea ce se dorește să se realizeze prin noile tehnologii ale informației și telecomunicațiilor. În această etapă se răspândesc computerele și facilitățile de comunicare; comunicarea interactivă se dezvoltă considerabil iar rețelele creează o comunitate a utilizatorilor. Se realizează produse specifice diverselor activități și se observă o ieftinire a lor. Sunt create rețele de CD-ROM-uri iar numărul utilizatorilor este în continuă creștere.

3. Este numită de către specialiști „*etapa produselor inteligente*”. Accentul se pune pe produs și nu pe tehnologie. Se creează o piață a produselor electronice; apar noi generații de hardware și software; se regândește organizarea informațiilor, apar sistemele „expert”, hypertext sau grafice cu mare rezoluție. PC-urile sau stațiile de lucru necesită software cât mai sofisticat posibil care să ofere accesul la informații on-line sau prin CD-ROM. Mediile universitare și institutele specializate în producerea și furnizarea de informație sunt utilizatori și producători ai produselor electronice.

Noile tehnologii obligă bibliotecile să activeze în cooperare. Într-un context informațional, condiționat de o tehnologie din ce în ce mai sofisticată, bibliotecile nu mai pot rămâne entități izolate care deservesc o comunitate locală bine cunoscută.

Pentru fiecare din noile tehnologii informaționale prezentate anterior ar trebui ca bibliotecile să-și dezvolte o politică proprie de adaptare. Numai la urmărirea consecvență a unei asemenea politici va avea ca rezultat păstrarea rolului de furnizor principal de informații. În cazul care nu se va reuși conectarea la noi tehnologii, bibliotecile vor deveni încetul cu încetul similare unor instituții dedicate arhivarilor, fără a-și mai putea îndeplini menirea pentru care au fost create.

Ultimele direcții de dezvoltare ale tehnologiilor informaționale demonstrează o diversificare fără precedent a mediilor de comunicare. Este absolut necesar să se elaboreze la momentul actual politici adecvate noilor tehnologii. Acestea nu sunt de cele mai multe ori atât de costisitoare pe cât par iar câștigul obținut de către biblioteci justifică întotdeauna cheltuielile efectuate în această direcție.

Bibliografie:

1. Adriamparany, Marius. Rețeaua electronică de informare și autostrăzile informării // Biblioteconomie: culegere de traduceri prelucrate. București: Biblioteca Națională, XXXII.- nr. 1. - 1996.- P. 23.
2. Banciu, Doina. Informatizarea bibliotecilor publice - concepte și practici. - București, 1999.
3. Banciu, Doina. Sisteme automatizate de informare și documentare. - București: Editura Tehnică, 1997.- 144 p.
4. Ghinculov, S., Cheradi, N. Managementul proiectului de automatizare a Bibliotecii ASEM: experiența și perspective // Magazin Bibliologic. - 2001. - Nr. 3. - P. 56-62.
5. Hobohm, Hans-Christoph. The impact of the New Technology on Libraries: An introductory Note. În: 62nd IFLA General Conference, Beijing - China, 25-31 August 1996. - Booklet 2. - P. 77-79.
6. Richter, Brigitte. Ghid de biblioteconomie. - București: Grafoart, 1995. - P. 28.

FORMAREA DOCUMENTARĂ – COMPONENTĂ A CULTURII INFORMAȚIONALE

Maria Vătămanu, Biblioteca Științifică a ASEM

Set article est consacré à la formation documentaire come un composant de la culture informationelle

Crizele globale, apariția unor noi riscuri și contradicții (morale, religioase, politice etc.) au reliefat dependențe fundamentale a civilizației umane de acele capacități și calități personale, care se formează prin învățare. Începând cu anii 70 s-a început căutarea unei noi paradigme a învățământului.

Vechiul model, bazat pe modele și metode, menite să învețe persoana, individul să rezolve situații de acum cunoscute, adică situații ce se repetă ciclic a devenit insuficient pentru societatea modernă a cărei caracteristici principale sunt schimbarea și rapiditatea.

Societatea informării și cunoașterii solicită noi cerințe sistemului de învățare. Scopul învățării nu-l mai constituie acumularea unui volum cât mai mare de cunoștințe pentru activitatea de viitor, ci în dezvoltarea personalității prin însușirea tehnicilor de acumulare a cunoștințelor și de creare a cunoștințelor.

Noua paradigmă a învățării este noua strategie de învățare pentru viitor, motoul căreia este „Învățare pe tot parcursul vieții”.

Transformările, care au loc în societate au depășit cu mult așteptările în dimensiune și complexitate. Multitudinea de aspecte ale vieții sociale economice generează noi nevoi de documentare din ce în ce mai diverse și mai personalizate.

Reieșind din cele prezentate mai sus, odată cu dezvoltarea extraordinară a mijloacelor de acces la informație, formarea documentară se regăsește în centrul mișcării globale de formare a unei culturi informaționale. (E. Târziman).

Politica instituțiilor de învățământ din Moldova în materie de formare documentară a utilizatorilor și-a constituit coerența și obiectivele, sprijinindu-se pe o lungă istorie. Marele sale etape încep în anii 80 a secolului trecut cu lunare de difuzare a cunoștințelor bibliografice, ore de inițiere în școli și instituții din învățământul mediu și superior a studenților de la anul I, ore dedicate redactării listelor bibliografice pentru doctoranzi etc. și în sfârșit decizia guvernamentală de aprobare și recomandare spre studiu a cursului „Bazele culturii informaționale” în 2004, și a programei.

Conform acestei programe, activitățile de formare documentară a cititorilor în bibliotecă au ca obiective comune cunoașterea ofertei bibliotecii, cunoașterea instrumentelor de informare, formarea deprinderilor legate de accesul la informații etc., adică în linii mari întrunesc conceptul de „Cultură a informației” definit ca „abilitate de a localiza, evalua și utiliza în mod efektiv informația necesară”.

Așa cum era stipulat în documentul oficial, cursul avea drept scop favorizarea achiziției unei autonomii în accesarea informațiilor, care le-ar permite să se integreze în viața universitară, în exploatarea mijloacelor specializate de informare.

Odată cu trecerea la o nouă organizare a învățământului, acest curs nu și-a găsit loc în orarele de studiu, instruirea utilizatorilor rămânând în grija bibliotecilor, desfășurându-se în felul său în fiecare dintre ele.

Pentru a fi elucidată starea de lucruri s-a cerut un studiu competent și interesat, care să fie folosit drept argument în demersul redresării situației existente.

Aceste fiind spuse vreau să concentrez atenția spre alt aspect al problemei.

Dacă am încerca să punctăm componentele unei activități de formare am vedea, că un bun mers al lucrurilor poate fi asigurat doar atunci când ea întrunește următoarele componente:

- integrarea în cursurile universitare a cursului „Cultura informațională”
- amenajarea unui loc de formare, care să dispună de colecția de documente necesare, tehnică computerizată, INTERNET e-Mail, videoconferințe etc.
- elaborarea materialelor metodice, manualelor dedicate diferitor grupuri de utilizatori pe suport tradițional și electronic
- organizarea pregătirii cadrelor, capabili să organizeze ore de Formarea documentară cu diferite categorii de utilizatori, care să se sprijine pe o abordare metodologică unică, cu terminologie unică, cunoașterii legilor funcționării fluxurilor documentare și informaționale, a criteriilor de căutare și regăsire eficiente a informației, achiziționării modalităților și metodelor de prelucrare sintetică a informațiilor etc.

Evaluând eforturile depuse de bibliotecari atestăm mari dificultăți în inserarea acestor cursuri în programe universitare. La ora actuală nici o bibliotecă nu dispune de spațiu amenajat special pentru acest gen de activitate. Nu este elaborat nici un manual sau alt tip de publicație autohtonă sau tradusă, dedicată formării utilizatorului sau formatorului, și nici o instituție nu și-a asumat obligația de pregătire și perfecționare a cadrelor în vederea formării utilizatorilor.

Fiind puși în fața nevoilor de documentare a cititorilor lor, bibliotecarii, pășind prin numeroase greutăți, își elaborează uneltele necesare. Un suport veritabil și foarte util îl constituie, desigur, materialele de pe INTERNET. Există deja numeroase sit-uri de formare documentară, multe dintre ele prezintă calități pedagogice remarcabile. Ex: Infosphere, Cerise, URFIST, Praxiste etc. Aceste utilități ne oferă posibilități foarte bune de a ne adapta nevoile cu care ne confruntăm.

La Biblioteca ASEM, formarea utilizatorilor este o preocupare permanentă. Există un spațiu special, dotat cu 10 calculatoare – stații OPAC la care cititorii, ghidați de bibliograful de referință, efectuează cercetări în catalogul electronic, completează buletine de cerere, redactează liste bibliografice etc. Pentru bibliotecar este întocmită *Fișa post* în care sunt stipulate sarcinile lui în acest spațiu și în această postură. Ea conține mai multe aspecte printre care importanța interviului de referință, formularea corectă a nevoilor informaționale, alegerea surselor de informare și stabilirea strategiei de căutare, readresarea în caz dacă anumite informații nu sunt complete și nu se regăsesc în Biblioteca ASEM etc. Activitatea Sălii de referință se desfășoară în toate 7 zile.

A fost elaborat materialul metodic pentru organizarea orelor dedicate „Culturii informaționale” pe care-l folosim în timpul întâlnirilor cu studenții de la anul I. Obiectivul acestui curs este cultivarea abilităților de orientare în bibliotecă și utilizare a resurselor informaționale, se fac demonstrații de regăsire a informației prin toate metodele disponibile în catalogul Online și cele pe fișe. Aceste cursuri au ca finalitate acordarea autonomiei utilizatorilor, care au ca finalitate interes de cercetare bine stabilit.

Fiind conștienți de importanța publicității directe a imaginii și serviciilor oferite de bibliotecă, pe parcursul anilor au fost elaborate mai multe ghiduri: Bine ați venit la Biblioteca ASEM (1996), Ghidul bibliotecii (1998), Ghidul lucrărilor de referință în colecția Bibliotecii ASEM (2002) care se redactează și se reeditează periodic, diferite materiale ilustrative, pliante. Acestea sunt menite să ofere fiecărui vizitator informații despre organizarea bibliotecii, serviciile oferite, tehnici de căutare și regăsire a informației, etc.

În anul 2005 Biblioteca Științifică ASEM fost vizitată în jur de 1000 persoane din afara ASEM (în cea mai mare parte studenți USM, ULIM, UAȘA, UTM etc.). Capacitățile lor de utilizare a uneltelor bibliografice este extrem de inefficientă. Majoritatea nu posedă deprinderi de căutare în catalogul electronic, deși în bibliotecile instituțiilor menționate mai sus funcționează aceleași program TINLIB, și cred că sunt organizate activități de formare a utilizatorilor etc. Acest factor complică mult activitatea bibliografului de referință, pentru că este nevoit să dedice mult timp explicațiilor, privând ceilalți cititori de atenția necesară. Consider, că reușita, succesul este în armonizarea programelor de formare desfășurate în bibliotecă a formării utilizatorilor, în cooperare.

Este stringent necesar ca în demersurile noastre de formare să fie prezente următoarele module care să urmărească obiectivele:

MODULE	OBIECTIVE
1. Documentare primară (carte, periodic, lucrare colectivă, tezele unui simpozion, literatură grise, lucrări de referință)	Cunoașterea diferitor tipuri de documente A le identifica și a ști structura lor esențială
2. Documentare secundară (cataloagele bibliotecii, bibliografiile)	Cunoașterea caracteristicii unui mijloc de căutare Găsirea uneltelor de interogare, adaptate nevoilor sale specifice
3. Limbaj documentar (limbaje de indexare numerice, limbaje de indexare alfabetice descriptori, vedete de subiect sau termen tezaur cu eliminarea sinonimelor și omografelor)	Cunoașterea și utilizarea diferitor tipuri de limbaje
4. Limbaje de comandă (fișierele AUTORI, TITLURI, VEDETA DE SUBIECT, CUVINTE-CHEIE, CĂUTĂRI COMBinate (cu opțiuni: ISBN, CZU, Dată, limbă, tip etc.), Sursă)	Utilizarea unui limbaj de comandă Înțelegerea logicii pe care o solicită simbolurile
5. Cercetarea documentară (operatori Booleens AND, OR, Not; trunchiere, listele de autoritate, „zgomot” și „liniște”)	Elaborarea unei întrebări de documentare
6. Referințe bibliografice (modele de descrieri bibliografice, citate,)	Citirea și redactarea referințelor și a listei bibliografice

Cercetările relevă, că instituțiile în care se înregistrează anumite succese în activitatea de formare a utilizatorilor s-a mers pe elaborarea unor concepții comune, a unor proiecte la nivel național sau regional, unde au fost definite clar scopurile și mijloacele.

Până însă se va ajunge la aceasta, bibliotecile vor trebui să dezvolte competențe cititorilor lor și angajarea formatorilor într-un proces activ de cooperare și de schimbare constructivă, care să dezvolte conținuturile formării.

Rolul formării documentare, așa cum susține Elena Târziman (BCU București), este de a da fiecărui cititor un bagaj suficient, care să-i permită să devină un actor în noua configurație a societății.

Bibliografie:

1. Bîrsan, Lucia. Evaluarea nevoii de informare: instrumente, tehnici și concepte în era Internetului //www.bcub.ro revista UNIBIB Nr. 16 aprilie 2006
2. Frâncu, Victoria. Studierea comportamentului utilizatorului. Formarea utilizatorului unei biblioteci universitare // www.bcub.ro revista UNIBIB Nr. 16 aprilie 2006
3. Porocsa, Ion. Formarea utilizatorilor în biblioteci //www.bcub.ro revista UNIBIB Nr. 16 aprilie 2006
4. Porumbeanu, Octavia-Luciana. Utilizatorii și intermediarii de informații și documente în epoca contemporană // www.unibuc.ro/eBooks/filologie/utilizatorii/stanga.htm
5. Rusea, L. Formarea utilizatorilor // Biblioteca, 2004, Nr. 3, P. 78-80
6. Stoll, Mathieu, Blin, Frederic. La formation des usagers dans l'enseignement superieur. Etat des lieux et perspectives // BBF, 2005, Nr.6, P. 5-15.
7. Târziman, E. Mediul universitar și formarea documentară // Biblioteca.-2004, Nr. 9, P. 269-271.
8. Гендина, Н. Образование для общества знаний и проблемы формирования информационной культуры личности // <http://www.gpntb.ru/win/inter-events/crimea2006/>